

Ἐπί
πτερύγων
ἀνέμων.
Σελ. 198

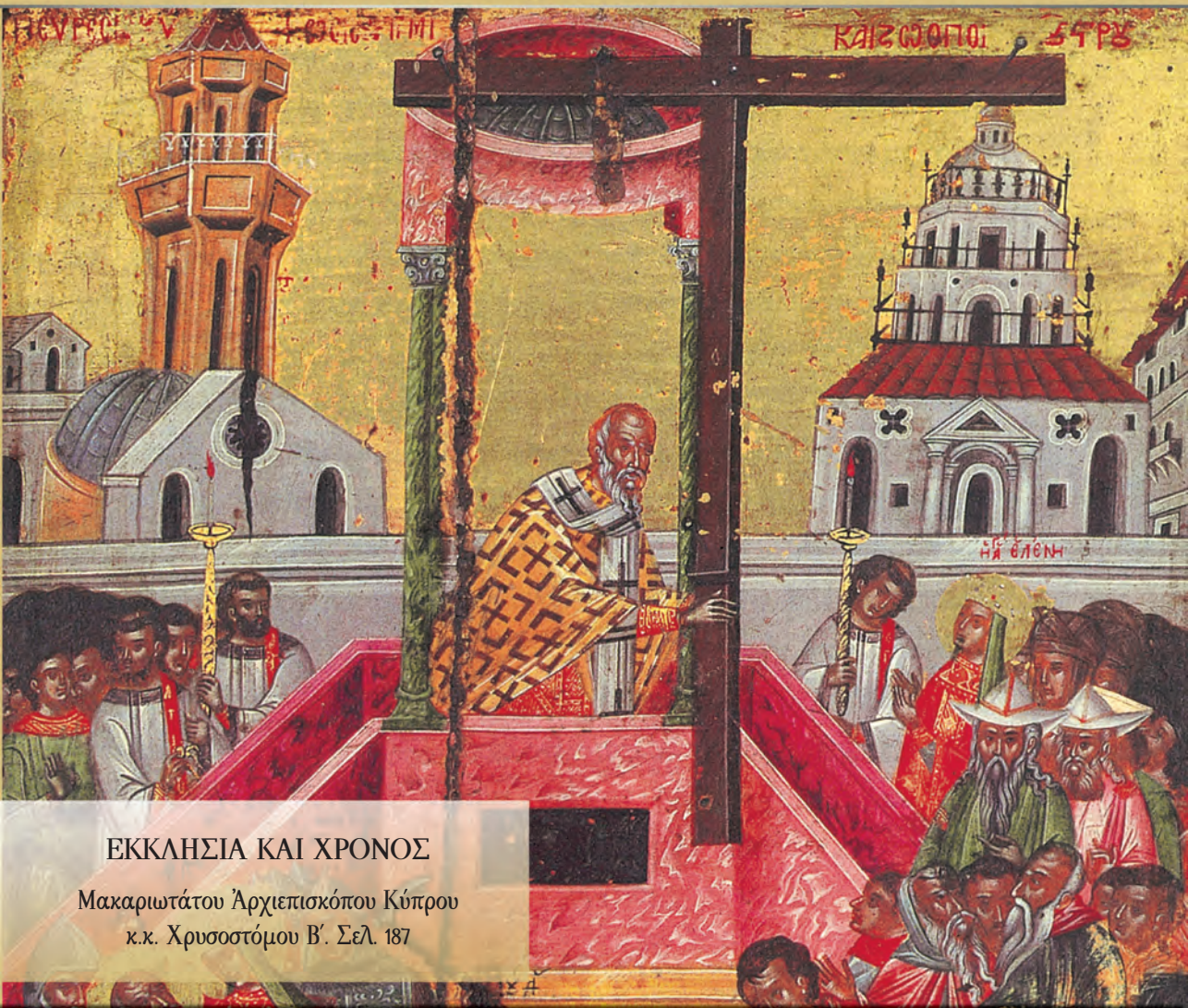
Ἡ σύγχρονη
Θεολογική -
Ἐκκλησιαστική
Ἐκπαίδευση
τῶν Νέων.
Σελ. 210

Τό ποτό.
Σελ. 206

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Ἐκκλησιαστική

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ

Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου
κ.κ. Χρυσόστομου Β'. Σελ. 187

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ Εκκλησιαστική

ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Διεύθυνση: Τ.Κ. 21130
1502 Λευκωσία

Τηλ. 22554600

Τηλεομοιότυπο: 22439074

Ηλεκτρονική διεύθυνση (E-mail):
diafot@cy.net

Λευκωσία

Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2008

Έτος 1ο - Τεύχος 4ο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησία καί χρόνος.....	187
Κυριακή Γ' Ματθαίου.....	190
Κυριακή τῶν ἁγίων Πατέρων Δ' Οἰκ. Συνόδου.....	191
Κυριακή ΙΑ' Ματθαίου.....	192
Ὑψωσις Τιμίου Σταυροῦ.....	194
Ἡ Μεταμόρφωση τοῦ Χριστοῦ.....	196
Ἐπί πτερυγῶν ἀνέμων.....	198
Ἔ τρισμακάριστον ξύλον ἐν ᾧ ἐτάθη Χριστός.....	200
Ὁ πολιτικός γάμος.....	202
Τό ποτό.....	206
Ἡ σύγχρονη Θεολογική-Ἐκκλησιαστική Ἐκπαίδευση τῶν νέων.....	210
Συνέντευξη μέ τόν Μητροπολίτη Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεο.....	214
Σύγχρονος Μινώταυρος.....	221
Σύνδρομο ντάουν.....	222
Ἡ ἁγία Φωτεινή ἡ Καρπασίτισσα.....	224
Στάρετς Σέργιος.....	226
Ὁ σπουδαιότερος ἀγώνας.....	230

Ἐκκλησία καί χρόνος

Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου
κ.κ. Χρυσοστόμου Β'

Ἦ In Σεπτεμβρίου εἶναι ἡ ἀρχή τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἔτους ἢ –ὅπως ἀλλιῶς λέγεται– ἀρχή τῆς Ἰνδίκτου.

Μέ τήν εὐκαιρία αὐτή θά ἤθελα νά ἀπευθυνθῶ στήν ἀγάπη σας καί νά ἀναφερθῶ μέ συντομία στό μεγάλο θέμα τοῦ χρόνου καί πῶς τόν ἀντιλαμβάνεται καί τόν ἐξαγιάζει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Πρῶτα, ὅμως, ἄς δοῦμε τί εἶναι χρόνος; Ἀπό τήν ἀρχαιότητα μέχρι σήμερα ἔχουν δοθεῖ διάφοροι ὀρισμοί ἀπό φιλοσόφους καί ἐπιστήμονες. Νομίζω ὅτι ὁ πιό εὐστοχος εἶναι αὐτός τοῦ Μ. Βασιλείου, πού λέει: «Χρόνος ἐστί τό συμπαρεκτεινόμενον τῆ συστάσει τοῦ κόσμου διάστημα». Δηλαδή, χρόνος εἶναι τό διάστημα, πού ἐκτείνεται μαζί καί παράλληλα μέ τόν κόσμο, ἀπ' τήν στιγμή τῆς δημιουργίας του. Ἐπομένως, ὁ χρόνος ὑπάρχει ἀπ' τήν στιγμή τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου.

Ἄφοῦ ὁ Θεός εἶναι ὁ Δημιουργός «ὁρατῶν τε πάντων καί ἀορατῶν» εἶναι δημιουργός καί τοῦ χρόνου: «...καί τούς αἰῶνας ἐποίησεν» (Εβρ. α', 2).

Ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος εἶναι ἄκτιστος (=ἀδημιούργητος) καί Αὐτός πού ἐδημιούργησε τό χρόνο, εἶναι πέρα ἀπ' τό χρόνο! Δέν ἔχει

ἀρχή καί τέλος καί ζεῖ στήν αἰωνιότητα. Ὁ κτιστός (=δημιουργημένος) ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος κτίστηκε μέσα στό χρόνο, ἔχει ἀρχή καί τέλος. Εἶναι προσωρινός.

Ἄφοῦ, λοιπόν, ὁ ἄνθρωπος ζεῖ καί κινεῖται μέσα στό χρόνο, κάποτε φθάνει στό τέλος τοῦ χρόνου τῆς ζωῆς του ... στόν θάνατο. Αὐτή ἡ τελική κατάληξη εἶναι ἡ μόνη βέβαιη πραγματικότητα, ἀπ' τήν ὁποία δέν ξεφεύγει κανείς! Οὔτε τά πλούτη, οὔτε ἡ ἐξουσία, οὔτε ἡ δύναμη, οὔτε οἱ γνώσεις, οὔτε ἡ δόξα εἶναι ἱκανά νά ἀπαλλάξουν τόν ἄνθρωπο ἀπό τό ἀναπόφευκτο αὐτό τέλος... τόν θάνατο. Αὐτό εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς τραγικῆς πτώσεως τῶν πρωτοπλάστων.

Ἄν εἶναι ἔτσι, τότε ἔχουν δίκαιο ὅσοι λένε: «*φάγωμεν, πίωμεν, αὔριον γάρ ἀποθνήσκομεν*»; (Α' Κορινθ. ιε' 32).

Δόξα τῷ Θεῷ δέν εἶναι ἔτσι τά πράγματα! Ὁ Θεός - Ἁγάπη ἀνέτρεψε τ' ἀποτελέσματα τῆς πτώσεως τοῦ Ἀδάμ, πού συμπαρέσυρε τό γένος τῶν ἀνθρώπων στήν φθορά καί τό θάνατο. Ὁ Ἄχρονος Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθε στόν χρόνο, στήν ἀνθρώπινη Ἱστορία. Ὁ Ἄκτιστος προσέλαβε τήν κτιστή ἀνθρώπινη φύση καί τήν ἔκανε Σῶμα Του, Ἐκκλησία. Ὅσοι μέ τό Ἅγιο Βάπτισμα «μπολιαζόμαστε» στήν Ἐκκλησία, πού εἶναι τό Σῶμα τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, καί τρεφόμαστε ἀπ' Αὐτό μέ τή Θεία Κοινωνία, ἔχουμε πλέον Κοινωνία μέ τόν Αἰώνιο Θεό. Ἔτσι, ζώντας μέσα στό χρόνο κοινωνοῦμε μέ τήν αἰωνιότητα καί ὁ θάνατος δέν εἶναι πλέον τό τέλος τοῦ κεφαλαίου «χρόνος», ἀλλά ἐφαλτήριο γιά τήν ὄντως ζωή, τήν αἰώνια ἐν Χριστῷ ζωή καί πρόγευση αὐτῆς.

Μέσα στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὁ Χρόνος ἐξαγιάζεται καί μεταμορφώνεται μέ τήν θεία Χάρη. Ἔτσι, κατά τή θεία Λειτουργία παύει νά ὑπάρχει παρελθόν, παρόν καί μέλλον, ἀλλά μέ τρόπο μυστικό γίνονται ὅλα παρόν. Ὅλα τά γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ βιώνονται τήν ὥρα τῆς θείας Λειτουργίας, πού εἶναι κατά τόν Ἅγιο Θεόδωρο τό Στουδίτη «ἡ συγκεφαλαίωσις τῆς ὅλης (θείας) Οἰκονομίας». Αὐτός εἶναι ὁ λεγόμενος **Λειτουργικός Χρόνος**, στόν ὁποῖο ὅλα γίνονται παρόντα, σημερινά γεγονότα! «*Σήμερον γεννᾶται ἐκ Παρθένου...*», «*Σήμερον κρεμᾶται ἐπί*

ξύλου ...» κ.λ.π.

Ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία τελώντας τή Θεία Λειτουργία κατά τίς ἡμέρες, πού ἐορτάζονται τά μεγάλα γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Θεοανθρώπου, ἀπό τόν Εὐαγγελισμό μέχρι καί τήν Πεντηκοστή, ἐξαγιάζει ὁλόκληρο τό λεγόμενο **Ἐκκλησιαστικό Ἔτος**. Μᾶς δίνει τή δυνατότητα, συμμετέχοντας στή Θεία Λειτουργία τῆς ἐορτῆς, νά βιώνουμε προσωπικά τά γεγονότα αὐτά καί νά ὀδηγοῦμαστε ἔτσι στήν κάθαρση, στόν φωτισμό καί στόν ἁγιασμό, πού ἔφερε ὁ Κύριος μέ τή Θεία Οἰκονομία.

Ἐπίσης, μέ τίς **Ἱερές Ἀκολουθίες τοῦ Ἡμερονυκτίου** –δηλαδή, Μεσονυκτικό, Ὅρθρο, Α΄, Γ΄, ΣΤ΄ καί Θ΄ Ὑμνος, Ἐσπερινό καί Ἀπόδειπνο- ἐξαγιάζει τόν χρόνο τῆς κάθε μέρας καί νύχτας καί ἐμεῖς μέσα ἀπ’ αὐτές προγευόμαστε τήν αἰωνιότητα.

Τέλος μέ τήν **Καρδιακή Προσευχή** ὁ κάθε πιστός ἔχει τή δυνατότητα νά βρίσκεται σέ ἀδιάκοπη κοινωνία μέ τόν αἰώνιο Θεό καί νά ζεῖ ἀπό τώρα στήν αἰωνιότητα! Αὐτό, βέβαια, προϋποθέτει καθαρή καρδιά μέ συνεχῆ μετάνοια, πόλεμο κατά τῶν παθῶν καί τῶν κακῶν λογισμῶν, μελέτη καί ἐφαρμογή τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.

Ὅλοι μας ἔχομε διάφορα ἔργα νά πράξουμε στή ζωή μας, διάφορες ἀποστολές νά ἐκτελέσουμε. Ὅμως ὅ,τι κάνουμε ὅ,τι ζοῦμε (ἐπάγγελμα, οἰκογένεια, σπουδές, ἀθλητισμό, ψυχαγωγία, ἐλεύθερο χρόνο) ὅλα νά τά βλέπουμε, κατά τόν Ἱερό Αὐγουστίνο, *«ὑπό τό πρῖσμα τῆς αἰωνιότητος»*, *«...ἐξαγοραζόμενοι τόν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσί»* (Ἐφ. ε΄, 16) δηλαδή, χρησιμοποιώντας σωστά τόν χρόνο μας, γιατί ζοῦμε σέ πονηρούς καιρούς. Ὁ χρόνος μαζί μέ τόν χῶρο, ὅπου ζοῦμε, εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ στόν ἄνθρωπο, πού καλεῖται μέσα σ’ αὐτά τά δύο μεγέθη νά ἐπιτύχει μέ τήν Χάρη τοῦ Δημιουργοῦ τήν ὁμοίωση πρὸς Αὐτόν, δηλαδή τή θέωση, τήν αἰώνια ἐν Χριστῷ ζωή.

Ἀνάλογα μέ τήν καλή ἢ κακή χρήση τοῦ χρόνου τῆς ζωῆς μας αὐτῆς, θά ἔχομε τήν καλή αἰωνιότητα δῆλ. τήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἢ τήν κακή αἰωνιότητα δῆλ. τήν αἰώνια κόλαση.

Καλό Ἐκκλησιαστικό Ἔτος! Καλή αἰωνιότητα!

ΚΥΡΙΑΚΗ Γ' ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Πρωτοπρ. Γεωργίου Ἀντωνίου

(Ματθ. στ', 22-23)

«**22** Ὁ λύγρος τοῦ σώματός ἐστίν ὁ ὄφθαλμός. ἐὰν οὖν ὁ ὄφθαλμός σου ἀπλοῦς ᾖ, ἅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· **23** ἐὰν δὲ ὁ ὄφθαλμός σου ποτηρός ᾖ, ἅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστί, τὸ σκότος πόσον;».

Τί σημαίνει, ἀλήθεια, «ὄφθαλμός ἀπλοῦς»;

Σημαίνει: ἐλεύθερος ἀπὸ πάθη καὶ ἐπιθυμίες.

Τότε μόνο μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ βλέπει σωστά τὸν κόσμον καὶ τὴ ζωὴ.

Συνήθως οἱ ἄνθρωποι χάνουν τὴν αἴσθησιν τῆς πραγματικῆς ἀξίας τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου. Τὸ πάθος τῆς πλεονεξίας ἀλλοιώνει τὴν ὄρασιν τῆς ψυχῆς. Ὁ ὄφθαλμός τῆς ψυχῆς δὲν διακρίνει καθαρά οὔτε βλέπει μακριά.

Ἔτσι οἱ ἄνθρωποι δὲν ξεχωρίζουν τὸ εὐτελές ἀπὸ τὸ πολυτέμιο, τὸ φθαροτὸ ἀπὸ τὸ ἄφθαρτο, τὸ πρόσκαιρο ἀπὸ τὸ αἰώνιο.

Προτιμοῦν τὸν πλοῦτον ἀπὸ τὴν ὑγείαν, τὴν ἀδικίαν ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἀπάτην ἀπὸ τὴν ἐντιμότητα, τὴν ὕλην ἀπὸ τὸ πνεῦμα, τὸ Μαμμωνά ἀπὸ τὸ Θεό.

Κι αὐτὸ γιατί παθαίνουν μιὰ φοβερὴ σύγχυσι. Ζοῦν συνεχῶς μέσα σὲ τραγικὲς συγκρούσεις καὶ φοβερὴ ἀναστάτωση.

Στὸ καθαρὸ μάτι ὅλα εἶναι γυμνά. Μπορεῖ νὰ βλέπει καθαρά ποιά εἶναι κούφια ἢ μάταια ἢ προσωρινά, οὐσιώδη ἢ πολυτέμια ἢ αἰώνια.

Καὶ στὸ θέμα τῶν ἀνθρώπων ὑπάρχει πρόβλημα. Τὸ λερωμένο μάτι βλέπει τοὺς συνανθρώπους του σάν σάρκες. Σάν μηχανές. Σάν ἀριθμούς. Σάν ἄτομα.

Ἔτσι, τὸ πᾶν σ' ἓναν ἄνθρωπο θεωρεῖται τὸ σῶμα του. Ἡ ἐμφάνισί του. Ἡ θέσι του. Τὸ ἀξιώματά του. Ὁ πλοῦτος του.

Γι' αὐτὰ ἐνδιαφέρεται, φροντίζει, ἀγωνίζεται. Ὁ κάθε ἄνθρωπος στὸ καθαρὸ μάτι παίρνει τὴν προσωπικὴν του ἀξίαν. Ἀποκτᾷ τὸ ἀληθινὸ του νόημα. Δὲν εἶναι πλέον σάρκα, μὰ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Δὲν εἶναι μηχανή, ἀλλὰ ἐλεύθερη προσωπικότητα. Δὲν εἶναι εἶδος χωρὶς ἀξίαν, ἀλλὰ τέκνον τοῦ Θεοῦ.

Τότε μπορεῖ νὰ βλέπει ἀκόμη καὶ τὸ Θεό. Βλέπει τὸ στοργικὸ χέρι τῆς ἀγάπης Του. Αἰσθάνεται τὴν παντοδύναμην παρουσίαν Του.

Βλέπει τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ. Τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ.

Θά δεῖ, τελικά, τὸ Θεό, ἀφοῦ «μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὁρῶνται».

Ὁ ἄνθρωπος τότε ξέρει νὰ χρησιμοποιεῖ τὰ πράγματα. Δὲν κυριαρχεῖται ἀπ' αὐτά. Βλέπει καθαρά τὸν κόσμον καὶ τὴν ἀξίαν του.

Τί ἄλλο θέλει λοιπόν;

ΚΥΡΙΑΚΗ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ Δ' ΟΙΚ. ΣΥΝΟΔΟΥ

Δρος Φαίδωνος Παπαδόπουλου

(Ττ. γ', 8-15)

«*Τέκνον Τίτε 8 Πιστός ὁ λόγος· καὶ περὶ τούτων βούλομαι σε διαβεβαιουῖσθαι, ἵνα φροντίῳσι καλῶν ἔργων προῖστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ. ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ἀφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις· 9 μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γεεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας ρομικὰς περιμίσασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. 10 αἵρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν ρουθεσίαν παραιτοῦ, 11 εἶδος ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἀμαρτάνει ὡς αὐτοκατάκριτος. 12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμῆν πρὸς σε ἢ Τυχικόν, σπουδάσον εἰλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέρικα παραχειμάσαι. 13 Ζητῶν τὸν ρομικὸν καὶ Ἀπολλὼ σπονδαίως πρόπεμψον, ἵνα μὴδὲν αὐτοῖς λείπῃ. 14 μαρθαρέτωσαρ δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προῖστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. 15 Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν ἀμήν».*

Οἱ ἑξακόσιοι τριάντα Πατέρες τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὅπως καὶ οἱ ἅγιοι πού πῆραν μέρος στίς ἄλλες συνόδους, κατέχουν ἐξέχουσα θέση στήν ἱστορική διαδρομή τῆς Ἐκκλησίας, κυρίως γιά τή συμβολή τους στή διατύπωση τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως μας καὶ στήν καταγραφή τους μέ τρόπο συνοπτικό, ὥστε νά εἶναι εὐχρηστες γιά τούς πιστούς.

Αὐτά πού πιστεύουμε οἱ Χριστιανοί, δέν ἀποτελοῦν προϊόντα λογικῆς ἐπεξεργασίας, ἀλλά εἶναι ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ μέσω τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ Του. Ὅταν ἡ Καινή Διαθήκη λέγει πώς, ὅποιος ὁμολογήσει Κύριον Ἰησοῦν σώζεται, δέν ἐννοεῖ ἀσφαλῶς πώς ἡ σωτηρία εἶναι ὑπόθεση μίας στιγμιαίας δήλωσης, ἀλλά πώς, γιά νά σωθεῖ κανεῖς, πρέπει νά δεχθεῖ μέ ἀπλότητα καρδιάς τόν Χριστόν ὡς Σωτήρα του.

Ἡ διατύπωση δογματικῶν ἀληθειῶν, πού στούς πολλούς φαίνονται δυσνόητες, δέν ἦταν ἐπιλογή τῆς Ἐκκλησίας καὶ γιά τό λόγο αὐτό ἔγινε σταδιακά. Τό γεγονός ὅτι ἔχουμε ἑπτὰ Οἰκουμενικές Συνόδους, πού συγκλήθηκαν ἀπό τόν τέταρτο μέχρι τόν ὄγδοο αἰῶνα, μαρτυρεῖ ἀκριβῶς αὐτή τήν ἀλήθεια. Ὡστόσο, δέν πρέπει νά μᾶς διαφεύγει ὅτι, ὅταν οἱ Πατέρες ἀποφάσιζαν ἐπί ζητημάτων πίστεως, δέν ἀνακάλυπταν κάτι τό ἄγνωστο, μᾶς καὶ ὅλη ἡ ἀλήθεια εἶχε ἀποκαλυφθεῖ κατά τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς.

Τόσο οἱ Ἀπόστολοι, ὅσο καὶ οἱ Πατέρες τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων δίδαξαν φωτισμένοι ἀπό τό ἴδιο Ἅγιο Πνεῦμα, τό Ὅποιο οὐδέποτε ἔπαυσε νά καθοδηγεῖ τήν Ἐκκλησία. Συνεπῶς, ὁ πατερικός λόγος δέν διαφέρει ἀπό τόν ἀγιογραφικό, παρά τό γεγονός ὅτι πολλά σημεῖα τῆς διδασκαλίας τους δέν βρίσκονται αὐτούσια στήν Ἁγία Γραφή. Ἄν, γιά παράδειγμα, μέσα στήν

Καινή Διαθήκη δέν ὑπάρχει φράση, πού νά λέει ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι θεάνθρωπος καί πώς στό πρόσωπό του ἐνώθηκαν ἡ θεϊκή καί ἡ ἀνθρώπινη φύση, αὐτό δέν σημαίνει πώς κάτι τέτοιο δέν εἶναι ἀληθινό. Καί τοῦτο γιατί ἡ Καινή Διαθήκη μαρτυρεῖ σέ πολλά σημεία, τόσο τί θεότητα, ὅσο καί τήν ἀνθρώπινη φύση τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀλήθεια αὐτή διατυπώθηκε, μέ τό λεκτικό πού τί γνωρίζουμε σήμερα, ὅταν ἐμφανίστηκαν ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι προσπάθισαν νά ὑποτάξουν τό θαῦμα στή λογική καί εἶδαν τό μυστήριο τῆς ἔνωσης τῶν δύο φύσεων ὄχι ὡς εὐκαιρία σωτηρίας, ἀλλά ὡς ἀντικείμενο διερεύνησης. Ἡ ὀρθή καί ὀριστική διατύπωση τῆς ἀλήθειας στό ζήτημα αὐτό εἶναι ἔργο τῶν Πατέρων, πού συνῆλθαν τό 451 στή Χαλκηδόνα, γιά νά ἀντιμετωπίσουν τήν αἵρεση τοῦ μονοφυσιτισμοῦ. Ἡ αἵρεση, ὡς ἐπιλεκτική πίστη καί παρερμηνεία τῶν Γραφῶν, εἶναι παλαιότατο φαινόμενο, πού ἐμφανίζεται ἤδη κατά τά ἀποστολικά χρόνια. Στήν Καινή Διαθήκη ὑπάρχουν ἀρκετές ἀναφορές σέ αἵρέσεις καί μία ἀπό αὐτές περιλαμβάνεται στό ἀποστολικό ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας ἀπό τήν πρὸς Τίτον ἐπιστολή. Ἡ σημασία τῆς συγκεκριμένης ἀναφορᾶς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου δέν εἶναι ἀπλά ἱστορική ἀλλά βρίσκεται κυρίως στόν προτεινόμενο τρόπο ἀντιμετώπισης τῶν αἵρετικῶν.

Ὁ Χριστιανός γνωρίζει ὅτι πρωταρχικός σκοπός τῆς ζωῆς εἶναι ἡ σωτηρία. Κριτήριο, ἐπομένως, γιά τήν ὠφελιμότητα ὁποιασδήποτε πράξης ἢ προσπάθειας εἶναι ὁ βαθμός συμβολῆς στήν ἐπίτευξη αὐτοῦ τοῦ στόχου. Ἡ συζήτηση πνευματικῶν θεμάτων μέ συνανθρώπους μας καί ἰδίως μέ αὐτούς πού ἔχουν ἐπηρεαστεῖ ἀπό πλανεμένες διδασκαλίες, τότε μόνο ὠφελεῖ, ὅταν συμβάλλει στή σωτηρία τί δική μας ἢ τοῦ συνανθρώπου μας. Ἀπό τί στιγμή, ὅμως, πού κάποιος συνειδητᾶ ἔχει ἀποφασίσει νά θέσει τόν ἑαυτό του ἐκτός Ἐκκλησίας καί μάλιστα προσπαθεῖ νά παρασύρει καί ἄλλους στόν ἴδιο δρόμο, εἶναι ματαιοπονία νά ἀφήνει κανεῖς τήν πνευματική του ἐργασία καί νά συζητεῖ ἢ νά φιλονικεῖ μαζί του. Αὐτούς τούς ἀνθρώπους, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος συμβουλεύει νά τούς ἀφήσουμε στήν πλάνη τους, γιατί ἔχουν ἐπιλέξει δρόμο χωρίς ἐπιστροφή καί οὐσιαστικά ἔχουν αὐτοκαταδικαστεῖ.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΙΑ΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ

Πρωτοπρ. Γεωργίου Ἀντωνίου

(Ματθ. ιη', 23-35)

«23 Διὰ τοῦτο ὁμοιωθή ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ ὃς ἠθέλησεν συναῖραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. 24 Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν προσηρέθη αὐτῷ εἰς ὄφειλέτης μυρίων ταλάντων. 25 μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτόν ὁ κύριος αὐτοῦ παραθῆναι καὶ τῆν γυναικα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι. 26 πεσὼν οὖν ὁ δούλος προσεκύνη αὐτῷ λέγων· κύριε μακροθύμησόν ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα

σοι ἀποδώσω. **27** σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλευσε αὐτόν, καὶ τὸ δάειρον ἀφῆκεν αὐτῷ. **28** ἔξελεύθωρ δὲ ὁ δοῦλος ἐκείνος εὔρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὄφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἐπρινγεῖ λέγων· ἀπόδος μοι εἴ τι ὄφειλεις. **29** πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· μακροθύμησον ἐπ’ ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. **30** ὁ δὲ οὐκ ἠθέληεν, ἀλλὰ ἀπελεύθωρ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως οὗ ἀποδοῦναι τὸ ὀφειλόμενον. **31** ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἐαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. **32** τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· δοῦλε ποησέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεισάς με. **33** οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγὼ σὲ ἠλέησα; **34** καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασιρανοῖς ἕως οὗ ἀποδοῦναι τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. **35** Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράσιος ποιήσει ὑμῖν εἴν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν».

Πότε, ἀλήθεια, συγχωρεῖ ὁ Θεός;

A. Ὄταν εὔρει μετάνοιαν πραγματικήν.

Καὶ τί εἶναι πραγματική μετάνοια; Ἡ ἀναγνώριση τῆς ἁμαρτωλότητάς μας. Ἡ καταφυγή στό ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ἡ αἴτηση ἄφεσης μέ τὴν εἰλικρινῆ ἐξομολόγηση.

Ὄταν ὁ ὑπηρέτης τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου εἶπεν «ἦμαρτον» πέφτοντας στὰ πόδια τοῦ Κυρίου, μέ πόνο καὶ ταπείνωση ζήτησε ἔλεος καὶ μακροθυμίαν, τοῦ χαρίστηκε τό χρέος.

Τό μέγεθος τῶν ἁμαρτιῶν δέν ἀναστέλλει τὴν παροχή τοῦ ἐλέους ἀπὸ τό Θεό.

Ὁ Θεός βλέπει τί συντριβὴ τῆς ψυχῆς μας. Τὴν ἀναγνώριση τῆς ἐνοχῆς μας. Αὐτὰ ἐκτιμᾷ. Αὐτὰ λαμβάνει ὑπ’ ὄψη. Μᾶς χαρίζει τὴν ἄφεση. Μᾶς συγχωρεῖ. Μᾶς ἐλαφρύνει. Μᾶς εἰρηνεύει. Μᾶς σώζει. Μᾶς σπλαγχνίζεται. Μᾶς ἐλεεῖ.

Χρειαίεται λοιπόν ἀπὸ ἐμᾶς τό δικό μας βῆμα. Ταπείνωση βαθειά. Μετάνοια εἰλικρινῆς καὶ τέλεια.

B. Εἶναι καὶ κάτι ἄλλο ὅμως. Καὶ εἶναι τελείως ἀπαραίτητο. Δέν πρόκειται νά μᾶς συγχωρήσει τ’ ἁμαρτήματά μας, ἂν ἐμεῖς πρῶτα δέν συγχωρήσουμε στοὺς ἄλλους τὰ πρὸς ἐμᾶς ἁμαρτήματά τους.

Συχνά οἱ ἄλλοι μᾶς πειράζουν, μᾶς ἀδικοῦν, μᾶς συκοφαντοῦν, μᾶς κάμνουν κακό.

Γίνονται ἔτσι χρεῶστες σ’ ἐμᾶς. Ὑπεύθυνοι ἀπέναντί μας.

Ἄν λοιπόν ἐμεῖς μετανοοῦμε, ζητοῦμε τό ἔλεος καὶ τὴν συγχώρηση ἀπὸ τό Θεό, εἶναι δίκαιον νά δώσουμε καὶ ἐμεῖς συγχώρηση σ’ ὅσους μᾶς ἔφταιξαν. Νά τοὺς δώσουμε τὴν ἄφεση.

Τότε μόνον ἔχουμε μετάνοιαν πραγματικήν. Τότε μόνο λαμβάνουμε ἀπὸ τό Θεό συγχώρηση.

Δέν συγχωροῦμε τοὺς ἄλλους;

Δέν θά συγχωρηθοῦμε οὔτε ἐμεῖς.

Καί ἂν μετανοήσουμε καί ἂν λάβουμε τήν ἄφεση, ἀλλά δέν συγχωρήσουμε τούς ἄλλους, ἢ ἄφεση σ' ἐμᾶς ἀκυρώνεται. Καί τοῦτο διότι ἡ μνησικακία δέν μᾶς ἄφησε νά προσφέρουμε στους ἄλλους τήν ἄφεση.

Μέ τό νά μή δώσουμε ἄφεση καί συγγνώμη στους ἄλλους, πάλιν ἔνοχοι εἴμαστε. Φορτωθήκαμε μέ τό χρέος μας. Εἴμαστε ἀσυγχώρητοι.

Ἐμεῖς τί θά ποῦμε στή μέρα τῆς Κρίσης;

ΥΨΩΣΙΣ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Δρος Φαίδωνος Παπαδόπουλου

(1 Κορ. α', 18-24)

«**18** Ὁ λόγος γάρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστὶ, τοῖς δὲ σοφισμένοις ἡμῶν δύναμις Θεοῦ ἐστὶ. **19** γέγραπται γάρ· ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν συνέσει τῶν συνετῶν ἀθετήσω. **20** ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώραται ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου; **21** ἐπειδὴ γάρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. **22** ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημειῖον αἰτοῦσι καὶ Ἑλληνας σοφίαν ζητοῦσι, **23** ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίους μὲν σκάνδαλον, Ἑλλησι δὲ μωρίαν, **24** αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλησι, Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν».

Στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως καὶ συγκεκριμένα μέ τί φράση «σταυρωθέντα τέ ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ παθόντα καὶ ταφέντα», δηλώνεται σαφέστατα ὅτι ὁ σταυρικός θάνατος τοῦ Ἰησοῦ, πού ἔχει συμβεῖ σέ ὀρισμένο τόπο καὶ χρόνο, δηλαδή στὴν Παλαιστίνη, τὴν ὁποία διοικοῦσε ὁ Πόντιος Πιλάτος, ἦταν ἐκούσιος καὶ ἀπέβλεπε στή δική μας σωτηρία. Τά πάθη, ἐπομένως, τοῦ Κυρίου μας καὶ ἰδίως ὁ σταυρός Του, ἀποτελέσαν γιὰ τούς πιστοὺς πηγὴ σωτηρίας καὶ γιὰ τό λόγο αὐτὸ τιμῶνται καὶ ἐξυμνοῦνται, ὄχι μόνο κατὰ τὴ Μεγάλῃ Ἑβδομάδα ἢ τὴ γιορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἀλλὰ κάθε φορᾶ πού πραγματοποιεῖται λατρευτικὴ σύναξη.

Ὁ Τίμιος Σταυρός εἶναι ἀναμφίβολα τό ὄργανο μέ τό ὁποῖο θανατώθηκε ὁ Χριστός. Γιὰ ὅσους, ἐπομένως, πιστεύουν στὸν Ἰησοῦ ὡς Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴ ὁ Σταυρός εἶναι σύμβολο σωτηρίας, ἐξαγιασμένο ἀπὸ τὴν ἐπαφή του μέ τό ἀνθρώπινο σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου. Εἶναι ἀκόμη ὄπλο κατὰ τοῦ διαβόλου, γιατί μέσω αὐτοῦ του ξύλου, πού προκάλεσε τό θάνατο στὴν ἀνθρώπινη φύση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, νικίθηκε ὁ θάνατος καὶ συνεπῶς ὁ διάβολος, ὁ ὁποῖος, ὡς εἰσηγητὴς τῆς ἁμαρτίας, εἰσήγαγε στὸν κόσμο τὴ φθορὰ.

Ἡ σωτηρία προσφέρθηκε σέ μᾶς ὡς δῶρο τῆς θυσιαστικῆς ἀγάπης τοῦ

Θεοῦ. Ὡστόσο δέν τίν ἀποδέχονται ὅλοι καί ὑπάρχουν ἄνθρωποι, πού ἀρνοῦνται νά ἐμβαθύνουν στό μυστήριο τοῦ Σταυροῦ. Εἶναι οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀπωλείας, ὅπως τούς ἀποκαλεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στήν Α΄ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολή του, πού ἐπιμένοντας στήν παντοδυναμία τῆς ἀνθρώπινης λογικῆς, θεωροῦν ὅτι ἡ χριστιανική διδασκαλία δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἀνοησία, διότι βασίζεται στήν ἀκατανόητη ἀρχή, ὅτι ὁ Θεός ἔγινε ἄνθρωπος καί πέθανε στό Σταυρό. Γι' αὐτούς ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ εἶναι ἔνδειξη ἀδυναμίας, γιατί ἕνας πού δέν μπορεῖ νά γλυτώσει τόν ἑαυτό του, εἶναι ἀδύνατο νά σώσει ἄλλους.

Ὡστόσο, ὅπως ἐπισημαίνει καί ὁ Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης, μέσω τοῦ Σταυροῦ φανερώνεται δύναμη Θεοῦ καί ὄχι ἀδυναμία, διότι τό νά πέσει κανεῖς καί μέ τί πτώση του νικήσει αὐτόν πού τόν ἔριξε, εἶναι ὑπερβολή δυνάμεως. Φανερώνεται, ἐπίσης, ἡ ἄκρα σοφία, διότι μέσω τοῦ ξύλου, πού οἱ σοφοί τοῦ κόσμου περιφρονοῦν ὡς ἀτιμωτικό, δόθηκε ἡ σωτηρία καί μέσω τοῦ κηρύγματος τῶν ἀγραμμάτων ψαράδων φωτίστηκε ἡ οἰκουμένη.

Εἶναι πράγματι ἀξιοθαύμαστο τό γεγονός ὅτι τόσο οἱ ἀρχαῖοι φιλόσοφοι, ὅσο καί οἱ μελετητές τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου δέν κατόρθωσαν νά ὀδηγήσουν τίν ἀνθρωπότητα στήν ἀλήθεια, ἐνῶ οἱ ἀπλοϊκοί μαθητές τοῦ Κυρίου, πού ὄχι μόνο δέν στηρίχθηκαν σέ λογικά σχήματα ἢ στή ρητορική τους δεινότητα, ἀλλά προέβαλαν τό Σταυρό τοῦ Χριστοῦ, πού γιά τόν κόσμο ἐθεωρεῖτο σύμβολο ἀδυναμίας, ὄχι μόνο ἔπεισαν, ἀλλά καί ὀδήγησαν στή σωτηρία τὰ ἔθνη.

Ἡ Ἐπέτειος τῆς Παγκοσμίου Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, μέ βάση τά πύ πάνω, δέν εἶναι ἀπλά ἀνάμνηση τοῦ γεγονότος τῆς ἀνύψωσης τοῦ εὐρεθέντος ἀπό τήν Ἁγία Ἐλένη τιμίου ξύλου, μέσα στό ναό, ἀπό τόν πατριάρχη Ἱεροσολύμων Μακάριο. Εἶναι μία εὐκαιρία ἐπαναβεβαίωσης τῆς πίστες μας στό Σωτήρα Χριστό καί ἐπαναστοχοθέτησης τῆς ζωῆς μας. Ὁ Ἰησοῦς, ἅς μὴν τό ξεχνοῦμε, σταυρώθηκε «διά τήν ἡμετέραν σωτηρίαν». Καί ἡ σωτηρία δέν εἶναι ἐπίτευγμα διανοητικό, ἀλλά δῶρο τοῦ Θεοῦ σ' αὐτούς, πού δέν στηρίζονται στή δική τους σοφία, οὔτε καί σκανδαλίζονται, ὅταν βλέπουν τό κακό νά φαίνεται ὅτι κυριαρχεῖ. Ὅπως ἡ Ἀνάστασις ἀκολούθησε τόν Σταυρό, ἔτσι καί στήν προσωπική μας ζωή ἀπό τόν Σταυρό ἀντλοῦμε τί δύναμη, νά νικοῦμε τόν ἐχθρό της ψυχῆς μας. Ἄς μὴν ἐπιζητοῦμε ὅπως οἱ σοφοί του ἀρχαίου κόσμου ἀποδείξεις, οὔτε ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι σημεῖα καί θαύματα. Ὁ Σταυρός τοῦ Κυρίου καί ὅσα πῆγασαν ἀπ' αὐτόν ἀποτελοῦν, μέ τήν ἐκκλησιαστική ἔννοια τοῦ ὅρου, μυστήριο. Καί τά μυστήρια δέν ἐρευνῶνται, ἀλλά βιώνονται ἀπό ὅσους διαθέτουν, ὅπως ὁ Χριστός, θυσιαστική ἀγάπη, πνεῦμα ταπεινώσεως καί ἀγωνιστική διάθεση.

Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

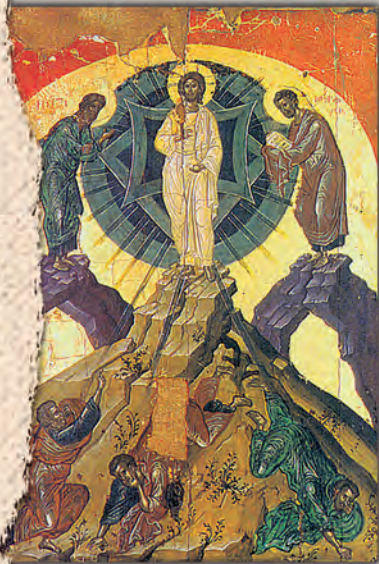
Ἄνδρέα Ζαχαρίου

Μέ βάση τούς λόγους καί τή διδασκαλία τοῦ Ἰησοῦ, ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἡ θέα τῆς δόξης Του, οἱ δέ ἀξιοθέντες αὐτῆς θά ἐκλάμπουν ὡς ὁ ἥλιος. Πράγματι, ἡ ὑπέρ χρόνο καί ἔννοια Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὅπου τό ἄυλο, ἀνέσπερο καί ἀίδιο φῶς Του θά περιλάμπει τά πάντα, ἀποτελεῖ τήν κληρονομιά τῶν σωζομένων (Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΛΔ', PG151, 432D). Τό ἄρρητο τοῦτο μυστήριον, διαγράφεται πολύ παραστατικά ἀπό τόν Εὐαγγελιστή Ἰωάννη στήν Ἀποκάλυψη, ὁ ὁποῖος περιγράφοντας τήν καινή Ἱερουσαλήμ, ἀναφέρει ὅτι «ἡ πόλις οὐ χρεῖαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδέ τῆς σελήνης ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γάρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καί ὁ λύχνος αὐτῆς τό ἄρνιον» (Αποκ. 21, 23). Πιστοποίηση καί πρόγευση αὐτῆς τῆς πραγματικότητος ἀποτελεῖ τό γεγονός τῆς Μεταμόρφωσης τοῦ Χριστοῦ.

Τιοιουτρόπως, ὁ Χριστός ἀνεβαίνει «εἰς ὄρος ὑψηλόν» (Μρ. 9, 2), ἔχοντας μαζί του τούς μαθητές Πέτρο, Ἰάκωβο καί Ἰωάννη. Ἐκεῖ «μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν» (Ματθ. 17, 2) καί ἀπεκάλυψε τή δόξα καί τή λαμπρότητα τῆς θεότητός Του. Τότε παρουσιάστηκαν οἱ Μωϋσῆς καί Ἡλίας, οἱ ἄμεσοι ἐκπρόσωποι τοῦ Νόμου καί τῶν Προφητῶν, οἱ ὁποῖοι «συνελάλουν αὐτῷ» γιά τήν «ἔξοδον αὐτοῦ ἦν ἐμελλεν πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ» (Λκ. 9, 30-31), δηλ. γιά τό ἐν γέν-

νει μυστήριον τῆς οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ, τό σωτήριο πάθος, τήν δόξα τοῦ σταυροῦ καί τῆς Ἀναστάσεως (Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Ὁμιλία Θ', PG77, 1012B-1013B).

Παράλληλα μέ τό παράδοξο καί τό ἀπόρητο τῆς θέας τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, νεφέλη ὀλόφωτη ἐπισκίασε τούς παρόντας καί φωνή «ἄνωθεν ἐκ τοῦ Θεοῦ καί Πατρός» (Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, Ὁμιλία Θ', PG77, 1013D), διακήρυσσε ὅτι «οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε» (Ματθ. 17, 5). Ὁ Θεός Πατέρας, ὄχι μόνο βεβαιώνει καί μαρτυρεῖ περί τοῦ Υἱοῦ, ἀλλά δηλώνει τόσο τήν

υπέρβαση τῆς Παλαιᾶς συμφωνίας, ὅσο καί τή δόξα πού ἡ Καινή προδιαγράφει. Πιο συγκεκριμένα, ὁ Χριστός, δορυφορούμενος ἀπό τόν Μωϋσῆ καί τόν Ἥλία, οἱ ὁποῖοι τόν προκατήγγειλαν ὡς Δεσπότη καί Κύριο, ἀποδεικνύεται πραγματικά ὡς τό τέλος, δηλ. ὡς ἡ πλήρωση καί ἡ ἐκπλήρωση τοῦ Νόμου καί τῶν Προφητῶν. Τό παλαιόν, ὅπως αὐτό ἐκπροσωπεῖται ἀπό τούς Μωϋσῆ καί Ἥλία, μπροστά στήν καινότητα τοῦ Πνεύματος καί τόν ἥλιο τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Χάριτος, γνωρίζει τήν υπέρβασή του, καθώς ἐπίσης καί τήν ἀνακαινισί του, ἀφοῦ πλέον φωτίζεται στό ἀληθινό φῶς, αἶρεται πρὸς ὕψος νοητό καί τέλος περιχωρεῖται ἀπό τό κρεῖττον (Ἀνδρέα Κρήτης, Λόγος Ζ', PG97, 956Α).

Ἡ φωνή ἀπό τή νεφέλη ἀποδεικνύει ἀκόμα ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι «ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν» (Ματθ. 7, 14· Ἰω. 14, 6) καί πρὸς τό φῶς τῆς Βασιλείας. Γι' αὐτό καί ὁ Θεός, παρόντων τῶν Μωϋσέως καί Ἥλία, ἐντέλλεται στους Ἀποστόλους καί κατ' ἐπέκταση σέ ὅλους τούς πιστούς, νά υπακούουν στόν Υἱό Του, ὥστε νά γευτοῦν ὅ,τι προσφέρει ἡ κοινωμία μαζί Του, δηλ. τή σωτηρία στό ἄπλετο φῶς τῶν «μονῶν» τοῦ οὐρανοῦ (Ἰω. 14, 2). Ὁ Θεός Πατέρας βεβαιώνει καί δικαιολογεῖ τήν πίστη στόν Χριστό καί διά αὐτοῦ σέ ὅλα τὰ ἐπηγεγμένα μέ κατάληξη τό φῶς τῆς Βασιλείας Του. Πλέον, ἡ υπερέκδοσις πολιτεία, πού φύτεψε ἐπὶ τῆς γῆς μέ τήν ἐνανθρώπισή του ὁ Χριστός, προσφέρει τή δυνατότητα ἀπόθεσης τῆς πνευματικῆς στείροτητας καί ἐπομένως τῆς πνευματικῆς καρποφορίας. Προϋπόθεση εἶναι πάντα ἡ κατάφαση τοῦ ἀνθρώπου στήν κλίση τοῦ Θεοῦ.

Μέ ἄλλα λόγια, αὐτός πού ποθεῖ τό κάλλος τῆς ἀναλλοίωτης δόξας τοῦ Θεοῦ καί τή λάμψη τοῦ φωτός τῆς Μεταμόρφωσης (Γρηγορίου Παλαμά, Ὁμιλία ΛΔ', PG151, 436B), υπακούει στόν Χριστό, τηρεῖ τίς ἐντολές Του καί ἀγωνίζεται σύντονα καί μέ ταπεινώση νά καθάρει τό ὄμμα τῆς ψυχῆς του ἀπό κάθε τί τό ἐμπαθές καί ἐφάρμαγο, ὥστε νά μπορέσει νά ἐπιτύχει τήν κοινωμία μέ τό Θεό καί τή μέθεξη τῆς αἰώνιας ζωῆς. Αὐτά τὰ δύο σημαίνουν οὐσιαστικά τή ψαύση καί τή γεύση τῆς δόξας τῆς Μεταμόρφωσης καί τῆς συνεπακόλουθης λαμπρότητας, τῶν ὁποίων ἡ φύση μας θά ἀπολαύσει ὅταν, Χάριτι Θεοῦ, ἐπιτύχει «τὴν ἐν πνεύματι πρὸς τόν Λόγον... συμβίωσιν τὴν καθαρὰν καί μακαρίαν» (Ἀνδρέα Κρήτης, Λόγος Ζ', PG97, 956D), ἡ ὁποία δέν εἶναι τίποτα ἄλλο παρά ἡ θέωση καί ἡ ἐντρύφηση στά ἄρρητα ἀγαθὰ τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

ΕΠΙ ΠΤΕΡΥΓΩΝ ΑΝΕΜΩΝ

Πρωτοπρ. Ήλία Κουτραφούρη

Εν μ π ο ρ ω
νά εξηγήσω
τό γιατί, αλλά,
όταν κάποτε συμ-
βεί νά δώ ένα πουλάκι
νά πετά, νά ανοιγοκλείνει ρυθμικά τίς
φτεροϋγες του ή νά ζυγιάζεται στόν άνεμο
άνέμελα, πάντοτε αισθάνομαι τί χαρά ότι
άνακαλύπτω μία πρωτόγνωρη, έξαισία
εικόνα τίς προσευχής και μάλιστα τίς μο-
νολόγιστης εύχης, μία έναργέστατη παρα-
βολή και μία έποπτική παραίνεση. Ίσως νά
διάβασα ή νά άκουσα κάτι σχετικό, όταν ή-
μουν παιδί μικρό, τότε πού δεχόμαστε μέ-
σα μας χωρίς νά τό συνειδητοποιούμε εικό-
νες και έννοιες, άκατέργαστη γραφική ύλη
γιά τήν «tabula rasa» του νοός, και τά διά
βίου ίχνογραφήματά του... Τό παράξενο πά-
ντως είναι ότι, όταν τό εμπιστευθήκα σέ κά-
ποιους φίλους μου, άπάντησαν ότι και αυ-
τοί τό ίδιο άκριβώς νοιώθουν. Πιθανώτατα
και έσεις νά έχετε τουτο τό συνειρμό.

Στήν ουσία του ό συνειρμός αυτός είναι
πολύ άπλόσ. Όπως τά πουλιά πετούν έτσι
ό άνθρωπος προσεύχεται. Η ρυθμική κίνηση
των φτερών έχει μιά αναλογία προς τήν
επανάληψη τίς εύχης τίς καρδιακής «Κύ-
ριε Ίησού Χριστέ, Υιέ του Θεού, έλέησόν
με». Η επίκληση του όνόματος του Κυρί-
ου είναι σημαντικό νά γίνεται μέ τρόπο άπα-
λό, άπλό και άβίαστο μέ τί φυσικότητα πού
πετούν τά πουλιά. Βέβαια και τά πουλιά,
μέχρι νά νικήσουν τήν βαρύτητα και νά
ύψωθούν σέ κάποιο ύψος φαίνεται νά κα-
ταβάλλουν ιδιαίτερη προσπάθεια φτερο-
κοπώντας. Άλλά όταν μπορέσουν νά
άρθουν ψηλά, παραδίδονται στόν άνεμο και
ζυγίζονται καταλλήλως.

Κατά τόν ίδιο τρόπο ή προσευχόμενη

καρδιά, άφου φτεροκοπήσει άρκετά γιά νά
νικήσει τί βαρύτητα των μερμινών, τίς έλξεις
των παθών και των περισπασμών, υπερί-
πταται τελικώς όλων αυτών, γιά νά παρα-
δοθεί όλοθύμως στή Χάρη του Θεού, πού
ένεργει βέβαια «και τό θέλει» (τόν πόθο του
πετάγματος) «και τό ενεργεί» (τό προ-
σευχητικό φτεροκόπημα) «ύπέρ τίς εύδο-
κίας» (γιά νά πραγματοποιηθεί ή σωτήρια
πτήση).

Η παράδοση αυτή τίς προσευχόμενης
καρδιάς στή Χάρη του Θεού γίνεται κατε-
ξοχίν τήν ώρα τίς λατρείας. Έκει είναι δυ-
νατόν τό φτεροκόπημα νά σταματήσει -νά
κάνει μόνο τότε τότε, όσο χρειάζεται, τίς
άπαραίτητες διορθωτικές κινήσεις- και ή
καρδιά νά άφεθεί χωρίς αντίσταση στά ζεί-
δωρα ρεύματα τίς θείας λατρείας, τά λό-
για των εύχών, των τροπαρίων και των Γρα-
φών, τούς ήχους και τίς μελωδίες των ψαλ-
μωδημάτων, τά τελούμενα, τά λαλούμενα και
τά μελωδούμενα επ' έκκλησίας. Έκει προ-
σεύχεσαι, προπάντων εκεί, όχι μέ τά δικά
σου λόγια αλλά μέ τά λόγια της Έκκλησίας.
Η στάση του σώματος και οι πέντε σου
αισθήσεις μαζί μέ τήν έσωτέρα και νοερά
όφείλουν μόνο νά βρίσκονται σέ νήψη. Νά
μή σέ απομονώσουν από τό έκκλησιαστι-
κό σώμα μέ κάποια δυσαρμονία έγωκεν-
τρική, και μείνεις ό δύστιχος μακριά από
τό υπόλοιπο ταξιδιάρικο σμήνος, πού πα-
ρεπιδημεί «ώδε», στό έδώ και τό τώρα τίς
ίστορίας, στήν ένορία, και επίζητεί, πε-
τώντας αδιάλειπτα προς τά έσχατα, τήν
«μέλλουσαν πόλιν» τίς Βασιλείας. Νά έχεις
τά φτερά άνοικτά και νά ακολουθείς τόν
πρώτο σου, πού όδηγεί τήν πτήση, σέ άρμο-
νία μέ τούς άδελφούς σου γύρω σου, έχον-
τας συγχωρέσει κι έχοντας συγχωρεθεί, έχον-
τας όμολογήσει έν όμοιοία τήν άμώμπτου πί-
στιν. Κι αν δέν λές προφορικά κάτι έσύ,
πάντως άκροάσαι έν σιγή. Προσεύχεσαι μέ

τὴν ἀκοή καὶ τὴν προσοχή τοῦ νοός. Παράθετες «*ἐαυτὸν καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν σου Χριστῷ τῷ Θεῷ*» καὶ ἀφίνεσαι με ἐμπιστοσύνη «*σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις*» στὴν πνοή τῆς Χάριτος Του...

Τὴν ἀντιστοιχία τῆς πνοῆς τοῦ ἀνέμου με τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ πιστεύω θά τί βρῆσκετε κι ἐσεῖς ἐπιτυχί. Εἶναι, ἄλλωστε, στή βάση τῆς ἀγιογραφικῆ. Δέν εἶναι μόνο πού τό Πανάγιο Πνεῦμα, ὁ Παράκλητος, ἐπεδήμησε τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς με ἦχο «*ὡσπερ φερομένης βιαίας πνοῆς*» γιά νά ἀνακαινίσει τόν κόσμο. Εἶναι ἐπίσης ἡ Θεοφάνεια στό Ὅρος Χωρήβ, ὅπου ὁ Θεός ἦταν παρῶν ὄχι στό «*πνεῦμα*» τό μεγάλο καί κραταιό, «*τό διαλῦον ὄρη καὶ συντριβὸν πέτρας*», οὔτε στό «*συσσεισμό*» οὔτε στό «*πῦρ*» ἀλλά στή «*φωνή τῆς αὔρας τῆς λεπτῆς*».

Τά πουλιά βέβαια δέν ἔχουν πάντοτε τὴν πολυτέλεια νά ταξιδεύουν ξεκούραστα «*ἐπὶ πτίλων*» αὔρας λεπτῆς. Δέν ἔχουν πάντοτε εὐδία τὴν πτήση. Πολλές φορές θά χρειαστεῖ νά κουραστοῦν ἀρκετὰ πετώντας σέ ἀσχημες καιρικῆς συνθήκες, νά φτεροκοπίσουν ἀγωνιωδῶς γιά νά ἀποφύγουν θανάσιμους κινδύνους, νά μετεωρισθοῦν πάνω ἀπὸ ἀβύσσους, νά κλυδωνισθοῦν ὑπεράνω τοῦ θανάτου. Ἀκόμα καὶ ὁ ἄνεμος μπορεῖ νά φυσήξει ἐναντίος, λές καὶ τὰ ἀποστρέφεται. Βλέπετε τότε τὴν ἀπόγνωση σαρκωμένη στὰ φτερά τους. Πᾶση θυσίᾳ δέν πρέπει νά ἀποκάμουν κινώντας τα ρυθμικά καὶ ἐπίμονα.

Ἡ ἀλήθεια πάντως εἶναι πὼς αὐτές οἱ δυσκολίες εἶναι γι' αὐτὰ τῶ ὄντι σωτήριες. Ἔτσι μόνο γυμνάζονται τὰ φτερά καὶ γίνονται δυνατά, ἔτσι μόνο μαθαίνουν νά ἐπιμοῦν τόν οὐρὸ ἀνεμο καὶ νά διακρίνουν τὰ ρεύματα καὶ τὰ πνεύματα. Χωρὶς τίς δυσκολίες τὰ πουλιά θά γίνονταν πολὺ μαλθακά καὶ καλομαθημένα, ράθυμα, ἀπρόσεχτα, ἀλαζονικά καὶ ὑπερήφανα. Θά κοίταγαν τόν κόσμο πολὺ ἀφ' ὑψηλοῦ, κι αὐτό θά ἦταν ἀληθινὰ πολὺ ἐπικίνδυνο. Θά ξεχνοῦσαν πὼς εἶναι πουλιά ἀποδημητικά. Θά

λπισμονοῦσαν τόν προορισμό τους. Θά συμφιλιώνονταν ὑπερβολικά με τὴ γῆ. Πιθανώτατα μάλιστα νά ξεχνοῦσαν πὼς νά χρησιμοποιοῦν τίς φτερούγες τους. Θά ἔμοιαζαν με τὰ εἶδη ἐκεῖνα τῶν πτηνῶν πού ἔχουν φτερά, μὰ τόσο ἀτροφικά, ἀκατάλληλα πλέον γιά πέταγμα. Λησμόνησαν πὼς τὰ ἔχουν γιά νά πετοῦν, καὶ περπατοῦν ταλαίπωρα καὶ τραγικά στὰ λασπόνερα.

Ὅπως οἱ κότες κι ὁ πετεινός. Δέν ξέρω ἂν ἔχετε διαβάσει τὰ κείμενα πού ἔγραψε ὁ Ἅγιος Σιλουανός, ὁ ὑψιπέτης ταπεινός, ὁ μέγας καὶ ἀπλοϊκός. Αὐτός μᾶς διδάσκει πολλὰ μυστικά γιά τὴν πτήση τῆς προσευχῆς, τὴν πνοή καὶ τὴν ἀπνοια τῆς Χάριτος, τό γύμνασμα τῶν φτερῶν, τὴν παιδεία τοῦ Θεοῦ κατὰ τίς περιόδους τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν θλίψεων. Ἦταν ἔμπειρος ὄλων αὐτῶν καὶ συγχρόνως «*ἔμπυρος*» (= γεμάτος πῦρ) τῆς θείας καὶ ἀνθρώπινης ἀγάπης. Γιά τοῦτο εὐχόταν «*πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς*» νά γνωρίσουν ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ τόν Κύριον. Ἀνάμεσα στὰ γραπτά του ὑπάρχει μιά μικρὴ ἱστοριούλα, πολὺ παιδική, γλαφυρή, ἀπλοϊκὴ καὶ συγχρόνως μεστή νοήματος. Ταιριάζει τόσο πολὺ με τὴ ροή τῶν συνειρημῶν μας. Πρόκειται γιά ἓνα αἰτό πού πετᾶ ψηλά, ἀληθινὰ βασιλιάς, καὶ βλέπει ἓνα πετεινὸ κλεισμένο στό κοτέτσι. Τόν συμπαθεῖ. Ἐπιθυμεῖ νά τοῦ διηγηθεῖ τὰ τῶν πτήσεων, νά ξυπνήσει μέσα του τόν πόθο γιά κάτι πῖο ὑψηλό καὶ εὐρύχωρο, νά τοῦ ἀνοίξει καινούργιους ὁρίζοντες. Καὶ τό ἀποπειρᾶται, μὰ τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δέν μπορεῖ ἐκεῖνος νά καταλάβει. Ἐνωσε πλήξη καὶ ἀνία ὁ πετεινός καὶ ἐπέστρεψε στή συνήθη του ἀσχολία, τραγικά ἀνυποψίαστος.

Οἱ ἅγιοι νομίζω εἶναι οἱ αἰετοί... Ὅσο γιά ὄλους ἐμᾶς... ἀναφωνοῦμε ταπεινὰ τό ψαλμικό λόγιο «*Τίς δώσει μοι πτέρυγας ὡσεὶ περὶστερᾶς καὶ πετασθήσομαι καὶ καταπαύσω;*»...

Ὁ τρισμακάριστος Ξύλον ἐν ᾧ ἐτάθη Χριστός

Πρωτοπρ. Μιχαήλ Βοσκοῦ

Τό ἐκκλησιαστικό ἔτος ἀρχίζει, ὅπως εἶναι γνωστό, τὴν 1η Σεπτεμβρίου. Καί ἡ ἑναρξη τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους κάθε χρό-νο συνοδεύεται ἀπὸ δύο μεγάλες ἐορτές: τὴν ἐορτὴ τοῦ Γενεσίου τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, πού ἐορτάζεται στίς 8 Σεπτεμβρίου, καί τὴν ἐορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ στίς 14 Σεπτεμβρίου. Ἡ ἐορ-τή αὐτὴ κατὰ παράδοσιν «ἴσα φέρει τῇ Μεγάλῃ Παρασκευῇ», εἶναι τρό-πον τινά μία δεύτερη Μεγάλῃ Παρασκευῇ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μας ἔτους.

Εἶναι ἡμέρα λύπης καί πένθους γιά τίς ἁμαρτίες μας, πού ὀδήγησαν στὸν ἐπονεί-διστο σταυρικό θάνατο τὸν Θεάνθρωπο, γι' αὐτό καί εἶναι ἡμέρα αὐστηρῆς νηστείας. Ταυτοχρόνως, ὅμως, εἶναι καί ἡμέρα χαρᾶς καί πανηγύρεως, γιατί ὑψώνεται ὁ Τίμιος καί Ζωοποιός Σταυρός, τὸ σύμβολο τῆς νίκης, τοῦ θριάμβου καί τῆς δόξας τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἶναι, θά λέγαμε, ἡ ἐορτὴ τῆς «χαρμολύπης» τοῦ Σταυροῦ (Φουντού-λης).

Ἰδιαίτερα γνωστές εἶναι σέ ὅλους μας οἱ Καταβασίες τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ: «Σταυρόν χαράξας Μωσῆς», οἱ ὁ-ποῖες ψάλλονται ὄχι μόνο στὴν Ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου κατὰ τὴν περίοδο πρὶν καί μετὰ τὴν ἐορτὴ τῆς Ὑψώσεως, ἀλλὰ καί σέ κάθε Μυστήριό Βαπτίσεως. Στὸ σημεῖο αὐτό νά κάνουμε μία διευκρίνισι: Ὅταν λέμε Κα-ταβασίες ἐννοοῦμε τοὺς Εἰρημούς (τά πρῶτα δηλαδὴ τροπάρια κάθε ὥδης) τῶν Κανόνων τῶν Δεσποτικῶν καί Θεομητορικῶν ἐορτῶν. Οἱ Καταβασίες ψάλλονται συνήθως μέ με-γαλοπρέπεια στὸν Ὁρθρο, ἀμέσως μετὰ τὸ Συναξάρι τῆς ἡμέρας. Ὀνομάζονται δέ ἔτσι, γιατί παλαιότερα οἱ δύο χοροὶ τῶν Ἱεροψαλτῶν, ὅταν θά ἔψελναν τίς Κατα-βασίες, κατέβαιναν ἀπὸ τὰ στασίδια τους, συνενώνονταν στὸ κέντρο τοῦ ναοῦ καί ἔψελναν ὅλοι μαζί.

Ἀπὸ τὸν Κανόνα τῆς ἐορτῆς τῆς Ὑψώ-σεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, πού ἀποτελεῖ ποίημα τοῦ Ἁγ. Κοσμᾶ τοῦ Ὑμνογράφου,

ἐπισκόπου Μαίουμα, θά σχολιάσουμε σ' αὐτό μας τὸ ἄρθρο τὸν Εἰσμό τῆς ε' Ὡδῆς, στὸν ὁποῖο ψάλλουμε:

«Ὁ τρισμακάριστον Ξύλον, ἐν ᾧ ἐτάθη Χριστός, ὁ Βασιλεὺς καί Κύριος· δι' οὗ πέ-πτωκεν ὁ ξύλῳ ἀπατήσας, τῷ ἐν σοὶ δελε-ασθεὶς, Θεῷ τῷ προσπαγέντι σαρκί, τῷ πα-ρέχοντι τὴν εἰρήνην ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν».

Δηλαδὴ: Ὁ τρισμακάριστο Ξύλο, πάνω στοῦ ὁποῖο ἀπλώσε τὸ σῶμα Του (σταυρώ-θηκε) ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Βασιλεὺς καί Κύ-ριος. Δι' αὐτοῦ τοῦ Ξύλου ἔπεσε (ἠττήθη-κε) ὁ διάβολος, ὁ ὁποῖος ἐπίσης διὰ τοῦ ξύ-λου (τοῦ δέντρου δηλαδὴ τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ στὴν Ἐδέμ) ἐξαπά-τησε τὸν Ἀδάμ καί τὴν Εὔα (πειθοντάς τους νά φᾶνε ἀπὸ τὸν ἀπαγορευμένο καρπό). ἠττήθηκε δέ ὁ διάβολος, ἀφοῦ δελεάστη-κε ἀπὸ τὸν Θεό, πού καρφώθηκε ἐπάνω κατὰ τὴν σάρκα Του (τὴν ἀνθρώπινη φύση Του) καί ὁ ὁποῖος παρέχει εἰρήνη στίς καρ-διές μας.

Ὁ διάβολος, κατὰ τὴν Ἁγία Γραφή καί τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἡ αἰτία τῆς μεγάλης τραγωδίας τῆς ἀνθρωπότητος. Κατάφερε νά παραπλανήσει τοὺς Πρωτο-πλάστους Ἀδάμ καί Εὔα καί νά τοὺς σπρώ-ξει στὴν παράβασι τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ, πειθοντάς τους ὅτι μπορούσαν δῆθεν νά γί-νουν θεοὶ χωρὶς τὴ χάρι καί τὴν ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, μέ ἀποτέλεσμα νά εἰσέλθει στὴ ζωὴ τους καί στὴ ζωὴ ὄλων τῶν ἀνθρώπων ἡ φθορά, ἡ ἁμαρτία καί ὁ θάνατος. Ἐκτο-

τε, μετά τήν Πτώση τῶν Πρωτοπλάστων, δέν ὑπῆρχε γιά τούς ἀνθρώπους καμιά ἀπολύτως δυνατότητα σωτηρίας. Κανένας ἀνθρώπος, ὅσο δίκαιος κι ἄν ἦταν, δέν μποροῦσε νά λυτρώσει τήν ἀνθρωπότητα ἀπό αὐτήν τήν τραγωδία τῆς Πτώσεως. Μόνο ὁ ἴδιος ὁ Θεός μποροῦσε νά προσφέρει λύτρωση καί σωτηρία.

Κι αὐτό ἐπετεύχθη μέ τήν εἴσοδο τοῦ ἀπειροῦ Θεοῦ μέσα στά πεπερασμένα δεδομένα τῆς ἀνθρωπίνης Ἱστορίας, ὅταν ἦλθε τό πλήρωμα τοῦ χρόνου, ὅταν ἦλθε ὁ κατάλληλος καιρός. Τό δεύτερο πρόσωπο τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ καταδέχθηκε νά σαρκωθεί, νά γίνει ἀνθρώπος ὁμοούσιος μ' ἐμᾶς καί νά ζήσει ἀνάμεσά μας ὡς ἓνας ἐξ ἡμῶν. Καταδέχθηκε ἀκόμη ὁ ἀπόλυτα ἀναμάρτητος νά πεθάνει γιά τίς δικές μας ἁμαρτίες καί μάλιστα μέ τόν πλέον ἐπονεϊδίστο τρόπο θανάτου, μέ τόν σταυρικό θάνατο. Πάνω στό ξύλο τοῦ Σταυροῦ, βεβαίως, ἀπλώθηκε καί πέθανε τό ἀνθρώπινο σῶμα τοῦ Θεανθρώπου, ὄχι ἡ θεότητά Του, ἡ ὁποία εἶναι ἀπαθής. Μέ τήν ἐνανθρώπιση τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ ἐνώθηκαν στό πρόσωπό Του ἡ θεία φύση μέ τήν ἀνθρώπινη φύση. Ἡ θεία φύση εἶναι ἀπαθής καί ἀθάνατη, ἡ ἀνθρώπινη φύση εἶναι παθητή καί θνητή. Ἡ ἀνθρώπινη φύση λοιπόν ἦταν ἐκείνη πού καρφώθηκε πάνω στό ξύλο τοῦ Σταυροῦ.

Ὅμως τό ἀνθρώπινο σῶμα, πού πέθανε πάνω στόν Σταυρό, δέν ἦταν ἀπλῶς καί μόνο τό σῶμα ἑνός δικαίου καί ἀθώου ἀνθρώπου, ἀλλά ἦταν τό σῶμα τοῦ ἰδίου τοῦ Θεανθρώπου, τοῦ σεσαρκωμένου Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, πού πέθανε πάνω στόν Σταυρό, δέν ἦταν ἀπλῶς καί μόνο ἓνας δίκαιος καί ἀθῶος ἀνθρώπος, ἀλλά ἦταν ὁ ἴδιος ὁ Θεός σεσαρκωμένος. Τόσο τό ἀνθρώπινο σῶμα Του, πού πέθανε πάνω στό ξύλο τοῦ Σταυροῦ, ὅσο καί ἡ ἀνθρώπινη ψυχή Του, πού κατέβηκε μετά τόν θάνατό Του στόν Ἄδη, ἦταν ἐνωμένα μέ τήν θεότητα. Αὐτό ἀπετέλεσε τή με-

γάλη πλάνη τοῦ πλάνου διαβόλου. Συνήργησε ὁ διάβολος νά σταυρωθεῖ καί νά πεθάνει ὁ Ἰησοῦς Χριστός, νομίζοντας ὅτι ἔτσι κατέστρεφε ὀλοκληρωτικά τό ἔργο Του. Ὅμως τελικά συνειδητοποίησε ὅτι αὐτός πού σταυρώθηκε καί πέθανε ἦταν ὁ ἴδιος ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος μέ τό θάνατό Του καί τήν κάθοδό Του στόν Ἄδη, ἀλλά καί στή συνέχεια μέ τήν τριήμερη ἐκ νεκρῶν Ἀνάστασή Του, συνέτριψε κυριολεκτικά ὅλη τή δύναμη καί τήν ἐξουσία του. «Χριστός ἀνέστη ἐκ νεκρῶν θανάτῳ θάνατον πατήσας». Ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός μέ τόν σταυρικό Του θάνατο καί τήν Ἀνάστασή Του νίκησε τόν θάνατο, νίκησε τόν διάβολο, νίκησε τήν ἁμαρτία καί τήν φθορά. Ἐκτοτε ὁ θάνατος δέν εἶναι θάνατος, ἀλλά μετάβαση στή αἰώνια ζωή, ἐνῶ ὁ ἀνθρώπος ἔχει τή δυνατότητα ἐν Χριστῷ νά νικήσει τήν ἁμαρτία καί τόν διάβολο καί νά ὑπερβῆ τήν φθορά.

Ἔτσι, ὁ Τίμιος Σταυρός τοῦ Κυρίου κατέστη γιά μᾶς τούς Ὀρθοδόξους Χριστιανούς ὄντως τρισμακάριστο εὐλο. Δέν εἶναι πλέον ἓνα φονικό ὄργανο, πάνω στό ὁποῖο πέθανε ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἀλλά εἶναι τό σύμβολο τῆς νίκης τοῦ Χριστοῦ πάνω στόν θάνατο, τήν ἁμαρτία καί τόν διάβολο, εἶναι τό σύμβολο τῆς δόξας τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ μέ τόν θάνατό Του ἐπί τοῦ Σταυροῦ φθάνει στό ἀποκορύφωμα τῆς δόξας Του. Ὁ Ὀρθόδοξος Χριστιανός φέρει συνεχῶς καί μέ καμάρι πάνω στό στήθος του τόν σταυρό, ὡς μαρτυρία τῆς χριστιανικῆς του ιδιότητος, ἐνῶ χαράσσει μέ εὐλάβεια ἐπί τοῦ σώματός του σέ κάθε στιγμή τῆς ζωῆς του τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ. Μέ τή χάραξη δέ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ διά τῆς χειρὸς τοῦ ἐπισκόπου ἢ τοῦ ἱερέως συντελοῦνται τά πάντα μέσα στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας: ἐπιτελοῦνται τά Ἱερά Μυστήρια, μεταδίδεται ἡ Θεία Χάρις, εὐλογοῦνται καί ἀγιάζονται τά πάντα. Ὁ Τίμιος Σταυρός τοῦ Κυρίου εἶναι τό στήριγμα τῶν πιστῶν, «*ἡ ὠραιότης τῆς Ἐκκλησίας*», «*ὁ φύλαξ πάσης τῆς οἰκουμένης*».

Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ

ΩΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ
ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Πρωτοπρ.
Τέλλου Παπαδόπουλου

*Σκέψεις αναφορικά
μέ τον τρόπο ποιμαντικής
προσέγγισης «παγιδευμέ-
νων» στον πολιτικό γάμο
άδελφών μας.*

(Μέρος Γ')

Όπως έχουμε ήδη μετ' ἐμφάσεως τονίσει στα προηγούμενα άρθρα ή μεταξύ τελεσάντων πολιτικό γάμο σαρκική συνάφεια, ἔστω καί μέ κύριο σκοπό τήν ἀπόκτηση τέκνων καί τή δημιουργία οικογένειας, εἶναι σοβαρότατο ἀμάρτημα, τό ὁποῖο τούς στερεῖ (ἐάν δέν μετανοή-

σουν εὐλικρινῶς καί ἐμπράκτως) τή βασιλεία τῶν οὐρανῶν (βλ. ἐνδ. Α' Κορ. 6, 9-10, Γαλ. 5, 19-21, Ἄποκ. 21,8).

Κάθε «μίξις ἀνευ ἱερολογίας», ὡς σαφῶς διευκρινίζει, ἐκφράζοντας τό αὐθεντικό φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας, σέ σχετική «Ἀπόκριση» ὁ μέγας Κανονολόγος Πέτρος Χαρτοφύλαξ, εἶναι γιά τήν Ἐκκλησία μας «πορνεία» ὅσο καί ἂν ἀκούγεται βαρύς ὁ λόγος. [βλ. Γ. ΡΑΛΛΗ – Μ.

ΠΟΤΛΗ, Σύνταγμα τῶν Θεῶν καί Ἱερῶν Κανόνων, τόμ. Ε', Ἀθήνησιν 1855 (ἀνατύπωση 1966 ἀπό ἔκδ. "Τρηγόρη") σ. 371].

Στό παρόν ἄρθρο θά ἐπιχειρήσουμε νά μελετήσουμε μία ἀπό τίς ἀρκετά συνήθεις περιπτώσεις ἐμπλοκῆς Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν στήν παγίδα τοῦ πολιτικοῦ γάμου καί ἀκολούθως θά ἀναφερθοῦμε σέ τρόπους ποιμαντικῆς προσέγγισης τῶν ἐν λόγῳ παγιδευθέντων ἢ κιν-

δυνευόντων νά παγιδευθοῦν ἀδελφῶν μας.

Ἐπιλογή τοῦ πολιτικοῦ γάμου ὑπό τό κράτος πίεσης

Ἡ λήψη τῆς ἀπόφασης γιά τέλεση πολιτικοῦ γάμου δέ γίνεται πάντοτε ἐλεύθερα καί ἀβίαστα καί ἀπό τούς δύο “συζύγους”. Σύνηθες εἶναι τό φαινόμενο ὁ ἕνας ἀπό τούς δύο νά καταλήγει στήν ἐπιλογή τοῦ πολιτικοῦ γάμου, εὐρισκόμενος ὑπό τό κράτος ψυχολογικῆς (ἢ καί σωματικῆς) πίεσης πού τοῦ ἀσκεῖ ὁ ἄλλος. Οἱ ἱερεῖς, διακονώντας ὡς ἐξομολόγοι, σύμβουλοι καί γενικά δέκτες τῶν παραπόνων καί τῶν μύχων ψυχικῶν καταστάσεων τῶν πιστῶν, συχνά γίνονται μάρτυρες τέτοιων, πολλές φορές τραγικῶν φαινομένων ἐκβιασμοῦ καί αὐταρχισμοῦ ἐκ μέρους (συνήθως) τῶν ἀνδρῶν ἀπέναντι στίς γυναῖκες. Τίς τελευταῖες, κάποιοι ἄνδρες, ἐνῶ θέλουν νά διατηροῦν ὡς “ἔρωτικές συντρόφους”, ἀρνοῦνται νά συζευχθοῦν διά τοῦ Μυστηρίου τοῦ Γάμου. Τό τραγικότερο δέ εἶναι ὅτι τά θύματα (δηλ. οἱ γυναῖκες, ἀλλά ἐνίοτε καί οἱ ἄνδρες), ἐνῶ βιώνουν τήν καταπίεση ἀρνοῦνται νά τήν ὁμολογήσουν ἀκόμη καί στόν ἴδιο τους τόν ἑαυτό.

Ἡ πορεία παγίδευσης. Ὁ αὐταρχικός ἄνδρας καί ἡ καταπιεσμένη γυναῖκα.

Σέ γενικές γραμμές ἡ παγίδευση στά δεσμά τοῦ πολιτικοῦ γάμου, τίν ὁποῖα - ἀρκετά συχνά - συναντοῦμε στήν πράξη, ἀκολουθεῖ συνήθως τήν

ἐξῆς πορεία:

“Ἐνας ἄνδρας ἀποφασίζει νά χωρήσει σέ «ὀλοκληρωμένο» καί μέ προοπτική μονιμότητας δεσμό. Ἀρνεῖται ὅμως ἀναφανδόν, ὀριστικῶς καί ἀμετακλίτως τήν ἰδέα τῆς τέλεσης ἐκκλησιαστικοῦ γάμου. Τελευταῖο ὄριο συμβιβασμοῦ του εἶναι ἡ σύναψη πολιτικοῦ γάμου.

Ἀπό τήν ἄλλη ἡ γυναῖκα ἐπιθυμεῖ μέν τή σύναψη ἐκκλησιαστικοῦ γάμου μέ τόν ὡς ἄνω ἄνδρα, ὅμως παρ’ ὅλο πού διαπιστώνει τήν ὡς πρὸς τοῦτο ἀπόλυτη ἄρνησί του, αἰσθάνεται ἀνήμερη νά πάρει τή γενναία ἀπόφαση νά τόν ἐγκαταλείψει. Ἡ φυγή εἶναι ἐν προκειμένῳ ἡ μόνη ὀρθή καί εἰλικρινῆς λύση, δεδομένης τῆς ὡς ἄνω ἀμετακινήσιαι τοῦ ἄνδρα, ὅμως πολλές φορές καθίσταται φοβερά δύσκολη, γιά πολλούς καί διαφορικούς λόγους, πού ἔλλειψη χώρου δέν μποροῦμε νά ἐκθέσουμε.

Τό κρίσιμο ἐρώτημα τοῦ ποιμένα: Πῶς θά βοηθήσει τό θῦμα νά ἀπελευθερωθεῖ.

Εὐρισκόμενος ἐνώπιον μίας τέτοιας δραματικῆς καταστάσεως ὁ ποιμένας διερωτᾶται μέ ποιό τρόπο εἶναι δυνατό νά προσεγγίσει καί νά «ἐλευθερώσει» τό θῦμα αὐτῆς τῆς ἀνώμαλης τυραννικῆς σχέσης. Τό ἐγγεῖρημα μάλιστα καθίσταται δυσχερέστερον ὅταν τό θῦμα (συνήθως ἡ γυναῖκα ἀλλά ἐνίοτε καί ὁ ἄνδρας) ἀρνεῖται νά συνειδητοποιήσει καί κατ’ ἐπέκταση νά ἀντιμετωπίσει μέ εἰλικρίνεια τό πρόβλημα καταπίεσης καί παραβίασης τῆς ἐλευθερίας τῆς

συνειδήσεως πού υφίσταται, αισθάνεται δέ ότι ο πολιτικός γάμος (πού είναι τό ἔσχατο σημείο συμβιβασμοῦ τοῦ ἀνδρα) ἀποτελεῖ ἀξιόπρεπὴ καὶ ἀρκούντως ἱκανοποιητικὴ λύση στό ψυχικό καὶ κοινωνικό της δράμα.

Ἄντί γιὰ ἄλλη ἀπάντηση στό κρίσιμο τοῦτο ἐρώτημα τοῦ ποιμένα, προτιμήσαμε νά παραθέσουμε καὶ σχολιάσουμε ἀποσπάσματα σχετικῆς ποιμαντικῆς ἐπιστολῆς ἐνός συγχρόνου Θεοφόρου Πατρός, τοῦ Γέροντος Ἰωσήφ τοῦ Σπιλαιώτου (†1959), ἡ ὁποία περιέχεται στό βιβλίο του, «Ἐκφρασις Μοναχικῆς Ἐμπειρίας» (ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Φιλοθέου, Ἁγιον Ὅρος 1985, σ. 252 - 253). Τό περιεχόμενο τῆς ἐν λόγω ἐπιστολῆς μπορεῖ νά ἀποτελέσει πρότυπο – δείγμα ποιμαντικῆς προσέγγισης πονεμένων ψυχῶν, οἱ ὁποῖες βιώνουν ἐσωτερικές συγκρούσεις καὶ δράματα, παρόμοια μέ αὐτό πού βίωσε συζώντας, χωρίς στεφάνι, δηλ. χωρίς νά ἔχει συνάψει ἐκκλησιαστικό γάμο, ἡ γυναίκα πρὸς τὴν ὁποία ἀπευθύνει τὴν ἐπιστολή ὁ Γέροντας. Τέτοιες ψυχές εἶναι, ὅπως εὐκόλα διαπιστώνει κανεὶς μελετώντας τὴν ἐπιστολή, καὶ οἱ γυναῖκες πού κινδυνεύουν νά παιδευσθῶν ἢ εἶναι ἥδη παιδευμένες στόν πολιτικό γάμο.

Συνδυασμός ἐλεγκτικοῦ καὶ παρηγορητικοῦ λόγου: χρῆση “φαρμάκων” πού καυτηριάζουν τὴν πληγή (“οἶνου”) καὶ “φαρμάκων” πού ἀπαλύνουν τὸν πόνο (“ἐλαίου”) (Πρβλ. Λουκ. 10,34)

Στὴν ἀρχὴ τῆς ἐπιστολῆς ὁ Γέροντας ἀπευθύνει λόγο θερμό καὶ

συμπνευτικό.

«Τέκνο μου εὐλογημένον Π., εὐχομαι νά εἶσαι καλά. Ἔλαβον, παιδάκι μου, τὴν ἐπιστολήν σου καὶ εἶδον τὰ ἐν αὐτῇ καὶ σέ ἐπόνεσεν ἡ ψυχὴ μου».

Ἀκολούθως προβαίνει σέ πράξη ἐπώδυνη, ἀλλὰ θεραπευτικὴ, ἀποσκοποῦσα στό νά προκαλέσει νυγμούς μετανοίας: «Ἡ θέσις σου δέν εἶναι καλή. Πρέπει νά γίνῃ ἐν ἐκ τῶν δύο: ἢ νά σέ πάρῃ νόμιμόν του γυναῖκα ἢ νά τόν ἀφήσῃς καὶ νά ζήσῃς μόνη σου ἐν μετανοία».

Ὁ γέροντας ὁμιλεῖ τὴ γλῶσσα τῆς ἀλήθειας εὐθέως καὶ χωρίς περιστροφές: Δύο λύσεις ὑπάρχουν γιὰ τὴ γυναίκα πού συζεῖ χωρίς νά ἔχει στεφανωθεῖ (δηλ. χωρίς νά ἔχει συνάψει ἐκκλησιαστικό γάμο μέ) ἓνα ἄνδρα: εἴτε νά τό συζευχθεῖ διὰ τοῦ Μυστηρίου, εἴτε νά τόν ἐγκαταλείπει καὶ νά ζήσει μόνη ἐν μετανοία καὶ ἐγκρατεία, (δηλ. χωρίς προφανῶς νά ἔχει ἐφήμερους «δεσμούς» μέ ἄνδρες).

Ὅμοίως καὶ γιὰ τὴ γυναίκα πού συζεῖ μέ ἄνδρα ὑπὸ καθεστῶς μόνον πολιτικοῦ γάμου δέν ὑπάρχει τρίτη ἐπιλογή. Διέπραξε τό σφάλμα καὶ ὑπεχώρησε στὶς πιέσεις του, ἐρχόμενη σέ σαρκικὴ συνάφεια μαζί του; Ὁ πολιτικός γάμος δέν «νομιμοποιεῖ» ἐνώπιόν τοῦ Θεοῦ τίς σχέσεις τῆς. Ἐπεσε στὴν παγίδα καὶ συνῆψε τελικῶς πολιτικό γάμο; Ἡ ἁμαρτία δέν πρέπει νά συνεχισθεῖ. Ὁ ἄνδρας πρέπει νά πεισθεῖ νά ὑποβληθεῖ στή μικρὴ-ἐλαχίστη “θυσία” τῆς μετοχῆς του στὴν Ἀκολουθία τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γάμου, ἐφόσον βέβαια τυγχάνει ὀρθόδοξος

Χριστιανός.

Στό σημείο αυτό ἄς μᾶς ἐπιτρα-
πεί μία παρένθεση.

Τί πρέπει νά γίνει ἂν ὁ πιό πάνω ἄνδρας τυγχάνει ἀλλόθρησκος (λ.χ. μουσουλμάνος, ἰνδουϊστής, βουδιστής, ἑβραῖος κλπ.) καί μάλιστα ἀσπληρά ἀμετακίνητος στή θρησκεία του πού ἀπορρίπτει ἀπολύτως κάθε ἐνδεχόμενο μεταστροφῆς στήν ὀρθόδοξη πίστη; Πῶς οἱ ποιμένες πρέπει νά ἀντιμετωπίσουν τόν πολιτικό γάμο πού θέλει νά συνάψει ἢ ἔχει ἤδη συνάψει μέ μία ὀρθόδοξη Χριστιανή; Περί τούτου ἀποφαίνεται σαφῶς ὁ ΟΒ΄ ΚΑΝΟΝΑΣ τῆς ἐν Τρούλλῳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται στό γάμο αἱρετικοῦ ἄνδρα μέ ὀρθόδοξη γυναίκα: "Ἄκυρον τόν γάμον ἠγεῖσθαι καί τό ἄθεσμον διαλύεσθαι συνοικέσιον". Δηλ. τέτοιος γάμος εἶναι γιά τή Ἐκκλησία ἄκυρος καί ἂν τυχόν ἔχει γίνει πρέπει νά διαλύεται. Ἄν λοιπόν ὁ χωρισμός εἶναι ἡ μόνη λύση, ὅταν ὁ ἄνδρας εἶναι αἱρετικός, πολύ περισσότερο ἂν τυγχάνει ἀλλόθρησκος (ἐπιχείρημα ἐκ τοῦ ἐλάσσονος εἰς τό μείζον).

Συνεχίζοντας τήν ἀνάλυση τῆς ἐπιστολῆς, διαπιστώνουμε ὅτι ὁ Γέροντας, προκειμένου νά πείσει τήν «αἰχμάλωτη» στήν ὡς ἄνω πορνική σχέση νά προβεῖ σέ μία ἀπό τίς δύο προτεινόμενες πράξεις «ἀπελευθέρωσης» (δηλ. εἴτε στήν σύναψη ἐκκλησιαστικοῦ γάμου εἴτε στό χωρισμό καί τήν ἀπομάκρυνσή της ἀπό τόν ἄνδρα), προβαίνει σέ ἐντονότερους «καυτηριασμούς», κάνοντας λόγο γιά θάνατο καί γιά τό αἰφνίδιο τῆς ἔλευσής του, καθῶς καί γιά

τήν αἰωνία κόλαση πού ἀναμένει τόν ἄνδρα καί τί γυναίκα, πού ὁ θάνατος τούς εὐρίσκει σέ πορνική σχέση (ὅπως εἶναι ἡ σχέση ὄσων συζοῦν «ἀστεφάνωτοι» δηλ. χωρίς νά ἔχουν ἐνωθεῖ διά τῆς ἱερολογίας τοῦ Γάμου). Παιδί μου, «ἡ ἁμαρτία», (τό νά συζεῖς δὴλ. χωρίς νά προηγηθεῖ ἱερολογία γάμου) «εἶναι χωρισμός ἀπό τόν Θεόν..... Αἰωνίως κολάζεσαι Βιάσου, παιδί μου, διότι ὁ θάνατος ἔρχεται ἔξαφνα, καί εἶναι κρίμα νά κολασθεῖς».

Ὁ Γέροντας τελειώνει, δίδοντας ἐλπίδα μετανοίας καί τονίζοντας ὅτι πέρα ἀπό τήν ἀνθρώπινη προσπάθεια καί θέληση πού εἶναι ἀπαραίτητη «συνθήκη» γιά τήν σωτηρία μας, ὑπίστης καί καθοριστικῆς σημασίας εἶναι ἡ ἐκζήτηση τῆς θείας βοήθειας, διά τῆς προσευχῆς καί προσφυγῆς στό ἀπέραντο ἔλεος τοῦ Κυρίου μας. Ἐξάλλου "τά ἀδύνατα παρά ἀνθρώποις δυνατά παρά τῷ Θεῷ ἐστίν" (Λουκ. 18,27).

«Παιδί μου,

Θά σοῦ κάμουμε Λειτουργίες καί Παρακλήσεις νά σέ βοηθήσει ὁ Κύριος. Σέ εὐχομαι ὁ ταπεινός Γέροντας Ἰωσήφ».

Οἱ ἱερεῖς, λοιπόν, πέρα ἀπό τίς θεραπευτικές νοθεσίες καί παραινήσεις, τίς ὁποῖες πρέπει νά ἀπευθύνουν πρὸς τά πεπτωκότα τέκνα τους, ὀφείλουν νά προσεύχονται ὑπέρ αὐτῶν, τελώντας παρακλήσεις καί ἰδίως μνημονεύοντάς τους στήν Ἱερά Προσκομιδή καί γενικῶς στή Θεία Λειτουργία.

(Συνεχίζεται)

ἈΠΟΛΑΥΣΗ ἢ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΉ; ΤΟ ΠΟΤΟ

Κυπριανού Ἀθανασίου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στά βάθη τῆς ἱστορίας χάνονται τά πρῶτα ἴχνη χρήσης ἀλκοολούχων ποτῶν. Τό κρασί στους ἀρχαίους Ἑλληνας ἐθεωρεῖτο σύμβολο χαρᾶς, ἀπαραίτητο συμπλήρωμα κάθε σημαντικοῦ γεύματος καί γενικότερα προσέδιδε σέ μία συνεστίαση χαρακτήρα ἐορταστικό. Ἀπό τότε ἦταν διαχωρισμένο σέ ὑψηλές καί μέτριες ποιότητες καί μάλιστα μ' ἓνα δικό του θεό προστάτη, τό Διόνυσο. Στά πνευματικά συμπόσια τῆς ἀρχαίας Ἀθήνας ἡ συνετή κατανάλωση «κεκραμένου οἴνου» ἐθεωρεῖτο ὅτι βοηθοῦσε στήν ἀνταλλαγή σκέψεων καί ἀπόψεων.

Καί τότε ἡ μί τήρηση τοῦ «μέτρου», ὅσον ἀφορᾷ στή χρήση τοῦ οἴνου, ἦταν καταδικαστέα. Τά ἀρχαία κείμενα χλευάζουν αὐτόν πού ἀπώλεσε τήν κρίση του, ἐξαιτίας τῆς ὑπερβολικῆς κατανάλωσης ποτοῦ. Μάλιστα, ὁ φιλόσοφος Πλάτων σέ ἐπιστολή του πρὸς νέους συστήνει τήν πλήρη ἀποχή ἀπό τήν χρήση οἴνου μέχρι 18 ἐτῶν καί ἀπό τήν ἡλικία τῶν 18 ἐτῶν μέχρι τά 25 ἐπιτρέπει τή χρήση του μόνο μέ τήν παρουσία κάποιου ἐνήλικα, οὕτως ὥστε νά ἀποφεύγονται ὅποιαδήποτε ἐκτροπα. Καί τοῦτο, διότι ὁ νέος μόνο, ὅταν βρίσκεται σέ ὠριμη ἡλικία, ἔχει τή δύναμη νά ἐλέγξει τήν ποσότητα πού πίνει.

Στήν Παλαιά Διαθήκη, ὅπως καί στήν ἀρχαία Ἑλλάδα, ἐπικροτεῖται ἐξίς σου ἡ εὐκαιριακή κατανάλωση ποτοῦ, διότι τό «κρασί δίνει εὐθυμία στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου» (Ψλ. 103, 15). Ἐκεῖνο πού ἀποδοκιμάζεται εἶναι ἡ ὑποδούλωση στό ποτό, τό μεθύσι. Χαρακτηριστικά εἶναι τά ὅσα ἀναφέρονται στό βιβλίο τῶν Παροιμιῶν: «Μὴν εἶσαι στήν παρέα τῶν μέθυσων κι ἐκείνων πού μέ κρέατα παραχορταίνουν· γιατί ὁ μέθυσος καί ὁ λαίμαργος φτωχαίνουν...» (Πρμ. 23, 20-21).

Ἡ Καινή Διαθήκη, συνακόλουθα μέ τήν Παλαιά Διαθήκη, ἐπιτρέπει τήν κατανάλωση κρασιοῦ καί ἀποδοκιμάζει τή μί συνετή χρήση του. Ὁ Ἄπ. Παῦλος, ἀπευθυνόμενος στό μαθητή του, Τιμόθεο, τοῦ λέγει τά ἑξῆς: «Νά χρησιμοποιεῖς καί λίγο κρασί γιά τό στομάχι σου καί γιά τίς συχνές σου ἀσθένειες» (Α' Τιμ. 5, 23). Ὁ Ἀπόστολος, ὅμως, παρά τό γεγονός ὅτι ἐπιτρέπει τή χρήση τοῦ κρασιοῦ, ἐντούτοις καταδικάζει τή μέθη. Λέγει χαρακτηριστικά: «Καί μὴ μεθᾶτε μέ κρασί, πού ὀδηγεῖ στήν ἀσωτεία, ἀλλά νά γεμίζετε μέ τό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ» (Εφ. 5, 18).

Ἐκεῖνο, ἐπομένως, πού πρέπει νά τονιστεῖ εὐθύς ἐξαρχῆς, μέ βάση τά πιό πάνω, εἶναι ὅτι ἡ συνετή καί μέτρο κατανάλωση ποτοῦ εἶναι θεμι-

τή. Εκείνο που θά πρέπει να αποφεύγεται είναι η κατάχρηση.

Θά πρέπει, ωστόσο, να προσθέσουμε ότι, όπως πολύ σωστά μās διδάσκει ο Πλάτων, αυτός που καταναλώνει αλκοόλ θά πρέπει να βρίσκεται σε μία ώριμη ηλικία, για να μπορεί να ελέγχει τήν ποσότητα του κρασιού που πίνει.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΑΛΚΟΟΛΙΣΜΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Η συνήθεια τής κατανάλωσης κρασιού και άλλων αλκοολούχων ποτών συνεχίζεται και σήμερα. Έκατομμύρια άνθρωποι σ' όλο τον κόσμο χαίρονται, κάνοντας χρήση ποτών.

Δυστυχώς, όμως, πολλοί συνάνθρωποί μας δέν περιορίζονται στήν απλή χρήση. Κάνουν κατάχρηση με ό,τι αυτό συνεπάγεται, υποπίπτοντας έτσι στον αλκοολισμό.

Μερικά στατιστικά στοιχεία καταδεικνύουν τό μέγεθος του προβλήματος. Στόν έλλαδικό, τουλάχιστο, χώρο τά τελευταία χρόνια 3,6 έκατομμύρια άνθρωποι τό χρόνο καταναλώνουν υπερβολικές ποσότητες μπύρας. Άνησυχητική είναι, επίσης, και ή αύξανόμενη κατανάλωση άλλων οίνοπνευματωδών ποτών από νέους και ιδιαίτερα εφήβους. Ανακοίνωση του 3ου Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συνεδρίου υποστηρίζει ότι τό 12% των μαθητών και τό 10% των μαθητριών των Λυκείων τής Άθήνας πίνουν οίνοπνευματώδη ποτά. Επιπλέον,

ψυχιατρικές έρευνες κατέδειξαν πώς τό 9,2% των αγοριών ηλικίας 12-17 χρονών έχει μεθύσει από 3 έως 10 φορές, ενώ στά κορίτσια τής ίδιας ηλικίας τό ποσοστό είναι 5,4%. Άλλά και, σύμφωνα με διεθνείς στατιστικές, τό ποσοστό των γυναικών που πίνουν τά τελευταία χρόνια αύξήθηκε κατά 300%!

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΑΛΚΟΟΛΙΣΜΟΣ

Ο αλκοολισμός είναι ή υπερβολική κατανάλωση οίνοπνευματωδών ποτών με αποτέλεσμα τήν πρόκληση διαφόρων σωματικών, οικογενειακών ή κοινωνικών προβλημάτων στό χρήστη. Ούσιαστικά πρόκειται για ασθένεια.

Μερικά από τά χαρακτηριστικά ενός αλκοολικού είναι:

- (1) Η άδυναμία του να ελέγξει τήν ποσότητα που πίνει.
- (2) Η άδυναμία του να ελέγξει τό πόσο συχνά πίνει.
- (3) Η άδυναμία του να διακόψει τό ποτό.

Βέβαια, θά πρέπει να ξεκαθαριστεί ότι αλκοολικός δέν γίνεται κάποιος από τή μία στιγμή στήν άλλη. Η χρονική διάρκεια από τήν απλή χρήση μέχρι τήν κατάχρηση και τήν πλήρη εξάρτηση στό αλκοόλ διαρκεί από μερικούς μήνες μέχρι και μερικά χρόνια.

ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΑΛΚΟΟΛΙΣΜΟΥ

Τό ερώτημα που προκύπτει είναι τό εξής: Γιατί πολλοί συνάνθρωποί μας και ιδίως νέοι τά τελευταία χρόνια απέκτησαν τή συνήθεια να πίνουν, με κίνδυνο, μάλιστα, να γίνουν αλκοολικοί; Στό ερώτημα αυτό δίνονται ποι-

κίλες άπαντή-
σεις. Θά παραθέσουμε με-
ρικές άπ' αυτές:

(1) Ή τηλεοπτική διαφήμιση άλκοο-
λούχων ποτών άποτελεϊ ένα άπό
τούς πίο σημαντικούς παράγοντες γιά
τήν κατανάλωσή τους.

(2) Τά τηλεοπτικά θεάματα δέν εἶναι
κι αυτά άμοιρα ευθυνών. Όταν οί
πρωταγωνιστές ταινιών παρουσιάζο-
νται μ' ένα ποτήρι στό χέρι ἢ σέ κα-
τάσταση μέθης, εἶναι προφανές ότι
αυτό επηρεάζει. Ίδιαίτερα μάλιστα
σπίν περίπτωση πού ό πρωταγωνιστής
εἶναι ό «καλός» καί οί πράξεις του
αναγνωρίζονται άπό τούς τηλεθεατές
ώς οί «πρέπουσες».

(3) Τό διαδίκτυο, επίσης, ώθει άρ-
κετούς νέους στή χρήση άλκοολούχων
ποτών. Στό διαδίκτυο υπάρχουν πε-
ρισσότερες άπό 3000 ιστοσελίδες, οί
όποιες πωλοῦν ἢ διαφημίζουν άλκοόλ,
ένώ ταυτόχρονα προτείνουν τρόπους
μέ τούς όποίους, ιδιαίτερα ένας άνή-
λικος, μπορεί νά τό έξασφαλίσει χω-
ρίς τί συγκατάθεση τών γονέων του.

(4) Οί άνθρωποι, οί όποιοι αντιμε-
τωπίζουν ποικίλα προσωπικά, οίκο-
γενειακά καί άλλα προβλήματα ἢ
πάσχουν άπό κατάθλιψη, βρίσκουν
καταφύγιο στό άλκοόλ, πού τούς προ-
σφέρει μία ψεύτικη καί προσωρινή γα-
λήνη. Τούς βοηθά, λένε, νά ξεχνοῦν τά
προβλήματά τους.

(5) Οί νέοι ύποστηρίζουν ότι πολ-
λές φορές πίνουν γιά παρέα, γιά τό κέ-
φι τους, γιατί «φτιάχονται», γιατί τούς
βοηθά νά ξεκουραστοῦν άπό τόν κό-
πο τῆς ἡμέρας ἢ γιά νά μίν κατηγο-
ρηθοῦν άπό τήν παρέα τους ως άνα-

χρονιστικοί.

(6) Οί νέοι νομίζουν πώς μ' ένα πο-
τήρι στό χέρι άποκτοῦν γοητεία, δύ-
ναμη καί κοινωνική καταξίωση.

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΛΚΟΟΛΙΣΜΟΥ

Ύστερα άπό τήν παράθεση τών
παραγόντων πού όδηγοῦν στόν άλκοο-
λισμό, προκύπτει ένα έξίσου σημαν-
τικό ερώτημα: Ποιές εἶναι οί επιπτώ-
σεις τοῦ άλκοολισμοῦ; Οί επιπτώσεις
τοῦ άλκοολισμοῦ επηρεάζουν τρεῖς
άπό τούς βασικούς τομείς τῆς ζωῆς
τοῦ ανθρώπου. Τήν υγεία, τήν οίκο-
γένεια καί τήν κοινωνία.

(1) Στήν υγεία: Ὁ άλκοολισμός
προκαλεῖ κίρρωση τοῦ ἥπατος (συ-
κωτιοῦ), ἔλκος στό στομάχι, καρδια-
κή ανεπάρκεια, καρκίνο τοῦ στομάχου,
τοῦ φάρυγγα, τοῦ λάρυγγα, τοῦ στό-
ματος, τοῦ οἰσοφάγου καί τοῦ ἥπατος.
Άκόμη, αὔξάνει τήν πίεση τοῦ αἵμα-
τος καί τήν πιθανότητα ἐγκεφαλικοῦ
ἐπηρεοδίου. Ἐπιπλέον, στούς άλκοο-
λικούς εἶναι συχνές οί γαστρίτιδες, οί
διαταραχές στήν πέψη καί τήν άπορ-
ρόφηση τών τροφών. Ή κατάχρηση
τοῦ οἰνοπνεύματος μειώνει, παράλ-
ηλα, τόν ὄγκο τοῦ ἐγκεφάλου καί γι'
αυτό οί περισσότεροι παρουσιάζουν
άπώλεια μνήμης καί άνικανότητα γιά
μάθηση. Θά πρέπει νά σημειώσουμε
ότι ὅλες αυτές οί ασθένειες, γίνονται
άκόμη πίο επικίνδυνες στίς περι-
πτώσεις ἐκεῖνες, πού παιδιά καί ἔφη-
βοι καταναλώνουν άλκοολοῦχα ποτά.
Αυτό συμβαίνει, ἐπειδή τό σῶμα τους
άκόμα διαπλάθεται καί γιά τό λόγο

αυτό είναι πιο εύαλωτο στις ασθένειες, τις οποίες προκαλεί το ποτό.

Οι έγκυες, επίσης, που πίνουν δύο ποτήρια αλκοολούχου ποτού την ημέρα, είναι δυνατόν να αποβάλουν το έμβρυο, να γεννήσουν πρόωρα ή και να γεννήσουν παιδιά καθυστερημένα ή με παραμορφωμένα μέλη. Άρκετά παιδιά, που γεννούνται από αλκοολικές μητέρες, είναι επιρρεπή στο ποτό.

(2) Στήν οικογένεια: Πολλές φορές τα παιδιά, που έχουν αλκοολικούς γονείς, παθαίνουν ψυχολογικά προβλήματα, εξαιτίας της βίας και γενικότερα του κακού κλίματος που επικρατεί στο σπίτι. Επίσης, σε τέτοιες οικογένειες παρατηρούνται σοβαρά οικονομικά προβλήματα, διότι οι αλκοολικοί είναι, συνήθως, άνεργοι ή εργάζονται περιστασιακά, λόγω των άρνητικών επιπτώσεων του ποτού στην υγεία τους. Όλα αυτά σε αρκετές περιπτώσεις οδήγησαν στη διάλυση αυτών των οικογενειών.

(3) Στήν κοινωνία: Τό 23% των διαφόρων αδικημάτων και εγκλημάτων γίνονται, όταν ο δράστης βρίσκεται σε κατάσταση μέθης. Επιπρόσθετα, στατιστικές έρευνες, που έγιναν στην Ευρώπη, απέδειξαν πως η κυριότερη αιτία των θανατηφόρων δυστυχημάτων είναι το οινόπνευμα.

Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΟΥ ΑΛΚΟΟΛΙΣΜΟΥ

Η ασθένεια του αλκοολισμού, όπως διαφάνηκε μέσα από την ανάλυση του θέματος, είναι πολύ σοβα-

ρή, γι' αυτό απαιτείται μία μακροχρόνια και δύσκολη θεραπεία. Μάλιστα, ιατρικές έρευνες απέδειξαν ότι το σύνδρομο στέρησης του αλκοολικού είναι πολύ πιο τραγικό από εκείνο του ναρκομανή. Ο αλκοολικός, όταν βρίσκεται σε κατάσταση στέρησης, έχει την αίσθηση ότι τον δαγκώνουν φίδια, ποντίκια και άλλα έρπετα.

Η θεραπεία του αλκοολισμού προϋποθέτει φαρμακευτική και ψυχολογική υποστήριξη. Επίσης, περιλαμβάνει την επανένταξη του ασθενούς στο κοινωνικό περιβάλλον μέσα από ομάδες αυτοβοήθειας, πολιτιστικές ομάδες κ.ά.

Όστόσο, ο αλκοολισμός, επειδή είναι ταυτόχρονα πρόβλημα πνευματικό, είναι δηλαδή μία πνευματική ασθένεια, απαιτεί τη συνεισφορά της Έκκλησίας. Η Έκκλησία είναι το πνευματικό νοσοκομείο, που θεραπεύει τον τραυματισμένο από την άμαρτία άνθρωπο. Ο άνθρωπος μέσα από τα Μυστήρια λαμβάνει τη χάρη του Θεού, η οποία αποκαθιστά την πνευματική του υγεία. Όταν κανείς θεραπευθεί πνευματικά, τότε έχει και τη δύναμη να απεξαρτηθεί από το αλκοόλ, γιατί η πνευματική και η σωματική υγεία είναι αλληλένδετες.

ΠΟΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΤΑΣΗ ΜΑΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΟΥ ΠΟΤΟΥ

Τό ζητούμενο είναι η συνετή χρήση ποτών στην κατάλληλη, βέβαια, ηλικία. Ποτέ παράχρηση, ποτέ υποδούλωση.

Ἡ σύγχρονη Θεολογική –

Ἐκκλησιαστική Ἐκπαίδευση τῶν νέων *

Ἐπισκόπου Καρπασίας κ. Χριστοφόρου

(Μέρος Α')

Εἰσαγωγή

Εἶναι ὄντως πολύ τιμητικό νά ὀμιλεῖ κάποιος σέ μία σύναξη ἢ σεμινάριο καταξιωμένων ἐκπαιδευτικῶν καί ὄλων ἰδιαίτερος θεολόγων. Παράλληλα εἶναι πολύ δύσκολο νά ὀμιλεῖ κάποιος σέ ἀνθρώπους πού ἔχουν τεράστια πείρα ἐκπαιδευτική γιά θέματα τῆς σύγχρονης ἐκπαίδευσης τῶν νέων μας.

Ὅμως, γνωρίζω ἀπό τήν μικρή μου ἐμπειρία, στόν χώρο τῆς πνευματικῆς ἐκπαίδευσης, ὅτι ἡ ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων γύρω ἀπό θέματα πού ἔχουν σχέση μέ τήν πνευματική οἰκοδομὴ τῶν νέων μας εἶναι πολύ χρήσιμη καί ὠφέλιμη, διότι μᾶς δίδεται ἡ δυνατότητα νά προβληματισθοῦμε καί νά συμπνευματισθοῦμε. Ἀπό αὐτή τήν ἀποψη μοῦ δίδεται ἡ εὐκαιρία νά ἐπικοινωνήσω μαζί σας, καί γι' αὐτό εὐχαριστῶ πολύ τούς ἀγαπητούς μου Ἐπιθεωρητές τῶν Θρησκευτικῶν μαθημάτων γιά τήν τιμητική πρόσκλησή τους, νά σᾶς μεταφέρω ἀφ' ἑνός τήν προβληματική μου γύρω ἀπό τό θέμα τῆς θεολογικῆς – ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαίδευσης τῶν νέων καί ἀφ' ἑτέρου τήν πνευματική μεθοδολογία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐμπειρίας, ἡ ὁποία πιστεύω ὅτι μπορεῖ νά μᾶς βοηθήσει νά λειτουργήσουμε ἐποικοδομητικά στήν ἐκπαίδευση τῶν νέων μας.

1. Εἴμαστε ὅλοι μάρτυρες τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ νέοι μας δέχονται μία ἀνελέπιτη ἐπίθεση ἀπό ποικίλα ρεύματα, τά ὁποῖα ἀφ' ἑνός τούς ἀποπροσανατολίζουν ἀπό τόν πραγματικό σκοπό καί νόημα τῆς ζωῆς καί ἀφ' ἑτέρου τούς δημιουργοῦν πολλά ψυχοπαθολογικά προβλήματα, πού τούς ἀποσυντονίζουν καί τούς ἐκτρέπουν ἀπό τόν προορισμό τους.

Ἐάν ληφθεῖ ὑπόψη τό γεγονός αὐτό, σέ

συνδυασμό μέ τήν πραγματικότητα ὅτι μέσα στήν κοινωνία μας ἔχουν εἰσδύσει ἄλλες παραδόσεις, πού σαφῶς διαφοροποιούνται ἀπό τήν δική μας παράδοση, ἀλλά καί ἡ ἀδυναμία πραγματικῆς ἀντιστάσεως σ' αὐτή τήν εἰσβολή, τότε μπορεῖ κάποιος νά ἀντιληφθεῖ τά τεράστια προβλήματα τά ὁποῖα δημιουργήθησαν καί δημιουργοῦνται ἀνάμεσα στούς ὀρθοδόξους Χριστιανούς καί κυρίως στούς νέους μας. Γι' αὐτό καί ἐπιβάλλεται ἡ μελέτη τοῦ ὅλου προβλήματος καί ἡ ἐπαναποθετήσῃ του μέσα στά ποικιλικά – ἐκκλησιαστικά πλαίσια, ὥστε νά δοθοῦν ὀρθές – πνευματικές ἀπαντήσεις, οἱ ὁποῖες νά μποροῦν νά βοηθήσουν οὐσιαστικά τόν ἄνθρωπο.

Σήμερα συναντᾷ κανεῖς μέσα στά σχολεῖα, στίς μεγαλοπόλεις ἀλλά ἀκόμα καί στίς μικρές κοινότητες τῆς πατρίδας μας, νέους οἱ ὁποῖοι διαπνέονται ἀπό ὄλες τίς σύγχρονες ἰδεολογίες καί τάσεις, πού ὑπάρχουν στήν δύση καί στήν ἀνατολή, μέ ὄλες τίς συνέπειές τους. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς τούς νέους συναντοῦμε καί διαπιστώνουμε ἀπό τήν μία πλευρά τήν ἀπογοήτευση ἀπό τά παραμορφωτικά ἀποτελέσματα, πού δημιουργοῦν οἱ τάσεις αὐτές καί εἶναι ἐμφανεῖς στά πρόσωπα, στίς συμπεριφορές καί ἀντιδράσεις τους καί ἀπό τήν ἄλλη πλευρά τήν ἀγωνία τους νά πιαστοῦν ἀπό κάπου γιά νά ἀπελευθερωθοῦν ἀπό τά τρομακτικά ἀδιέξοδα στά ὁποῖα βρίσκονται. Καί πιστέφετέ με, ὅλα αὐτά τά παιδιά, ἄλλα φανερά καί ἄλλα κρυφά μέσα ἀπό τήν πονεμένη ψυχή τους, προσβλέπουν στήν Ὁρθοδοξία. Ἐάν θέλετε, ἔχουν στραμμένα τά βλέμματά τους σέ μᾶς,

* Εἰσήγησι πού ἔγινε στό σεμινάριο τῶν Ἐκπαιδευτικῶν Θεολόγων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας Κύπρου, Φεβρουάριος 2008.

τούς Έπισκόπους, τούς Ίερείς καί τούς Θεολόγους. Ξέρετε πόσες φορές ἄνθρωποι πληγωμένοι, ταιλαιωρημένοι καί ἀπογοητευμένοι ἔχουν καταφύγει στήν Ἐκκλησία, πιστεύοντας ὅτι εἶναι ἡ τελευταία τους ἐλπίδα νά δραπετεύσουν μέσα ἀπό τά ὑπαρξιακά, πνευματικά, οἰκογενειακά κ.ἄ. προβλήματα τους; Θυμᾶμαι μία κυρία, νεαρή σχετικά, ἡ ὁποία ἤλθε στήν Ἱερά Μονή τῆς Τροοδιτίσσης γιά νά ζητήσει βοήθεια. Ἦταν, χωρίς ἴχνος ὑπερβολῆς, στά ὅρια τῆς τρέλλας καί τῆς ἀπελπισίας. Θεωροῦσε ὅτι ἡ καταφυγή της στούς Πατέρες τῆς Μονῆς ἦταν ἡ τελευταία της ἐλπίδα. Ἡ εὐκαιρία νά ἀποδράσει μέσα ἀπό τήν σκλαβιά πού βίωνε. Ἦθελε, ὅπως ἔλεγε ἡ ἴδια, νά δει λίγο φῶς. Φανταστείτε νά προσβλέπουν οἱ ἄλλοι σέ μᾶς, στήν Ἐκκλησία, νά ἔρχονται νά βοηθηθοῦν, νά λύσουν τά προβλήματά τους καί νά φεύγουν ἀθεράπευτοι καί ἀπογοητευμένοι!

Εἶναι, ἐπομένως, δύσκολη ἡ θεολογική – ἐκκλησιαστική ἢ ἐάν θέλετε καλύτερα ἡ ποιμαντική διακονία πρὸς τούς σύγχρονους νέους, ἀφοῦ αὐτή προϋποθέτει γνώση τῶν προβλημάτων τους, γνώση καί βίωση τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου τῆς Ἐκκλησίας, κένωση, θυσία, προσφορά. Ἡ διακονία πρὸς τούς νέους, μέ μία λέξη, εἶναι σταυρική. Ὡστόσο εἶναι ἀναγκαία καί ἀπαραίτητη. Ὅμως, μετά ἀπό τόν σταυρό ἀκολουθεῖ ἡ ἀνάσταση.

Τά προβλήματα τῶν νέων

Κατ' ἀρχάς θέλω νά ἀναφέρω ὅτι ἡ ποιμαντική διακονία τῆς Ἐκκλησίας εἶναι θεραπευτική. Μέ αὐτό θέλω νά πῶ ὅτι λειτουργεῖ μ' ἕνα παρόμοιο τρόπο μέ τήν ἰατρική. Ἡ ἰατρική, ὅπως καλά γνωρίζουμε, κάνει πρῶτα τήν διάγνωση καί στήν συνέχεια προχωρεῖ στήν ἐνδεδειγμένη θεραπεία. Δυστυχῶς, στόν δικό μας χώρο πολλές φορές ἀγνοοῦμε καί τήν ἀσθένεια καί τήν ὀρθή (ὀρθόδοξη) θεραπεία, μέ ἀποτέλεσμα νά αὐτοσχεδιάζουμε καί νά ἀποτυγχάνουμε στό ἔργο μας. Γι' αὐτό καί εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐξετάσουμε τά προβλήματα, τά ὁποία ἀπασχολοῦν τούς νέους

μας, πῶς αὐτά δημιουργοῦνται καί ποιά εἶναι τά ἀποτελέσματα πάνω στήν προσωπικότητά τους καί γενικότερα στήν ζωή τους.

2. Πρέπει νά διευκρινίσουμε ὅτι τά προβλήματα πού τούς ἀπασχολοῦν εἶναι τά ἴδια πού πάντοτε ἀπασχολοῦσαν τούς νέους ἀνθρώπους, πού ἔμπαιναν μέσα στήν κοινωνία καί τήν ζωή. Ἡ διαφορά, ἡ ὁποία ὑπάρχει σήμερα, ἔγκειται στό ὅτι τά προβλήματα αὐτά εἶναι μεγεθυμένα μέ ποικίλες προκλήσεις, πειρασμούς καί σέ μεγαλύτερο βάθος, λόγω τῆς διαφοροποίησης τοῦ τρόπου ζωῆς μέσα στίς κοινωνίες.

Βασικά, τά προβλήματα τῆς νεότητας θά μποροῦσαν νά συνοψισθοῦν σέ δύο εἶδη. Πρῶτον, σέ ἐκεῖνα πού συνδέονται μέ τήν νεανική ἡλικία καί δεύτερον, σέ ἐκεῖνα τά ὁποία συνδέονται μέ τά χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῆς ἐποχῆς τους.

Εἶναι γνωστό ὅτι ὁ ἄνθρωπος περνᾷ ἀπό τήν νηπιακή ἡλικία στήν παιδική, ἀπό τήν παιδική στήν ἐφηβική, στήν συνέχεια στήν νεανική καί ἀπό ἐκεῖ στήν ὄρμη ἡλικία. Μέσα ἀπό αὐτή τήν πορεία συναντᾷ μεγάλους πειρασμούς καί πολλές δυσκολίες.

Κυρίως, ὅταν ὁ ἄνθρωπος εἰσέρχεται στήν ἐφηβική ἡλικία, προσπαθεῖ νά ἀποκτήσει δύο βασικά πράγματα. Τήν ταυτότητα τοῦ χώρου καί τοῦ χρόνου. Μέ αὐτή τήν ὀρολογία ἡ ἐπιστήμη ἐννοεῖ τήν ἀπόκτηση τῆς δικῆς του ταυτότητας μέσα στό οἰκογενειακό, κοινωνικό, σχολικό περιβάλλον. Μέσα ἀπό αὐτή του τήν προσπάθεια ἀρχίζει νά βιώνει

κάποιες καταστάσεις που επηρεάζουν την προσωπικότητά του. Αισθάνεται ότι έχει εγκαταληφθεί στον κόσμο αυτό, χωρίς να ερωτηθεί εάν ήθελε προηγουμένως να γεννηθεί, ότι ζει κάτω από την εξουσία άλλων ανθρώπων και θέλει να αποδράσει, ότι ζει παράλληλα με άλλους ανθρώπους, οι οποίοι σκέπτονται και ενεργούν διαφορετικά από εκείνο, ότι πρέπει να βγει από τον εαυτό του και να γίνει κάτι, ίσως και διαφορετικό από τους άλλους. Μέσα από αυτό τον έντονο προβληματισμό και την πίεση θέλει να αισθανθεί ότι είναι κάτι, ότι είναι ανεξάρτητος από την γονική προστασία, την αυθεντία του καθηγητή, του κληρικού (Εκκλησίας), του πολιτικού, του κατεστημένου.

Παράλληλα με αυτά έρχεται για πρώτη φορά σε επαφή με ζωτικά θέματα που αφορούν την ύπαρξή του. Έχει παρατηρηθεί μέσα από σοβαρές μελέτες, αλλά και από εμπειρικές παρατηρήσεις, ότι από τα πρώτα στάδια της εφηβικής περιόδου, ο νέος αρχίζει να ενδιαφέρεται έντονα για θέματα καθαρά υπαρξιακά και μεταφυσικά. Από που έρχομαι, ποιός είμαι, που πηγαίνω κλπ. Ακόμα αποκτά την βεβαιότητα του θανάτου, ο οποίος είναι μη αναστρέψιμος. Τόν απασχολεί και ως μη τό δείχνει πολλές φορές. Αυτό τό γεγονός τόν βασανίζει, του προκαλεί ανασφάλειες, φοβίες, αντιδράσεις που μοιάζουν με απέλπιδα προσπάθεια επίβιωσης και απελευθέρωσης από αυτόν. Γι' αυτό και προσπαθεί μέσα από τις σχέσεις του, την διασκέδαση, τις έκδρομες, πολλές φορές και μέσα από τις βίαιες αντιδράσεις, να ξεδεύει τόν χρόνο του. Γι' αυτό και άκοιμε συχνά από τούς νέους μας την φράση «θά πάμε σίς καφετέριες, σιά πάρτυς, σίς διακοηθικές γιά νά περάσει λίγο ή ώρα μας». Τούς βασανίζει ό χρόνος, αισθάνονται σκλάβοι του και ουσιαστικά προσπαθούν νά απελευθερωθούν από αυτόν.

Πολύ όρθά έχει χαρακτηριστεί ή εφηβική και νεανική ζωή ως «μία έντονα σεισμολογική περιοχή». Γίνονται μέσα στους νέους

τρομακτικές ανακατατάξεις, συγκρούσεις, προβληματισμοί, επαναστάσεις. Όλοι μας λίγο ή περισσότερο έχουμε περάσει μέσα από αυτούς τούς σεισμούς. Άλλοι μέ ρωγμές, άλλοι μέ μερικές ή μεγάλες απώλειες και, δυστυχώς, αρκετοί μέ πλήρη κατάρρευση. Η ηλικία των νέων είναι αρκετά δύσκολη και επικίνδυνη και γι' αυτό απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή και πρό παντός μία αγάπη, που νά έχει μέσα της τό στοιχείο της αχρονιάς.

Έκείνο τό όποιο πρέπει νά έχουμε υπόψη μας είναι ότι ή περίοδος της εφηβικής ηλικίας είναι μία περίοδος βιολογικής, ψυχολογικής και πνευματικής προετοιμασίας γιά την άνδρωση των νέων μας και την είσοδό τους μέσα στην κοινωνία. Σ' αυτή την περίοδο της ζωής τους μας έχουν ανάγκη περισσότερο από κάθε άλλη περίοδο. Χρειάζεται νά γνωρίζουμε τά προβληματά τους, νά τά αξιολογούμε σωστά και νά τούς στηρίζουμε αποτελεσματικά.

Οί νέοι μας σήμερα κληρονομοούν από την νηπιακή ηλικία όλα τά πάθη της εποχής μας. Όλα τά ελαττώματα των προγενεστέρων τους και όλες τίς ιδιαιτερότητες, που αναπτύσσονται μέσα από την παγκοσμιοποιημένη κοινωνία μας. Τό πρόβλημα της σύγχρονης νεότητας είναι καθαρά ψυχοπαθολογικό, μέ την έννοια ότι μέσα τους από πολύ ωρίς αναπτύσσονται τά ποικιλόμορφα πάθη (μέ προεξάρχον αυτό της φιλαντίας – ήδονής) και αποχωρίζονται από την φωτιστική και ζωοποιό Χάρη του Θεού.

Τό γεγονός ότι τά παιδιά μεγαλώνουν μέσα σε όλιγομελείς οικογένειες, μέ δύο παιδιά, χωρίς την παρουσία του παππού και της γιαγιάς, που είναι ή παρουσία της εμπειρίας μέσα στην ζωή τους, μπροστά στην φθοροποιό τηλεόραση ή τόν ύπολογιστή, κλεισμένοι και απομονωμένοι μέσα σ' ένα δωμάτιο, τούς στερεί τό βασικότερο αγαθό, που είναι μέσα στην φύση τους, την κοινωνία! Χάθηκε ή οικογενειακή κοινότητα, ή κοινότητα της γειτονιάς, ή κοινότητα της ένορίας, ή κοινότητα του σχολείου. Αυτό πρέπει νά τό

υπογραμμίσουμε ότι η κοινωνία τῶν προσώπων ολοκληρώνει τόν ἄνθρωπο, τοῦ δίνει νόημα πραγματικό στήν ζωή του. Γι' αὐτό καί ἡ Ἐκκλησία μας ζεῖ καί βιώνει τήν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ὡς κοινωνία προσώπων, πού κοινωνοῦν μέ τόν Τριαδικό Θεό.

Ἀκόμα οἱ νέοι μας ζοῦν τήν λεγόμενη συναισθηματική καί ψυχολογική ὀρφάνεια ἢ διαζύγιο. Μπορεῖ οἱ γονεῖς τους νά μὴν ἔχουν πεθάνει καί νά μὴν ἔχουν χωρισεῖ ἀπό τήν συζυγική ἐστία. Ἐπειδή, ὅμως, δέν ἔχουν καμία συναισθηματική καί πνευματική σχέση μεταξῦ τους, ζοῦν μαζί χωρισμένοι. Ζοῦν μαζί μέ τούς γονεῖς τους, ἀλλά δέν ἔχουν πατέρα καί μητέρα. Δέν ἔχουν ἀνθρώπους δίπλα τους γιά νά τούς ἐμπιστευθοῦν καί νά ἀναπαυθοῦν κοντά τους. Πηγαίνουν στόν Ναό καί συναντοῦν ἕνα κληρικό, πού δέν ἔχει χρόνο νά ἀσχοληθεῖ μαζί τους, νά τούς ἀκούσει, νά τούς δώσει σημασία, νά τούς πονέσει. Πηγαίνουν στό σχολεῖο καί βλέπουν καί αἰσθάνονται τούς καθηγητές τους, ὡς καθαρά ἐπαγγελματίες, πού θά τούς ἐξετάσουν στό μάθημα γιά νά παραδώσουν βαθμό, ἢ νά καλύψουν τήν ὕλη πού ἔχει καθορίσει τό Ὑπουργεῖο Παιδείας. Ἔτσι, τά παιδιά βιώνουν τήν συναισθηματική καί ψυχολογική ὀρφάνεια, ἡ ὁποία τούς δημιουργεῖ τρομερές ἀνασφάλειες, ἀγωνίες, φόβους. Θά σᾶς ἀναφέρω ἕνα χαρακτηριστικό παράδειγμα, πού δείχνει ἀκριβῶς αὐτό τό γεγονός. Ἐπισκέφθηκα πρῖν δύο περίπου μῆνες ἕνα Λύκειο τῆς ἐπαρχίας Λευκωσίας καί μίλησα μέ τά παιδιά. Μία μαθήτρια, πρῶτης Λυκείου, μοῦ ἔκανε τήν ἐρώτηση ἐάν εἶναι κακό μία δεκαπεντάχρονη νά κάνει χρήση ναρκωτικῶν καί ταυτόχρονα νά τά διακινεῖ. Ἀμέσως ἀντιλήφθηκα ὅτι ἐπρόκειτο περὶ τῆς ἰδίας. Ζήτησα ἀπό τόν θεολόγο τοῦ Σχολείου νά μέ φέροι σέ ἐπαφή μαζί της. Καθίσαμε μαζί κάπου, τῆς μίλησα μέ πολλή ἀγάπη καί τήν ἄκουσα μέ προσοχή. Τό κορίτσι αὐτό γιά πρώτη φορά ἄνοιξε τήν καρδιά της καί μίλησε. Πιστέψτετέ με στό πρόσωπό της φαινόταν νά

αἰσθάνεται κάποια ἀνακούφιση καί ἀνάπαυση. Μέ αὐτό θέλω νά πῶ ὅτι τά παιδιά ἀπό τήν φύση τους ἀναζητοῦν τήν κοινωνία, τήν ἀναγνώριση, τήν στοργή καί τήν αἴσθησι τῆς παρουσίας ἑνός πατέρα, μᾶς μητέρας, ἑνός ἀδελφοῦ. Εἶναι αὐτό, τό ὁποῖο λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γιά τόν Χριστό, ὅτι ἔγινε γιά μᾶς τούς ἀνθρώπους «πρωτόκοκος ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς» (Ρωμ. ν', 29). Καί ἐμεῖς καλοῦμαστε νά γίνουμε, ὡς ἀδελφοί του Χριστοῦ, ἀδελφοί τῶν νέων μας.

Πρέπει νά κατανοήσουμε ὅτι οἱ νέοι μας μεγαλώνουν καί ἀναπτύσσονται πνευματικά καί κοινωνικά μέσα σ' ἕνα «κοινωνικό καυσαέριο», τό ὁποῖο καταστρέφει τήν ψυχική ὑγεία τους. Τούς μαθαίνει ἡ κοινωνία νά ζοῦν μέσα σ' ἕνα ἔντονο ἀτομισμό, δηλαδή κλείσιμο στόν ἑαυτό τους, ὅπου ὅλα θεωροῦνται καί κρίνονται μέ βάση τό ἀτομικό συμφέρον. Ἀγάπη γιά τούς νέους μας σημαίνει μόνο νά λαμβάνω καί ὄχι νά δίδω, ἕνας στεῖρος ἀμοραλισμός. Παντοῦ βιώνουν τίς σκοπιμότητες, ἀφοῦ τά πάντα συνδέονται μέ αὐτές. Ἡ ἄνοδος, ἡ καταξίωση, ἡ οἰκογενειακή καί ἐπαγγελματική ἀποκατάσταση, οἱ φιλίες, οἱ σχέσεις κλπ. Ἀναπτύσσονται μέ βάση τίς ὕλικές, ἡδονιστικές ἢ ἄλλες σκοπιμότητες. Ἀπό τήν ἄλλη, μέσα στήν ζωή τους τά κυρίαρχα στοιχεῖα εἶναι ὁ εὐδαιμονισμός καί ὁ ἡδονισμός, ἀφοῦ ὅλα ἐρμηνεύονται καί κρίνονται βάσει τῆς ἱκανοποιήσεως τῆς ἡδονῆς.

Συνέντευξη με τόν Μητροπολίτη Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεο*

Ἐρώτηση: Ὅρισμένοι ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ Ἐκκλησία (Ὁρθόδοξη καί Καθολική) ἀδυνατεῖ νά δώσει λύσεις στά ὑπαρξιακά προβλήματα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Ἐχει βάση αὐτή ἡ ἄποψη καί ἂν νάι, ποῦ ὀφείλεται αὐτό;

Ἀπάντηση: Ὑπάρχουν διαφορές μεταξύ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί «Καθολικισμοῦ». Ἡ «Καθολική Ἐκκλησία» ἀσχολεῖται περισσότερο μέ τήν κοινωνική καί πολιτική πλευρά τῶν θεμάτων, ἐνῶ ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἐνδιαφέρεται ἰδιαίτερος γιά τά ὑπαρξιακά καί ὑπαρκτικά προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου καί θεραπεύει τήν νοσοῦσα προσωπικότητά του. Αὐτό φαίνεται ἀπό τό ὅτι τό Βατικανό εἶναι καί Κράτος καί ἀσκεῖ πολιτική ἐξουσία, ἐνῶ στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία διασώζεται ἡ ἡσυχαστική-νιπτική ζωή, πού ἀναπαύει τό «πνεῦμα» τοῦ ἀνθρώπου. Στήν Δύση χάθηκε ἡ ἡσυχαστική παράδοση καί ἀντικαταστάθηκε ἀπό τόν σχολαστικισμό, τήν ψυχολογία, τόν ἠθικισμό καί τόν κοινωνισμό.

Πάντως, ὅταν γνωρίζει κανεῖς τήν θεολογία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στό βάθος της, θά δει ὅτι αὐτή ἀπαντᾷ στά ὑπαρξιακά προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου, πού ἔχουν σχέση μέ τήν ζωή καί τόν θάνατο, λειτουργεῖ ὡς πνευματικό θερα-

πευτήριο. Ἄν ἔχουμε ἀντίθετη ἄποψη, σημαίνει ὅτι δέν γνωρίζουμε τήν ὀρθόδοξη θεολογία στό βάθος της.

Ἐρώτηση: Ὑπάρχει ἡ αἴσθησις μέσα στό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά καί εὐρύτερα στήν κοινωνία, καί στήν Κύπρο καί στήν Ἑλλάδα, ὅτι οἱ Ἱεράρχες συμπεριφέρονται περισσότερο ὡς ἐξουσία καί λιγότερο ὡς ποιμένες. Ποιό εἶναι τό σχόλιό σας;

Ἀπάντηση: Εἶναι γνωστός ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ὅτι, ἐνῶ οἱ ἄρχοντες ἐξουσιάζουν, οἱ Ἀπόστολοι πρέπει νά εἶναι διάκονοι ὄλων. Τό ἔργο τῆς «ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας», ὅπως τό βλέπουμε στόν ἅγιο Διονύσιο τόν Ἄρεοπαγίτη, φανερώνει ὅτι σκοπός τῶν Ἱεραρχῶν καί τῶν Κληρικῶν εἶναι νά ὀδηγοῦν τοὺς ἀνθρώπους στήν κοινωνία μέ τόν Θεό, μέ τήν μέθοδο πού ἔχει ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Αὐτό εἶναι καί λέγεται ποιμαντική καί δέν ἔχει σχέση μέ τήν πολιτική καί τήν κομματικοποίηση. Ὑπάρχουν Κληρικοί πού ἐργάζονται περισσότερο ἠθικιστικά καί ἐξουσιαστικά, ἀλλά ὑπάρχουν καί Κληρικοί πού ἐργάζονται ποιμαντικά καί διακονικά, δηλαδή κενωτικά.

Ἐρώτηση: Ἕνα ζήτημα, πού συχνά

* Συνέντευξη, πού παραχωρήθηκε στό δημοσιογράφο κ. Ἀριστείδη Βικέτο καί δημοσιεύθηκε στήν ἐφημερίδα «Φιλελεύθερος» τό Μάιο τοῦ 2008.

σκανδαλίζει, είναι ή εκκλησιαστική περιουσία. Πώς πρέπει να γίνεται ή διαχείρισή της από τήν ήγεσία τής Έκκλησίας;

Απάντηση: Δέν ξέρω τί γίνεται στην Κύπρο, αλλά ή δῆθεν «μεγάλη» εκκλησιαστική περιουσία τής Έκκλησίας τής Ελλάδος είναι περισσότερο ένας μύθος, άφοῦ δέν είναι τόσο μεγάλη όσο παρουσιάζεται. Καί ή Έκκλησία κάνει ένα τεράστιο κοινωνικό έργο πού δέν κάνουν οί άλλοι Όργανισμοί. Πάνω από 1.000 φιλανθρωπικά Ίδρύματα έχει καί λειτουργεί ή Έκκλησία στην Ελλάδα.

Έμένα περισσότερο μέ ένοχλεί ή φιλοχρηματία καί ή φιλοκτημοσύνη μερικῶν Κληρικῶν, πού ζοῦν πλουσιοπάροχα, ένῶ οί οίκογενειάρχες λαϊκοί τοῦ ποιμνίου τους «φτύνουν αίμα» γιά νά μεγαλώσουν τά παιδιά τους. Αυτό γιά μένα είναι πρόκληση καί προδοσία τής ποιμαντικῆς ιδιότητας.

Ερώτηση: Σέ πρόσφατη συνέντευξί σας σέ ἀθηναϊκή έφημερίδα καυτηριάσατε τήν βιωτή όρισμένων Κληρικῶν, κυρίως αγάμων, κάνοντας λόγο γιά «έκπόρνευση» τής εκκλησιαστικῆς ζωῆς. Δέν είναι πολύ βαριά αὐτή ή μομφή;

Απάντηση: Ἄν σκεφθοῦμε ότι ή Έκκλησία είναι τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τότε κάθε άσέβεια σέ αὐτό τό Σῶμα, κάθε έκμετάλλευση τής θέσεως πού έχει κανείς στην Έκκλησία, είναι μία άσέλγεια σέ αὐτό τό Σῶμα. Τά προσωπικά άμαρτήματα κάθε Κληρικοῦ είναι σοβαρά, πού τά θεραπεύει μέ τήν βοήθεια τοῦ Πνευματικοῦ του πατέρα, αλλά τά εκκλησιαστικά άμαρτήματα, πού αναφέρονται στις αἰρέσεις, τίς παρασυναγωγές, τά σχίσματα, τήν ποικίλη έκμετάλλευση τῶν εκκλησιαστικῶν πραγμάτων γιά πλουτισμό καί προβολή είναι άσυγκρίτως βαρύτερα. Ποιά άλλη

λέξη μπορεῖ κανείς νά χρησιμοποιήσει γιά νά χαρακτηρίσει αὐτήν τήν κατάσταση; Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τούς κακούς εργάτες χαρακτηρίζει «κύνας» (Φιλιπ. γ΄, 2).

Ερώτηση: Ποιός είναι ό μεγαλύτερος πειρασμός γιά έναν Ἐπίσκοπο καί ποιά ή πιό μεγάλη άμαρτία, τήν όποία πρέπει νά άποφεύγουν καί οί λαϊκοί καί οί κληρικοί;

Απάντηση: Κάθε Ἐπίσκοπος έχει ιδιαίτερους πειρασμούς, ανάλογα μέ τά ειδικά προβλήματα πού πρέπει νά αντιμετώπιση στην Ἱερά Μητρόπολή του. Ἐνας παλαιός πεπειραμένος Ἱεράρχης έχει γράψει, ότι ό Ἐπίσκοπος έχει νά αντιμετώπισει τρεῖς πειρασμούς: Τόν πειρασμό τής δυνάμεως, πού τοῦ δίνει τό Ἀρχιερατικό «άξίωμα», τόν πειρασμό τής άδυναμίας, όταν τό ποιμνίό του δέν τόν ακολουθεῖ καί πολλές φορές τόν διαβάλλει, τόν συκοφαντεῖ καί τόν αφήνει μόνο του, καί τόν πειρασμό τής νομιζομένης αγιότητός του, όταν ύπερηφανεύεται γιά τά κατορθώματά του καί άποξενώνεται από τό ποιμνιο.

Πάντως, ένας μόνιμος πειρασμός Κληρικῶν καί λαϊκῶν είναι νά ζοῦν άτομικά μέσα στην Έκκλησία, μέ τό πάθος τής φιλαυτίας, νά υπερτονίζουν τό χάρισμα πού τούς έδωσε ό Θεός, νά τό ιδιοποιοῦνται, νά έχουν έλλειψη εκκλησιαστικοῦ φρονήματος, δηλαδή νά μή συντονίζονται μέ «τάς τῶν άγιῶν θεοπνεύστους θεολογίας καί τό τής Έκκλησίας εὐσεβές φρόνημα».

Ερώτηση: Γίνεται πολὺς λόγος γιά «γέροντες» τοῦ Ἁγίου Ὁρους καί άλλους. Ποιός είναι πραγματικά «γέροντας» σύμφωνα μέ τήν Ὁρθόδοξη Έκκλησία; Μήπως τό φαινόμενο τοῦ

«γεροντισμοῦ» στίς μέρες μας ἐκφεύγει ἀπό τό Ὁρθόδοξο ἥθος καί γίνεται μία ἄλλη μορφή εὐσεβισμοῦ;

Ἀπάντηση: «Γέροντας» εἶναι αὐτός πού ἀπέκτησε προσωπική γνώση τοῦ Θεοῦ. Στήν πατερική γλῶσσα λέγεται θεούμενος. Ὅταν διαβάσουμε τό «Γεροντικό», βλέπουμε τήν πνευματική σοφία καί γνώση τῶν ἀββάδων καί ἀμμάδων, στούς ὁποίους ἔτρεχε ὁ λαός γιά νά ἀκούσουν «ρήματα ζωῆς αἰωνίου». Εἶναι οἱ «βλέποντες» καί οἱ «ὀρῶντες», ὅπως ὀνόμαζαν τούς Προφῆτες στήν Παλαιά Διαθήκη, καί βοηθοῦν τούς ἀνθρώπους νά δοῦν τά πάθη τους, γι' αὐτό καί δέν τούς ὀδηγοῦν στόν εὐσεβισμό.

Ὅμως, οἱ ἀληθinoί Γέροντες, πού ἔχουν τήν Χάρι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, σέβονται τό ἱεραρχικό πολίτευμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ αὐτό τό Ἅγιον Πνεῦμα ἀγιάζει καί καθοδηγεῖ τόν θεσμό τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλά καί οἱ Ἐπίσκοποι σέβονται τούς πραγματικούς Γέροντες. Ὅταν, ὅμως, παραθεωροῦνται οἱ Ἐπίσκοποι, ἐν ὀνόματι τῶν Γερόντων, αὐτό εἶναι μία μορφή Γεροντισμοῦ καί κατ' ἐπέκταση εὐσεβισμοῦ. Οἱ τρεῖς ἄξονες τῆς πνευματικῆς ζωῆς εἶναι οἱ Ἐπίσκοποι, τό Θυσιαστήριο καί οἱ Ἅγιοι. Αὐτό φαίνεται ἀπό τό ὅτι ὁ Ναός ἐγκαινιάζεται ἀπό τόν Ἐπίσκοπο, πού θέτει ἅγια λείψανα μαρτύρων στό Θυσιαστήριο, ὅπως ἐρμηνεύει ὁ ἱερός Νικόλαος Καβάσιλας. Κάθε παραθεώρηση τοῦ ἑνός ἀπό αὐτούς τούς ἄξονες συνιστᾷ ἀλλοίωση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς.

Ἐρώτηση: Στήν Ἑλλάδα καί στήν Κύπρο γίνονται συζητήσεις γιά τόν ρόλο τῆς Ἐκκλησίας

(Προκαθημένων καί Ἱεραρχῶν) σέ πολιτικά καί ἐθνικά θέματα. Πῶς θά πρέπει νά ἀσκεῖται αὐτός ὁ ρόλος καί νά ἐκφράζεται ὁ λόγος τῶν Ἱεραρχῶν σέ πολιτικά καί ἐθνικά ζητήματα, ὅπως τό Κυπριακό;

Ἀπάντηση: Ὅπως εἶπα προηγουμένως, ὁ ρόλος τῶν Ἐπισκόπων εἶναι κατ' ἐξοχήν ἐκκλησιαστικός καί ποιμαντικός. Αὐτό τό βλέπουμε ἂν ἐξετάσουμε τόν ρόλο τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, πού ἐνδιαφέρονταν πῶς θά καθοδηγηθοῦν οἱ Χριστιανοί στό νά θεραπευθοῦν καί νά ἀποκτήσουν κοινωνία μέ τόν Θεό. Αὐτό δέν σημαίνει ὅτι δέν ἔχουν δικαίωμα νά προστατεύουν τό Ποίμνιο ἀπό διάφορους ἐχθρούς ἢ δέν πρέπει νά ἐνδιαφέρονται γιά τήν ἐπίλυση κοινωνικῶν προβλημάτων. Δέν εἶμαστε μανιχαῖστες καί μονοφυσίτες.

Ὡς πρός τά πολιτικά θέματα ἐξαρτᾶται πῶς νοεῖται ἡ πολιτική. Ἄν μέ τόν ὄρον αὐτόν ἐννοεῖται ἡ κομματικοποίηση, φυσικά καί δέν πρέπει νά ἀσχολοῦνται, γιατί οἱ Ἐπίσκοποι πρέπει νά ἐνώνουν τούς πάντες. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ μάνα πού ἀγκαλιάζει ὄλους.

Σέ δύσκολες ἐθνικές στιγμές, ὅταν δέν ὑφίσταται νόμιμη ἐκπροσώπηση τοῦ λαοῦ, Ἱεράρχες ἀναλαμβάνουν καί ἐθναρχικό ρόλο. Στό θέμα τοῦ Κυπριακοῦ ὑπάρχει μία ἰδιαιτερότητα, ἀφοῦ ὁ ρόλος τῆς Κυπριακῆς Ἐκκλησίας ἦταν σημαντικός στόν ἀγῶνα ἀπελευθέρωσης, ἀλλά ὡς Ἐπίσκοπος ἄλλης Ἐκκλησίας δέν ἐπιθυμῶ νά εἰσέλθω στά ἐσωτερικά ἄλλης Ἐκκλησίας. Ἀπλῶς ἔχω σηματοποιήσει τήν ἐντύπωση ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος καί ἄλλοι Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ἔχουν μεγάλη πείρα στό θέμα αὐτό καί ἡ γνώμη τους θά εἶναι ὠφέλιμη. Πάντως σέ ὅλα τά θέματα πρέπει νά ὑπάρχη διάκριση καί ἐκκλησιαστι-

κό φρόνημα.

Προσωπικά σέ θέματα έθνικά, πού σχετίζονται μέ τήν διεθνή πολιτική κατάσταση καί χρειάζεται έξυπνη διπλωματία, έμπιστεύομαι τούς πολιτικούς καί τόν λαό, όταν ένημερώνεται πολύπλευρα. Ό,τι βοηθά στήν άσκηση καλής διπλωματίας είναι καλό.

Ερώτηση: Ειδικά στήν Κύπρο, όπου ο λαός αποτελείται από Χριστιανούς καί Μουσουλμάνους, ποιά νομίζετε ότι πρέπει νά είναι ή στάση τής Έκκλησίας σέ σχέση μέ τό Κυπριακό καί τήν προοπτική γιά ειρηνική συμβίωση μεταξύ Έλληνοκυπρίων καί Τουρκοκυπρίων;

Απάντηση: Πάντοτε ο ρόλος τής Όρθόδοξης Έκκλησίας είναι ποιμαντικός, διακονικός καί συμβάλλει στήν ειρηνική συνύπαρξη μεταξύ Χριστιανικών Όμολογιών καί μεταξύ διαφόρων Θρησκειών. Έργο τής ποιμαίνουσας Έκκλησίας είναι νά όμολογεί τήν αποκαλυπτική πίστη της καί νά ποιμαίνει τόν λαό στήν βίωση τής πίστεως. Δέν πρέπει νά αλλοιώνεται ή αλήθεια εν όνόματι τής αγάπης, ούτε νά φυγαδεύεται ή αγάπη εν όνόματι τής αληθείας. Πρέπει πάντα νά βρίσκουμε τά όρια μεταξύ αληθείας καί αγάπης, καθώς επίσης τά όρια μεταξύ έλευθερίας καί ένότητας. Ούτε εν όνόματι τής έλευθερίας νά καταργούμε τήν ένότητα του συνόλου, ούτε χάριν τής ένότητας του συνόλου νά καταστρατηγείται ή έλευθερία του προσώπου.

Σέ όλες τές θρησκείες υπάρχουν σοβαροί άνθρωποι, πού ενδιαφέρονται γιά τό καλό τής κοινωνίας. Τά προβλήματα δημιουργούνται, όταν άναμειγνύεται ή πολιτική στά θρησκευτικά ζητήματα ή όταν αναπτύσσεται ο έθνικισμός.

Ός προς τήν συνύπαρξη Έλληνοκυπρίων καί Τουρκοκυπρίων έδω στήν πε-

ριοχή σας, έσεις τό γνωρίζετε τό θέμα καλύτερα από μένα. Έμεις προσευχόμαστε νά εύρεθεί τό καλύτερο σύστημα διοικήσεως, νά θεραπευθούν τά τραύματα του παρελθόντος καί νά βελτιωθούν οι σχέσεις σέ προσωπικό επίπεδο. Ο έλληνορθόδοξος τρόπος ζωής διακρίνεται από μία άρχοντία καί επιβάλλεται μέ τόν πολιτισμό του καί τήν άνωτερότητά του.

Ερώτηση: Ο νέος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών καί πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμος είναι όντως φορέας καί έκφραστής μίας νέας αντίληψης γιά τές σχέσεις τής Έκκλησίας μέ τήν Πολιτεία καί τήν κοινωνία;

Απάντηση: Γνωρίζω τόν Αρχιεπίσκοπο Αθηνών καί πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμο από πολλά χρόνια, έχω ουσιαστική προσωπική επικοινωνία καί όντως έκφράζει μία άλλη αντίληψη των πραγμάτων σέ πολλά ζητήματα καί στό θέμα πού τίγεται. Τό ότι ασχολήθηκε μέ τήν Διοίκηση τής Έκκλησίας ως Αρχιγραμματεύς τής Ιεράς Συνόδου, καί ήταν ένας από τούς καλύτερους Αρχιγραμματείς πού πέρασαν, τό ότι ασχολήθηκε μέ τήν ποιμαντική τής Έκκλησίας, τό ότι τόν ενδιαφέρει ο πονεμένος άνθρωπος καί είναι ευαίσθητος σέ αυτό τό θέμα, δείχνει τήν άλλη αντίληψη από τήν όποία διακατέχεται.

Γιά τό θέμα σχέσεων Έκκλησίας καί Πολιτείας κατά καιρούς μου έλεγε, ότι πρέπει νά βρεθούν τά όρια, μέσα στά όποια έχουν άρμοδιότητα καί κινούνται καθεμά, τόσο ή Πολιτεία, όσο καί ή Έκκλησία, καί νά βρεθούν τά σημεία εκείνα, στά όποια συναντώνται γιά νά βοηθηθή ο άνθρωπος. Άλλωστε, είναι γνωστή ή λεγομένη θεωρία των συστημάτων, υποσυστημάτων καί υπερσυστημάτων, σύμφωνα μέ τήν όποία υπάρ-

χουν όρια σέ κάθε σύστημα, όργανωση κάθε συστήματος και γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ τους. Έτσι ή διακριτότητα τών ρόλων Έκκλησίας και Πολιτείας και οι καλές σχέσεις μεταξύ τής ήγησης κάθε πλευράς είναι καλό για τόν λαό.

Ερώτηση: Ποιά ή γνώμη σας για τήν στάση τής Ιεράς Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος στήν πρόθεση τής Πολιτείας νά ρυθμίσει νομοθετικά τήν έλευθερη συμβίωση;

Απάντηση: Όλοι οι Ιεράρχες, Κληρικοί και λαϊκοί συμφωνούμε κατά βάση, στό ότι από έκκλησιαστικής πλευράς ό,τι εύλογείται από τήν Έκκλησία ξεφεύγει από τόν κόσμο τής πτώσεως και τής αποστασίας και ό,τι οί Ποιμένες έχουν άρμοδιότητα για τό ποιμνιό τους, τό όποιο θά ποιμαίνουν χωρίς νά παραβιάζουν τήν έλευθερία τών ανθρώπων.

Από εκεί και πέρα ό τρόπος μέ τόν όποιο ενεργεί κάθε Κληρικός έχει σχέση μέ τήν θεολογία του, τόν χαρακτήρα του και τόν τρόπο μέ τόν όποιο ζει στήν Έκκλησία. Ίσως τό ανακοινωθέν τής Ιεράς Συνόδου θά έπρεπε νά γραφεί κατά ένα διαφορετικό τρόπο, χωρίς νά απομακρύνεται από τήν θεολογία τής Έκκλησίας.

Φυσικά, ή Πολιτεία είναι άρμόδια νά νομοθετήσει, για θέματα πού άπασχολούν τούς πολίτες, διότι τά μέλη τής Πολιτείας δέν ταυτίζονται άπόλυτα μέ τά μέλη τής Έκκλησίας. Για παράδειγμα, ή Έκκλησία διδάσκει τήν νηστεία κατά τίς νηστήσιμες ήμέρες και

τήν Μ. Έβδομάδα, αλλά ή Πολιτεία πρέπει νά ρυθμίσει τούς όρους λειτουργίας τών Καταστημάτων, γι' αυτούς πού δέν θέλουν νά νηστεύσουν. Είναι εύνόητον ό,τι και ή Πολιτεία όταν νομοθετεί, δέν θά πρέπει άπλως νά ίκανοποιεί τά πάθη τών ανθρώπων, αλλά νά τούς παιδαγωγεί.

Ερώτηση: Τί αναμένετε από τήν επικείμενη επίσκεψη του Αρχιεπισκόπου Αθηνών στό Φανάρι, άναφορικά μέ τίς σχέσεις τής Έκκλησίας τής Ελλάδος και του Οικουμενικού Πατριαρχείου, οι όποίες στό παρελθόν – πρόσφατο και άπώτερο – δοκιμάστηκαν πολλές φορές;

Απάντηση: Σίγουρα οι σχέσεις τής Έκκλησίας τής Ελλάδος μέ τό Οικουμενικό Πατριαρχείο έχουν αρχίσει νά βελτιώνονται από τήν αρχιεπισκοπεία του μακαριστού Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου. Είναι μία ιστορία, πού τήν έζησα άπό κοντά, γιατί ό μακαριστός Αρχιεπίσκοπος μέ είχε όρίσει ως μέλος τής Επιτροπής από Αρχιερείς και Καθηγητές Πανεπιστημίου πού συγκροτήθηκε τό 1998 για τό θέμα τής μνημονεύσεως του Όνόματος του Αρχιεπισκόπου Αθηνών από τούς Μητροπολίτες. Από τότε διαφωνούσα – μέ επιχειρήματα, μέ διάκριση και σεβασμό – και γραπτώς και προφορικώς για τόν επιχειρούμενο τρόπο, αλλά και ύπεστήριζα ό,τι δέν συμφέρει τήν Έκκλησία τής Ελλάδος ή σύγκρουσή της μέ τό Οικουμενικό Πατριαρχείο και συνέβαλα ουσιαστικά στήν έξομάλυνση τών σχέσεων. Νομίζω ό,τι τώρα οι σχέσεις μεταξύ Έκκλησίας τής Ελλάδος και Οικουμενικού Πατριαρχείου βρίσκονται σέ καλό δρόμο και θά βελτιωθούν άκόμη περισσότερο. Νομίζω, όμως, ό,τι δέν θά επανέλθουμε σέ μία νέα συγκρουσιακή κατάσταση. Βγήκαμε όλοι ώριμότεροι

από τήν κρίση πού περάσαμε.

Ερώτηση: Τί πρέπει νά γίνει, ὥστε στό μέλλον νά μίν υπάρξουν ἄλλα προβλήματα μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν; Μήπως τελικά στήν ρίζα τῶν κατά καιρούς προβλημάτων βρίσκεται ἡ σύγκρουση ἀνάμεσα στήν νοοτροπία τοῦ «ἐλλαδιτισμοῦ» καί στό οἰκουμενικό πνεῦμα τοῦ Φαναρίου;

Ἀπάντηση: Φυσικά ἡ διαφορά μεταξύ «ἐλλαδισμοῦ» καί «οἰκουμενικοῦ πνεύματος» εἶναι ὑπαρκτή καί αἰτία προστριβῶν. Ὅμως, υπάρχουν καί ἄλλα αἷτια. Ἐκεῖνο, πού πρέπει νά γίνει εἶναι νά τηροῦνται ἐπακριβῶς τά Καταστατικά Κείμενα, ὅπως ὁ Πατριαρχικός Τόμος τοῦ 1850 καί ἡ Συνοδική Πράξη τοῦ 1928. Κυρίως νά ὑπάρχει στενή προσωπική σχέση μεταξύ του Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καί τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. Ἡ διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔχει μία ἰδιομορφία, πού πρέπει νά προσεχθεῖ. Οἱ ἐγωισμοί καί οἱ φιλοδοξίες πρέπει νά τίθενται στό περιθώριο, γιατί σήμερα ἀποτελοῦν πολυτέλεια οἱ ἐκκλησιαστικές συγκρούσεις.

Ερώτηση: Ἐπιγραμματικά τί σημαίνει Φανάρι γιά ὅλη τήν Ὁρθοδοξία ἀνά τήν οἰκουμένη;

Ἀπάντηση: Σημαίνει τό λῆμμα τῆς ἔνδοξης Ρωμοσύνης μέ ὃ,τι αὐτό συνεπάγεται. Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο εἶναι ἕνας εὐλογημένος θεσμός, πού ἐξαγιάσθηκε ἀπό τούς Πατέρας τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἀπό τήν Ὁρθόδοξη πίστη πού ἐξέφρασε, ἀπό τά αἵματα τῶν μαρτύρων Κληρικῶν καί λαϊκῶν καί ἀπό τούς ἀσκητικούς ἰδρωτές τῶν μοναχῶν. Τό σεβόμαστε ὡς πολύτιμη πνευματική εἰκόνα καί βαρύτιμο θησαυρό. Εἶναι ἕνας χώρος σταυροαναστάσιμης ἐμπειρίας καί ζωῆς.

Ερώτηση: Δημοσκοπηση στήν Ἑλλάδα πρῖν ἀπό τίς ἀρχιεπισκοπικές ἐκλογές κατέγραψε ἕνα ἰσχυρό ρεύμα ὑπέρ τῆς συμμετοχῆς καί τοῦ λαοῦ στήν ἐκλογή τῶν Ἐπισκόπων. Ποιά εἶναι ἡ γνώμη σας;

Ἀπάντηση: Ἡ συμμετοχή τοῦ λαοῦ στήν ἐκλογή τῶν Ποιμένων του εἶναι σημαντική καί γίνεται μέ πολλούς τρόπους, ἄλλωστε ὁ Ἐπίσκοπος θά ἀσχοληθεῖ μέ τήν ποιμαντική διακονία τῶν Κληρικῶν, μοναχῶν καί λαϊκῶν. Χρειάζεται, ὅμως, προσοχή, ὥστε νά μίν ἀλλοιώνεται ὁ σκοπός τῆς ὑπάρξεως τῆς Ἱερωσύνης. Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης λέγει ὅτι στους πρώτους χρόνους οἱ Ἐπίσκοποι ἦταν «θεοκλήτοι» καί «δημόκλητοι» καί ποτέ «αὐτόκλητοι». Πρέπει νά διαφυλάσσεται ὁ συνδυασμός μεταξύ «θεοκλήτου» καί «δημοκλήτου». Χρειάζεται νά βρεθεῖ ἡ χρυσή τομή. Γιατί ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς τῶν Ἐπισκόπων ἔχει σχέση μέ τό πῶς πρέπει νά διακονοῦν τόν λαό: Ὡς ποιμένες ἢ ὡς κοσμικοὶ ἄρχοντες; Νά ἀσκοῦν ποιμαντική διακονία ἢ κοσμική ἐξουσία; Εἴπαμε κάτι γι' αὐτό προηγουμένως.

Ἐπειτα ὁ Κληρικός καί ἰδιαίτερα ὁ Ἐπίσκοπος δέν πρέπει νά εἶναι ὑποχέριος τῶν πολιτικῶν παρατάξεων, σέ μία ἐποχή μάλιστα πού ὅλα κομματικοποιοῦνται. Ὁ Ἐπίσκοπος πρέπει νά ἐνώνει τούς πάντας καί ὄχι νά διαιρεῖ. Δέν πρέπει νά ἀναλαμβάνει τήν ἐπισκοπική του διακονία μέ δεσμεύσεις πολιτικές ἢ οικονομικές, ὥστε νά εἶναι ἐλεύθερος νά ἐργασθεῖ μέ βάση τήν ὅλη παράδοση τῆς Ἐκκλησίας.

Ερώτηση: Ποιά εἶναι ἡ σημασία τοῦ κεμένου τῆς Ραβέννας ἀναφορικά μέ τόν διάλογο γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ἐνότητος Ὁρθόδοξης καί Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας; Πῶς κρίνετε τήν

παρέμβαση Ἀγιορειτῶν καί ἄλλων μοναχῶν στά δρώμενα τοῦ διαλόγου μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν;

Ἀπάντηση: Διάβασα τό κείμενο καί αἰσθάνθηκα σάν νά προϋπέθετε τήν ἐνότητα, παρά νά ἀποβλέπει σέ αὐτήν. Πρέπει νά γίνει κατανοητό ὅτι λόγω πολιτικῶν καί θεολογικῶν αἰτιῶν ἡ Δυτική «Ἐκκλησία» ἔχει ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τήν θεολογία τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἔτσι ἡ ἀποκατάσταση μεταξύ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί «Καθολικῆς Ἐκκλησίας» πρέπει νά γίνει μέ πατερικές προϋποθέσεις, νά ἐντοπισθοῦν οἱ θεολογικές διαφορές, νά ἀποβλέπουμε στήν ἐνότητα τῆς πίστεως καί ὄχι σέ μία ἐπιφανειακή «Ἐνωσι τῶν Ἐκκλησιῶν».

Ἡ παρέμβαση Ἀγιορειτῶν Πατέρων, ὅταν γίνεται ἀπό ἀγάπη γιά τήν Ἐκκλησία καί διάκριση, ὅπως τό κάνει ἡ Ἱερά Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὁρους καί ὁ Ἀρχιμ. Γεώργιος Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Γρηγορίου, πού ἔχω ὑπ' ὄψη μου, εἶναι οὐσιαστική καί πολυτρόπως χρησιμη. Ἄλλωστε, ἔχω πάγια ἀντίληψη ὅτι οἱ θεολογικές διαφορές πρέπει νά ἐντοπισθοῦν μεταξύ τῆς διακρίσεως οὐσίας καί ἐνεργείας στόν Θεό, μεταξύ σχολαστικισμοῦ καί ἡσυχασμοῦ, μεταξύ φιλοσοφίας καί θεολογίας. Οἱ ὀρθόδοξοι μοναχοί, λόγω τῆς ζωῆς τους, ἔχουν προσωπική μέθεξι τοῦ Θεοῦ, ἐκφράζουν τόν ἡσυχασμό καί ἀποτελοῦν «τὴν ἀγρυπνοῦσα συνείδησι τῆς Ἐκκλησίας», εἶναι οἱ πνευματικοὶ ἐνδοκρινεῖς ἀδένες τῆς Ἐκκλησίας καί γι' αὐτό διαθέτουν λεπτὴ γνώσι τῶν πραγμάτων. Ὅταν αὐτὴ ἡ γνώσι διατυπώνεται μέ σύνεσι καί σεβα-

σμό πρὸς τοὺς Ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας, προξενεῖ καλὰ ἀποτελέσματα.

Λυπᾶμαι πολὺ ὅταν γίνονται διάλογοι μεταξύ θεολόγων καί ὁ λαὸς δέν συμμετέχει, δέν παρακολουθεῖ.

Ἐρώτησι: Ποιὰ ἡ ἀποψή σας γιά τίς εἰσπηγίσεις ἀκαδημαϊκῶν γιά ἀλλαγές – γλῶσσα κλπ. – στήν θεία Λειτουργία;

Ἀπάντηση: Ὁ χῶρος τῆς λατρείας εἶναι ἀρκετὰ εὐαίσθητος καί σέ αὐτόν ἐκφράζονται ὅλα τὰ ὀρθόδοξα δόγματα καί οἱ αἰρετικές ἀποκλίσεις. Κάθε παρέμβαση πρέπει νά γίνεται ἀπό ἀγίους πού γνωρίζουν τό «πνεῦμα» τῆς λατρείας. Ἄλλωστε, μέσα στήν λατρεία δέν ὑπάρχει μόνον ἡ γλῶσσα τῶν χειλέων καί τῆς λογικῆς, ἀλλὰ καί ἡ γλῶσσα τῶν συμβόλων. Ἄν δέν μάθουμε αὐτήν τήν συμβολικὴ γλῶσσα (κινήσεις Ἱερέων, εἰκόνες, κανδηῖλες, κερὶ κλπ.) καί ἐάν δέν μάθουμε πῶς λειτουργεῖ ἡ πνευματικὴ καρδιά, δέν θά μπορέσουμε νά ἔχουμε πραγματικὴ μετοχή στήν λατρεία. Γιά νά χορεύει κανεὶς, δέν εἶναι ἀπαραίτητο νά μάθει τὰ λόγια τῶν τραγουδιῶν καί τὴν γλῶσσα μέ τὴν ὁποία ἐκφράζονται (ἑλληνικὴ, ἀγγλικὴ, γαλλικὴ). Μπαίνει στόν χορὸ καί ἐκστασιάζεται. Ἡ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας εἶναι μία «νηφάλια μέθη». Τὴν ζεῖ αὐτός πού μπαίνει στόν χορὸ τῆς ζωῆς τῶν ἀγίων. Ἄν πρέπει νά γίνει μία προσπάθεια, εἶναι νά μάθουμε τό «πνεῦμα» τῆς λατρείας, νά μάθουμε νά «χορεύουμε» πνευματικά, νά ἔχουμε θεῖο ἔρωτα. Καί ἂν γίνουν μερικές ἀλλαγές, τίς δέχομαι ὅταν γίνονται ἀπὸ τοὺς ἀγίους. Ἔτσι πάντοτε ἔγιναν οἱ λειτουργικὲς ἀλλαγές στήν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας.

Έπιμέλεια πρωτοπρ. Γεωργίου Άντωνίου

«Στίς 2 Ἀπριλίου, μία ξεχωριστή κατηγορία ἀναγνωστών, οἱ λιλιπούτειοι, καλοῦνται νά τιμήσουν συμβολικά τή σπουδαιότητα τῆς δικῆς τους λογοτεχνίας, τῆς παιδικῆς. Καί μαζί τους ὄλοι ἐμεῖς, οἱ ἐνήλικες, πού ὄσα χρόνια καί ἂν πέρασαν, ἀκόμα κρατᾶμε ζεστές τίς ἱστορίες πού γνωρίσαμε ὡς παιδιά καί πού τούς ὀφείλουμε τό καλύτερο κομμάτι τοῦ ἑαυτοῦ μας...

Μία λυτρωτική ταύτιση μέ τόν «ἥρωα» ἐνός βιβλίου μπορεῖ νά χρησιμεύσει στό παιδί ὡς «δικλίδα ἀσφαλείας», ὡς «καθρέφτης», γιά νά δεῖ καί νά συνειδητοποιήσει τίς συγκρούσεις καί τούς φόβους του μέ ἕναν ἀσφαλέςτερο τρόπο.»

«Πόπουλαρ Μέτισιν»

Νά προσέξουμε, βέβαια, τί θά διαβάσουν τά παιδιά μας.

Περισσότερο, ὅμως, νά ἐλέγξουμε τί θά δοῦν στόν σύγχρονο Μινώταυρο πού ἀκούει στό ὄνομα διαδίκτυο.

Κι εἶναι μέσα στό σπίτι μας. 24 ὥρες τό εἰκοσιτετράωρο.

Τό διαδίκτυο εἶναι κουμπί θά πεῖ κάποιος.

Δέν ἔχει καμιά σημασία. Χρειάζεται (μεγάλη) προσοχή.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΜΙΝΩΤΑΥΡΟΣ

Τό σύνδρομο Ντάουν είναι μία συνηθισμένη αιτιολογία της νοητικής δυσλειτουργίας, ή οποία συσχετίζεται με χαρακτηριστική εμφάνιση, ή οποία αναγνωρίζεται στη γέννηση. Τό σύνδρομο αυτό δέν έχει νά κάνει μέ τήν κληρονομικότητα, ή οποία μεταδίδεται από τούς γονείς, αλλά από μία βιολογική δυσλειτουργία, στήν όποία τό ζυγωτό παίρνει ένα επιπλέον χρωμόσωμα τήν στιγμή τής σύλληψης, προκαλώντας νοητική δυσλειτουργία και μία χαρακτηριστική έξωτερική εμφάνιση.

(Feldman, S, R, 1993)

Η γενετική αίτια του συνδρόμου Ντάουν είναι χρωμοσωμικές ανωμαλίες. Η συνηθέστερη ανωμαλία είναι ή τρισωμία 21, πού ανακαλύφθηκε τό 1959, όταν ό Γάλλος γενετιστής Jerome Lejeune και οι συνάδελφοί του δήλωναν, ότι τά άτομα μέ τό σύνδρομο Ντάουν, σχεδόν πάντα, έχουν ένα επιπλέον χρωμόσωμα στό ζευγάρι 21, μέ αποτέλεσμα τό παιδί νά έχει 47 χρωμοσώματα αντί 46. Αυτό τό επιπλέον χρωμόσωμα δημιουργείται από ένα λάθος στή διαίρεση των κυττά-

ρων στό ώάριο τής γυναίκας. Αυτή ή δυσλειτουργία έχει παρουσιαστεί πιο συχνά από μπτέρες πάνω των 40.

Τά παιδιά μέ σύνδρομο Ντάουν βρίσκονται τά τελευταία 40 μέ 50 χρόνια στό στόχαστρο του προγεννητικού έλέγχου. Όλες σχεδόν οι έγκυες υποκεινται σε πρώτο στάδιο, σε «άνιχνευτικό πρόγραμμα», τό όποιο δέν είναι επεμβατικό και συνίσταται από μία σειρά βιοχημικών αναλύσεων του μητρικού ορού, υπερηχογραφήματων και ήλικίας πού δίνουν κατά τούς έπαίοντες, μετά από επεξεργασία σε υπολογιστή, τό βαθμό «επικινδυνότητας» του συγκεκριμένου έμβριου.

Μερικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των εξετάσεων αυτών, τά όποια οι γιατροί διδάχτηκαν νά αναγνωρίζουν ως σημεία, πού υποδηλώνουν κίνδυνο για τό έμβρυο νά πάσχει από τό σύνδρομο Ντάουν, είναι παραπλανητικά και πιθανώς χωρίς καμιά αξία. Αυτό σημαίνει ότι σε πολλές γυναίκες μπορεί νά γίνει σύσταση νά υποβληθούν σε αμιοπαρακέντηση και νά διατρέχουν τόν κίνδυνο νά αποβάλουν, χωρίς νά χρειάζεται.

Η κύρια μέθοδος προγεννητικού έλέγχου ή αμιοπαρακέντηση (λήψη αμνιακού υγρού) κατά τήν 16η έβδομάδα τής κύησης έμπεριέχει σοβαρούς κινδύνους για τό μωρό και τί μπτέρα, ώστε νά είναι από μόνη τής κακή ιατρική πρακτική. Μερικοί κίνδυνοι για τό μωρό και τί μπτέρα είναι οι ακόλουθοι:

Γιά τό μωρό:

Σκελετικές ανωμαλίες εξαιτίας αναρρόφησης μεγάλης ποσότητας αμνιακού υγρού.

Τραυματισμός έγκεφάλου και άρτηριών.

Άναπνευστικά προβλήματα στό

Σύνδρομο Ντάουν

Μιχάλη Ζννιέρη

νεογέννητο όφειλόμενα σέ άνεπαρκή ποσότητα άμνιακού υγρού.

Λάθη στην έργαστηριακή εξέταση των κυττάρων, μέ αποτέλεσμα νά θανατώνονται διά τής έκτρώσεως άπόλυτα υγιή μωρά.

Γιά τήν μητέρα:

Πρώρος τοκετός.

Τριπλάσια πιθανότητα άποβολής σέ μελλοντικές έγκυμοσύνες.

Αίμορραγίες πριν τον τοκετό.

Ψυχικό τραύμα στην μητέρα άν άποφασίσει τή θανάτωση του παιδιού που είναι 4-5 μηνών.

Πράγματι, είναι έξωφρενικό νά δαπανούνται ένατομμύρια ευρώ στή προσπάθεια νά έντοπισθοϋν και δολοφονηθοϋν τά άνυπεράσπιστα αυτά παιδιά κατά τή διάρκεια του 4ου και 5ου μήνα τής κύησης. Δέν είναι, όμως, μόνο αυτά τά παιδιά που δολοφονοϋνται. Δολοφονοϋνται και πολύ περισσότερα άπόλυτα υγιή παιδιά, λόγω των ψευδώς θετικων τέστ, όπως και οι ίδιοι γιατροί και γενετιστές παραδέχονται.

Η πιθανότητα γέννησης παιδιού μέ σύνδρομο Ντάουν είναι πολύ άπομακρυσμένη και είναι, στην ηλικία των 25 χρόνων, ένα παιδί στίς 1500 γεννήσεις και ό κίνδυνος αύξάνεται μέ τήν ηλικία. Κατά μέσο όρο έχουμε ένα παιδί στίς 1000 γεννήσεις.

Γι' αυτό είναι άχρείαστο για μία τόσο άπομακρυσμένη πιθανότητα, νά έμπλακοϋμε σέ περιπέτειες μέ μεγάλες πιθανότητες, νά έχουμε έπιπτώσεις στην υγεία τόσο τής μητέρας όσο και του παιδιού.

Τά παιδιά αυτά είναι σχεδόν άυτοσυντήρητα. Έφόσον τούς παρέχεται ένα κομμάτι ψωμί νοιώθουν εύτυχημένα και κανένα δέν ένοχλοϋν. Ό μόνος που ένοχλείται είναι ό έωσφορι-

κός έγωισμός μας, γιατί σκεφτόμαστε τί θά πεί ό γείτονας, ό γνωστός, ό συγγενής μας και γι' αυτό καταφεύγουμε στην έκτρωση μέ πολλές πιθανότητες νά βιώσουμε τέτοιες δυσάρεστες και τραυματικές έμπειρίες, που μποροϋν νά καταστοϋν μόνιμοι έφιάλτες για όλη μας τή ζωή. Ό μόνος που δέν μās ένδιαφέρει πώς θά μās κρίνει, είναι ό ΘΕΟΣ.

Πρέπει νά καταλάβουμε πώς ή αξία τής ανθρώπινης ζωής δέν μετριέται μέ τήν πνευματική έξυπνάδα, αλλά μέ τήν αξία τής ψυχής και τά χαρίσματα της. Έτσι και ή αξία τής ζωής ενός πνευματικά καθυστερημένου άτομου είναι άνεκτίμητη, όπως όποιοιούδηποτε άλλου. Τά παιδιά μέ σύνδρομο Ντάουν είναι ύπάρξεις εύτυχημένες. Χαμογελοϋν, είναι εύγενικά μέ όλο τον κόσμο. Δέν έχουμε τό δικαίωμα νά άποφασίσουμε τήν έξαφάνισή τους, προφασιζόμενοι ότι δέν έχουν τό βαθμό νοημοσύνης των άλλων ανθρώπων. Αντιθέτως, έχουμε καθήκον νά τά βοηθήσουμε, νά ζήσουν μία ζωή στά δικά μας μέτρα. Όταν άκολουθηθεί μία σωστή άγωγή και θεραπεία, τά παιδιά αυτά μποροϋν νά τελειώσουν τό Γυμνάσιο ακόμα και Κολλέγιο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ή περίπτωση ενός παιδιού μέ σύνδρομο Ντάουν που έγγραψε ένα βιβλίο και έγινε BEST SELLER.

«...Περισσότερο άπ' ότι ή νοημοσύνη, τό πνεϋμα είναι αυτό που χαρακτηρίζει τήν ανθρώπινη ύπαρξη. Κοιτάζοντας ένα δυσλειουργικό παιδί και προσπαθώντας νά τό κατανοήσουμε, μās έχει συμβεί νά μείνουμε έκπληκτοι μπροστά στην παρουσία του πνεύματος μέσα σέ ένα άχαρο σώμα και μία νοημοσύνη βουβή...»

(Janine Chanteur, 1991)

Η ΑΓΙΑ ΦΩΤΕΙΝΗ ἡ Καρπασίτισσα

Δρος Γεωργίου Κάκκουρα

Ηπιό γνωστή και αγαπητή Κυπρία Ἁγία εἶναι ἡ ἁγία Φωτεινή, ιδιαίτερα μάλιστα στήν Καρπασία ὅπου, ἀπλά τήν ἐπικαλοῦνται ὡς ἁγία «Φωτού».

Οἱ πληροφορίες γιά τό βίο της στηρίζονται πτό πολύ στήν πλούσια τοπική παράδοση, ἀλλ' ὁμως δέν ἀπουσιάζουν καί οἱ γραπτές μαρτυρίες. Τέτοιες εἶναι τό «Χρονικόν» τοῦ Λεόντιου Μαχαῖρα καί οἱ δύο ἀκολουθίες πρὸς

τιμὴν τῆς Ἁγίας, ἡ μία τοῦ 1732/33 καί ἡ ἄλλη τοῦ 1889, οἱ ὁποῖες περιλαμβάνουν καί σύντομο συναξάρι.

Ὁ Λεόντιος Μαχαῖρας μᾶς παραθέτει μιὰ πολύ σημαντική πληροφορία, τουλάχιστον γιά τά χρόνια ἀνεύρεσης τοῦ ἱεροῦ τάφου καί λειψάνου τῆς Ἁγίας, καί ὡς ἐκ τούτου καί τῆς πρὸς αὐτήν τιμῆς ἀπό τούς Κυπρίους. Ἡ ἀναφορὰ ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ἀκόμη εὐρίσκεται εἰς τήν Ἀκρονικὴν εἰς τήν Κώμην τοῦ Ἁγ. Ἄνδρονίκου τῆς Κανακαρίας. Ἐχει ὀλίγον καιρόν καί εὐρέθη δι' ἀποκαλύψεως Θεοῦ, τὴν λέγουν ἁγίαν Φωτεινὴν, καί ὁ τάφος της εἶναι κάτω τῆς γῆς· ἔχει βῆμαν καί ἔχει νερόν ἁγίασμαν, καί ἔχει πολλόν βάθος νερόν, καί εἰς τό γύρισμαν τοῦ φεγγαρίου πῆσσει ἐπάνω τό νερόν, καθὼς πῆσσει τό πάγος, εἰς μιάν τζίππαν, καί σκῶνουν το ὡς γοιόν μιάν τάβλαν ὡς τό πάγος, καί τό ν' ἀργήσῃ λει, καί γίνεται φιλόν ὡς γοιόν τόν κονιορτόν, καί χολλιάζονται τυφλοὶ καί θεραπεύονται». Ἀντιλαμβανόμεσθε ἀπό τὴ μαρτυρία τοῦ Μαχαῖρα πὼς λίγα χρόνια πρὶν ἀπὸ τότε πού ἔγραφε τό «Χρονικόν» του (φθάνει μέχρι τό 1458) ἀνευρέθηκε τό λείψανο τῆς Ἁγίας. Κάτω ἀπὸ τόν τάφο της εἶχε «βῆμα» δηλ. θά λειτουργοῦσαν ἐκεῖ στό σπῖλαιο. Τέλος λεπτομέρειες δίνει γιά τό «ἁγίασμα» της. Ὅτι αὐτό «πῆσσει», κατόπιν διαλύεται καί γίνεται σκόνη τὴν ὁποία οἱ πιστοὶ, κυρίως ὅσοι ἔχουν παθήσεις στά μάτια, τὴν χρησιμοποιοῦν πρὸς ἴαση.

Σύμφωνα μέ τά συναξάρια της, ἡ ἁγία Φωτεινή, εἶναι «Καρπασέων τό κλέος... καύχημα... καί Κυπρίων ἀγλαΐσμα». «Ἐτούτη ἡ ἁγία εἶναι ἐδῶ εἰς τὴν Κύπρον, καί εἶναι ἀσκήτρια». Παρά τίς προτροπές τῶν εὐσεβῶν γονιῶν της νά νυμφευθεῖ, ἐκείνη νεαρή στήν ἡλικία, τούς ἐξήτησε ἀπλά καί χαρούμενα πὼς θά γινόταν νύμφη ἑνός ἄλλου, κατεξοχὴν νυμφίου, τοῦ Χριστοῦ. Ἐτσι ἀκολούθησε τὴ μοναστική ζωὴ. «Ἐτούτης τῆς ἁγίας Φωτεινῆς εὐρίσκεται τό ἅγιόν της σπῖλαιον ὅπου ἀσκήτευεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Καρπασίου, εἰς ἓνα χωρίον ὅπου κρᾶζεται Ἅγιος Ἄνδρόνικος». Τό ἀσκητήριό της ἔγινε τόπος προσευχῆς καί νηστείας γι' αὐτήν, ἀλλά καί τόπος προσκυνήματος τῶν πιστῶν καί ιδιαίτερα τῶν δικῶν της καί τῶν συγχωριανῶν της. Ἐκεῖ, πραγματικά, ἡ Φωτεινὴ ἔλαμψε ἀπὸ τό φῶς τοῦ Χριστοῦ, καλλιεργώντας τίς ἀρετές του καί ταυτόχρονα φῶς

πού όδηγοῦσε καί τούς ἄλλους στήν κατά Θεόν ζωή. Μάλιστα, γι' αὐτό ὁ Θεός τήν χαρίτωσε καί ἐνώ ἐζοῦσε, ὥστε νά τελει θανάτου πρὸς θεραπεία ψυχῶν καί σωμάτων. Σ' αὐτό τό ἀσκητικό σπίλαιο ἀγωνίστηκε γιά ὀλόκληρη τή ζωή της καί ἐκεῖ τήν ἐνταφίασαν. Καί μετά θάνατο συνέχισε ἡ Ἁγία νά σκορπᾶ πλουσιοπάροχα στούς πιστούς τή θαυματουργό χάρη τοῦ Θεοῦ. «Ἐτούτη ἡ ἁγία ποιεῖ πολλά καί θεράστια θαύματα, τόσον εἰς πιστούς, ὅσον καί εἰς ἀπίστους, διατί προφθάνει εἰς τούς πόνους τῶν ὀφθαλμῶν καί λευκώματα, καί ἀπό ἐτούτα τά πολλά θαυμάσια ὅπου κάμνει φαίνεται ὅτι πῶς εἶναι ἀληθῶς ἁγία καθολική, καί δέν εἶναι καμμία ἀμφιβολία, ἔστοντας ὅπου εἶναι πολλούς χρόνους καί τήν ἔχουν εἰς πολλήν εὐλάβειαν πιστοί τε καί ἄπιστοι, ὡς καθῶς τό ἐπροείπαμεν, διά τά πολλά θαυμάσια ὅπου κάμνει, καί συνάγονται πολλοί Χριστιανοί ἀπό τό νησί ὄλον, καί τῆς κάμνουν μεγάλην πανήγυριν».

Ὅπως, ὁμως, μαρτυρεῖται ἀπό τό συναξάρι τοῦ 1889, πού συντάχθηκε μαζί μέ τήν ἀκολουθία ἀπό τό Μαχαριώτη ἱερομόναχο Μιτροφάνη, πού βασίστηκε σέ ἀρχαιότερη ἀκολουθία, ὡς λέει ὁ ἴδιος, θά πρέπει στά δύσκολα χρόνια τῆς τουρκοκρατίας μᾶλλον νά ἀγνοήθηκε ὁ τάφος τῆς Ἁγίας. Ἐτσι, ἐπί Ἀρχιεπισκόπου Σιλβέστρου (1718-1732), ὁ ἐπιστάτης τοῦ Μοναστηριοῦ πού ὑπῆρχε πρὸς τιμὴν τῆς Ἁγίας καί ἀνῆκε στήν πνευματική δικαιοδοσία τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὁ Οἰκονόμος Νικόδημος, στήν προσπάθειά του νά εὐρυχωρήσει τό ἀσκητικό σπίλαιο βρῆκε τόν τάφο τῆς Ἁγίας καί μέσα σ' αὐτό τό λείψανό της. Ἐπάνω στό λείψανο βρισκόταν σταυρός μέ γλυπτά γράμματα καί μέ ἐπιγραφή: «Φωτεινή, Παρθένος νύμφη, Χριστοῦ». Τότε μετέβηκε ἐκεῖ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σιλβέστρος ὁ ὁποῖος ἐπιλήφθηκε τοῦ ὄλου γεγονότος καί διευκρίνησε τά περὶ τῆς Ἁγίας «καί ἔτσι τό πιστεύομεν καί ἡμεῖς ὅλοι μας ἀναμφιβόλως, ὡς καθῶς ὥρισεν ἡ ἁγία Μακαριότης του», γράφει ὁ μοναχός Ἀκάκιος στό συναξάρι τῆς ἀκολουθίας (1732/33). Μάλιστα ἀπό τότε, μᾶς πληροφορεῖ ὁ Καρπασίτης μοναχός, πῶς «Ἐξόχως ξεχωριστά ἔρχεται ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου τήν ἁγίαν της ἡμέραν, ὅπου γίνεται ἡ ἑορτή της, καί τελει τήν θείαν μυσταγωγίαν, καί γίνεται πολλή χαρά ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καί ἔτσι τό ἔχουν ὅλοι οἱ ἀρχιερεῖς ὅπου ἀρχιεράτευον εἰς τό νησί τῆς Κύπρου, νά ὑπαγαίνουν εἰς τήν ἁγίαν της ἑορτήν, καί νά λειτουργοῦν μέ πολλήν παρηρσίαν καί εὐλάβειαν».

Ἐπί Ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου (1767-1810), κτίστηκε ναός πρὸς τιμὴν τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς μέσα στό χωριό Ἅγιος Ἀνδρόνικος. Εἰκόνα τοῦ ναοῦ, τοῦ ἁγίου Νικολάου, μέ χρονολογία 1807, ἀναφέρει τά περὶ ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ. Κτίτορας τοῦ ναοῦ εἶναι ὁ Οἰκονόμος Γεράσιμος.

Στό ναό αὐτό, μέχρι καί τήν τουρκική εἰσβολή τοῦ 1974, ἐτελεῖτο κάθε χρόνο στίς 2 Αὐγούστου, μέρα μνήμης τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς, μεγάλη πανήγυρη. Ὅσον ἀφορᾶ τό σπίλαιο, αὐτό βρίσκεται κοντά στό δρόμο Λευκωσίας-Ριζοκαρπάσου. Κάποιος κατεβαίνει σ' αὐτό μέ κλίμακα ἀπό 23 πέτρινα σκαλοπάτια. Τό σπίλαιο μοιάζει σάν κατακόμβη καί χρησιμοποιήθηκε, ὅπως ἀναφέραμε καί ὡς ναός. Στό βάθος ὑπάρχει τό ἁγίασμα τό ὁποῖο, ὡς πιστεύεται, ἔχει θεραπευτικές ιδιότητες, κυρίως γιά ὀφθαλμικά νοσήματα.

Στάρετς Σέργιος

(1903-1987)*

Πρωτοπρ. Σάββα Χατζηϊωνά

Ὁ Στάρετς Σέργιος (κατὰ κόσμον Κύριλλος Chevitch) γεννήθηκε τὸ 1903 στὴν Ὀλλανδία, ὅπου ὁ παππούς του, ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς μητέρας του, ἦταν πρέσβης τῆς Ρωσίας. Τόσο ὁ πατέρας του Γεώργιος, ὅσο καὶ ὁ παππούς καὶ ὁ προπάππος του ἦσαν ἀριστοκράτες, πολὺ εὐκατάστατοι καὶ διακρίθηκαν ὡς ἀνώτατοι ἀξιωματικοὶ τοῦ Ρωσικοῦ στρατοῦ. Ἡ κοινωνικὴ θέση τοῦ Γεωργίου Chevitch τοῦ ἐπέτρεπε νὰ προσλαμβάνει Γάλλους, Γερμανοὺς καὶ Ἄγγλους διδασκάλους γιὰ τὴν διαπαιδαγώγηση τῶν παιδιῶν του, τὰ ὁποῖα ἀπὸ πολὺ μικρὴ ἡλικία γνώριζαν ἤδη τρεῖς ξένες γλῶσσες, παράλληλα μὲ τὴν θρησκευτικὴ ἀγωγή πού ξεκινούσε ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν οἰκογένεια.

Ὅταν ξέσπασε ἡ Ἐπανάσταση τὸ 1917, κατασχέθηκε ὅλη ἡ περιουσία τῆς οἰκογένειας Chevitch, ἡ ὁποία βρῆκε καταφύγιο στὴν Ἁγία Πετρούπολη. Τὸ 1920 παίρνουν τὸ δρόμο τῆς ἐξορίας, καὶ μετὰ ἀπὸ σύντομη παραμονή στὴν Ἑλβετία καὶ στό Βερολίνο, ἐγκαθίστανται ὀριστικά στό Παρίσι τὸ 1923, ὅπου ὁ νεαρὸς Κύριλλος ἐργάζεται σὲ Τράπεζα καὶ παράλληλα μελετᾷ, διευρύνει τίς γνώσεις του καὶ συμμετέχει σὲ κύκλους Γάλλων καὶ Ρώσων διανοουμένων ὅπου συζητοῦνται διάφορα φιλοσοφικά καὶ θεολογικά θέματα.

Ἐν τῷ μεταξῷ, ὁ Κύριλλος ἔδειχνε ὀλοένα καὶ μεγαλύτερο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν πνευματικὴ ζωή. Κάθε βράδυ, ἀφιέρωνε πολλὰ ὥρες στὴν προσευχὴ καὶ συμμετεῖχε ἀνελλιπῶς στὶς ἐκκλησιαστικὲς ἀκολουθίες. Ὅσοι τὸν γνώρισαν ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ θυμούνται ὅτι στὴν ἐκκλησία στεκόταν ἐπὶ ὥρες τελείως ἀκίνητος, συγκεντρωμένος στὴν προσευχὴ του. Ἐπιπλέον, μελετοῦσε συστηματικὰ καὶ ἀντέγραφε

* Τὸ πῶς πάνω κείμενο βασίστηκε στό βιβλίο τοῦ Jean-Claude Larchet "Στάρετς Σέργιος" τῶν ἐκδόσεων ΑΚΡΙΤΑΣ.

διάφορα ἔργα τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως τό Γεροντικό καί τήν Κλίμακα. Μέ τό πέρασμα τοῦ χρόνου ζοῦσε ὁλοένα καί περισσότερο σάν μοναχός μέσα στήν πόλη καί γεννήθηκε μέσα του ἡ ἔλξη γιά τήν μοναχική ζωή. Πνευματικός του αὐτή τήν περίοδο τῆς ζωῆς τοῦ ἦταν ὁ π. Ἀθανάσιος, ἱερομόναχος τῆς μονῆς ἀγίου Σεργίου τοῦ Βαλαάμ. Παράλληλα διατηροῦσε ἀλληλογραφία μέ τόν ἅγιο Σιλουανό, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔδωσε τήν εὐχή του νά μονάσει. Ἐνῶ ὁμως ὁ Κύριλλος ἐτοιμαζόταν νά πάει στό Ἅγιον Ὅρος, ξέσπασε ὁ δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος.

Ἀπό τό Μάιο τοῦ 1940 ἕως τό Νοέμβριο τοῦ 1941 ὁ Κύριλλος κρατήθηκε σέ διάφορα στρατόπεδα συγκέντρωσης μαζί μέ ἑκατοντάδες ἄλλους μετανάστες Ρωσικῆς καταγωγῆς. Ἡ σκληρή αὐτή δοκιμασία τῶν στρατοπέδων τόν ἔκανε νά συνειδητοποιήσει βαθιά τά ὄρια καί τήν τραγικότητα τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης πάνω στή γῆ καί ἀμέσως μετά τήν ἀπελευθέρωσή του, πραγματοποιεῖ τό σχέδιό του νά γίνει μοναχός. Στήν κουρά του πῆρε τό ὄνομα τοῦ προστάτη του ἀγίου, τοῦ ἀγίου Σεργίου τοῦ Βαλαάμ καί ἐργάστηκε μέ ζῆλο στήν ἐνορία τῆς ἀγίας Τριάδος στή Vanves μέ τόν πνευματικό του πατέρα, τόν ἀρχιμανδρίτη Στέφανο, ὁ ὁποῖος τόν εἰσήγαγε στή μοναχική ζωή σύμφωνα μέ τίς πνευματικές παραδόσεις τῆς μονῆς Βαλαάμ, ὅπου εἶχε ζήσει.

Σέ τέσσερα περίπου χρόνια ὁ π. Σέργιος χειροτονήθηκε διάκονος καί ἱερέας, διαδεχόμενος τόν π. Στέφανο στό ναό τῆς Ἁγίας Τριάδος καί ἀνέλαβε ἐπίσης ἡγούμενος τῆς σκίτης, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στό Mensil-Saint-Denis. Ἐκτοτε ἀνέλαβε πλέον ἐπίσημα καί τήν πνευματική καθοδήγηση πολλῶν λαϊκῶν καί μοναχῶν. Ἀπό τή στιγμή τῆς χειροτονίας του καί μέχρι τό τέλος τῆς ζωῆς του, ὁ π. Σέργιος διακρίθηκε τόσο ὡς λειτουργός, ὅσο καί ὡς ποιμένας.

Τίς ἀκολουθίες, πού καταλάμβαναν μεγάλο μέρος τοῦ χρόνου του, τελοῦσε μέ ὄλη τήν ἱεροπρέπεια καί ἀκρίβεια πού ὀριζε τό Τυπικό χωρίς νά παραλείπει καμιά εὐχή ἢ τροπάριο, χωρίς βιασύνη, μέ φυσικότητα ἀπλότητα καί ταπεινωση, μέ πνεῦμα κατανύξεως, μέ εἰρήνη καί γλυκύτητα, διευκολύνοντας ἔτσι τούς συμμετέχοντας νά συγκεντρωθοῦν καλύτερα στή σπάνια πνευματική ἀτμόσφαιρα πού δημιουργοῦσε. Κάθε λειτουργία πού τελοῦσε ὁ π. Σέργιος ἦταν μία πραγματική μυσταγωγία.

Παράλληλα, σέ ὄλη τή διάρκεια τῆς ζωῆς του, ὁ π. Σέργιος ἀνέπτυξε ἔντονη δραστηριότητα προκειμένου νά βοηθήσει τό ποίμνιο,

πού ὁ Θεός τοῦ ἐμπιστεύτηκε. Διέσχισε ἀσταμάτητα τό Παρίσι καί τά προάστια, μέ σκοπό νά ἐπισκεφτεῖ ἀρρώστους καί ἠλικιωμένους, νά βοηθήσει ἀπόκληρους, νά παρηγορήσει θλιμμένους, νά προπέμψει ἐτοιμοθάνατους. Ἄνταποκρινόταν πάντοτε σ' ἐκείνους πού ἐπιζητοῦσαν τήν παρουσία του, τίς συμβουλές του, τήν προσευχή του. Αὐτή τήν ἀγάπη πρὸς τόν πλησίον, ὁ π. Σέργιος τήν ἐκδίλωνε καί πρὸς τούς κεκοιμημένους. Προσευχόταν ιδιαίτερα γι' αὐτούς καί ὡς μοναχός καί ὡς ἱερωμένος. Ἰδιαίτερα τήν Κυριακή μνημόνευε χιλιάδες ὀνόματα κεκοιμημένων στήν ἀγία Πρόθεση, γιά ὧρες ὀλόκληρες, μέ ἀποτέλεσμα νά ξεκινᾷ ἡ Θεία Λειτουργία μετά τίς ἔντεκα.

Ὁ π. Σέργιος ἦταν, ἐπίσης, πνευματικός καί γέροντας ἐξαιρετικῆς ἀκτινοβολίας μέ μεγάλη φήμη. Σημαντικές προσωπικότητες, καθηγητές, θεολόγοι, μπροσπολίτες, καθηγούμενοι, ἱερεῖς καί μοναχοί, κάθε φορά πού ἐπισκέπτονταν τή Γαλλία ἐπιδίωκαν νά συνομιλήσουν μαζί του, νά ἐξομολογηθοῦν καί νά τόν συμβουλευτοῦν. Ὁ γέροντας προσευχόταν ἔντονα πρῖν, κατά τή διάρκεια καί μετά τήν ἐξομολόγηση, καί μέ τή χάρι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἤξερε νά ἀπευθύνει στόν μετανοοῦντα λόγους πού μπορούσαν νά τόν παρηγορήσουν καί νά τόν θεραπεύσουν.

Στίς 25 Ἰουλίου 1987, μετά ἀπό σοβαρή ἀσθένεια, ὁ π. Σέργιος μέ μεγάλη γαλήνη καί εἰρήνη, παρέδωσε τό πνεῦμα του στόν Κύριο.

Πνευματικοὶ Λόγοι τοῦ Γέροντα Σεργίου

- Ἡ πνευματική ζωὴ συνίσταται οὐσιαστικά σ' αὐτό πού εἴμαστε καί ὄχι σ' αὐτό πού λέμε.
- Θεολόγος εἶναι αὐτός πού προσεύχεται ἀληθινά.
- Ἡ προσευχή εἶναι ἡ ἀναπνοή τῆς ψυχῆς. Ἐνῶ, ὅμως, ἡ ἀναπνοή τοῦ σώματος γίνεται αὐτόματα, ἡ προσευχή δέν γίνεται αὐτόματα παρά μετά ἀπό μακρὰ ἄσκηση, ἐξ' αἰτίας τῆς πτώσεώς μας καί τοῦ πολέμου πού δεχόμαστε ἀπό τούς δαίμονες.
- Ἡ εὐκολία στήν προσευχή μπορεῖ νά συνδέεται μέ μία κατάσταση

εὐφορίας πού μπορεί νά μᾶς ὀδηγήσει στήν ὑπερηφάνεια. Μέσα ἀπό τί δυσκολία καί τόν κόπο ἀποδεικνύεται ἡ προσκόλλησή μας στό Θεό καί μετρᾶται ἡ ἀξία μας.

- Νά μή προφασισζόμαστε τήν κούραση γιά νά ἐγκαταλείψουμε τήν προσευχή. Ἐάν ἐμεῖς δέν εἴμαστε σέ θέση νά ἀκούσουμε τά λόγια τῆς προσευχῆς, ὁ Θεός καί ὁ διάβολος τά ἀκοῦνε.
- Εἶναι σκανδαλῶδες νά λέμε: «Δέν ἔχω διάθεση νά προσευχηθῶ». Εἶναι προσβολή πρὸς τόν Θεό, πραγματική βλασφημία. Ἡ προσευχή εἶναι ζήτημα ζωῆς καί θανάτου. Δέν ἀναπνέουμε ὅποτε τό θέλουμε. Δέν ἀναζητοῦμε λόγους γιά νά ἀναπνέουμε, δέν συζητοῦμε γιά τήν ἀναγκαιότητα τῆς ἀναπνοῆς. Ξέρουμε ὅμως ὅτι ἂν σταματήσουμε νά ἀναπνέουμε, θά πεθάνουμε.
- Στήν προσευχή μας γιά τόν πλησίον βρίσκεται ἡ πηγὴ ὅλων ὅσα ἀφοροῦν τήν ἀγάπη μας γιά ἐκεῖνον.
- Ὅποιος πιστεύει ὅτι δέν ἔχει πάθη, ἀπλᾶ δέν ἔχει συνειδητοποιήσει τήν κατάστασή του, διότι στερεῖται πνευματικῆς ζωῆς, πού θά τοῦ ἐπέτρεπε νά τά διακρίνει.
- Ἡ πρώτη ἐντολή πού δόθηκε ἀπό τόν Χριστό εἶναι: “Ἀγαπήσεις Κύριον τόν Θεό σου ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου...”, καί ὄχι “νά γνωρίζεις καί νά καταλάβεις τόν Θεό μέ ὅλη σου τή διάνοια”.
- Νά φυλαγόμαστε ἀπό τήν ὑπερηφάνεια σάν νά εἶναι λέπτρα. Ἐξαιτίας τῆς ὀδηγήθηκαν στήν πτώση καί ἄγγελοι καί ἄνθρωποι.
- Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἀνάγκη ἀπό τί θετική μας ἀποδοχή. Νά ἐκτιμοῦμε τούς ἀνθρώπους περισσότερο ἀπό ὅσο φαίνονται ἄξιοι τῆς ἐκτιμῆσέως μας. Νά μή κρίνουμε τούς ἀνθρώπους ἀλλά νά προσευχόμαστε γι’ αὐτούς. Ἐτσι θά αἰσθανθοῦν τήν συμπάθεια καί τήν ἀγάπη, πού τρέφουμε πρὸς τό πρόσωπό τους. Ἡ προσευχή δέν ἐνεργεῖ μόνο σ’ αὐτούς, ἀλλά καί σέ μᾶς.
- Νά μή ζοῦμε τή νηστεία σάν ἓνα σύνολο κανόνων, ἀλλά σάν μία εὐκαιρία νά ἀλλάξουμε τή ζωή μας.

Ὁ σπουδαιότερος ἀγώνας

Ἑλένης Ἀναστασίου
Ἐκπαιδευτικοῦ

- Μαμά, σήμερα γνώρισα ἓνα κορίτσι στό πάρκο.
- Κάθε φορά πού πᾶς, κάποια καινούρια φίλη γνωρίζεις, ἀγάπη μου.
- Ναί, ἀλλά αὐτό τό κορίτσι μοῦ ἔκανε πολλή ἐντύπωση.
- Γιατί εἰδικά αὐτό τό κορίτσι σοῦ ἔκανε ἐντύπωση;
- Ἦταν σέ μία μεγάλη παρέα, πού ἔπαιζε ποδόσφαιρο, μόλις ἔφτασα ἐκεῖ.
- Πρώτη φορά εἶδες κορίτσι νά παίξει ποδόσφαιρο σέ μία μεγάλη παρέα;
- Ὁχι, δέν ἦταν αὐτό. Μετά ἄλλαξαν παιχνίδια, μέ τήν ἴδια μπάλα ἔπαιξαν βόλεϊ καί μετά καλαθόσφαιρα. Ἦταν καλή σέ ὅλα. Ἀργότερα ἦρθαν ἄλλες φίλες της κι ἔφεραν μαζί τους ρακέτες. Ἦξερε καί μ' αὐτές νά παίξει. Καί μάλιστα δύο παιχνίδια μέ διαφορετικές μπάλες κάθε φορά.
- Μᾶλλον θά ἀσχολεῖται μέ τόν ἀθλητισμό χρόνια. Δέν τή ρώτησες;
- Μά δέν μιλήσαμε...
- Πῶς λές ὅτι τή γνώρισες τότε;
- Τήν κοιτοῦσα πολλές ὥρες πού ἔπαιζε καί ἔτσι ἔνιωσα νά τήν ξέρω.
- Δέν μοῦ εἶπες, ὅμως, γιατί σοῦ ἔκανε τόση πολλή ἐντύπωση. Θαύμασες τίς πολλές της ἱκανότητες;
- Ναί, ὑποθέτω... Ὅμως τή φαντάστηκα κιόλας νά παίξει σέ μεγάλες διοργανώσεις καί νά κερδίζει βραβεῖα κι ὅλοι νά χειροκροτᾶνε κι αὐτή νά χαμογελάει καί νά δακρῦζει γεμάτη ἱκανοποίηση. Καί τήν ἴδια ὥρα σκέφτηκα ὅτι ἐγώ δέν ξέρω κανένα ἀθλημα καί ποτέ δέν θά ἔχω τήν εὐκαιρία νά ζήσω κάτι τέτοιο.
- Κυριακή μου, τίς μεγάλες ἱκανοποιήσεις καί συγκινήσεις στή

ζωή μας δέν μᾶς τίς δίνουν ἀπαραίτητα οἱ ἐπιτυχίες. Εἴμαστε εὐχαριστημένοι πού ἔχουμε τήν ὑγεία μας, τήν οἰκογένειά μας, πού εἴμαστε ἀγαπημένοι μεταξύ μας, πού δέν μᾶς λείπει κανένα ὑλικό ἀγαθό. Γιά ὅλα αὐτά δοξάζουμε τό Θεό, χαιρόμαστε καί –ὄσο κι ἂν ἀκούγεται ὑπερβολικό– πρέπει νά συγκινούμαστε.

Εἶναι μικρά καθημερινά θαύματα.

– Ναί, ἀλλά εἶναι διαφορετικό νά ἀγωνίζεσαι καί νά ἔρχεται τό βραβεῖο νά ἐπισφραγίζει τήν προσπάθειά σου.

– Θεός νά ἀγωνιστεῖς, λοιπόν, ἔ; Ὡραία! Ἀγωνίσου τό μεγαλύτερο ἀγώνα, τό πιό δύσκολο ἄθλημα, ἀλλά αὐτό πού χαρίζει τά μεγαλύτερα στεφάνια!

– Δέν δίνουν πιά στεφάνια στούς ἀγῶνες, μαμά. Μετάλλια δίνουν.

– Ἔστω. Τά πιό σπάνια καί τά ἀκριβότερα μετάλλια.

– Καί ποῖο εἶναι αὐτό τό ἄθλημα; Δέν εἶμαι μεγάλη πιά γιά ν' ἀρχίσω νά τό μαθαίνω;

– Κανείς δέν εἶναι μέγας ἢ μικρός γιά νά ἀγωνιστεῖ σ' αὐτόν τόν ἀγώνα. Τόν ἀγώνα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς! Κατάλαβα ὅτι θές περιπέτειες. Ἐδῶ νά δεῖς περιπέτειες. Δέν εἶναι εὐκόλος ὁ ἀγώνας.

Θά χρειαστεῖ νά παλέψεις μέ τόν ἑαυτό σου γιά νά νικήσεις τά ἑλαττώματά σου. Θά χρειαστεῖ νά ἀντιμετωπίσεις τούς γύρω σου, πού ἴσως σέ κοροϊδέψουν γι' αὐτόν τόν ἀγώνα. Θά πρέπει νά σηκωθεῖς μετά ἀπό κάθε πτώση καί νά ἀγωνιστεῖς σκληρότερα.

– Μά τό κορίτσι θά τό χειροκροτοῦν. Ἐμένα θά μέ κοροϊδεύουν;

– Τό κορίτσι θά τό χειροκροτοῦν στό τέλος τῶν ἀγῶνων. Κι ἐσένα, ἐμᾶς, ὅλους ὅσους ἀγωνίζονται, θά μᾶς δοθοῦν τά στεφάνια στό τέλος τοῦ ἀγώνα μας. Καί ἡ χαρά, ἡ ικανοποίηση, ὅσων τά καταφέρουν νά φτάσουν μέχρι τό τέλος αὐτοῦ τοῦ ωραίου ἀγώνα, θά εἶναι αἰώνια.

Αὐτό, ἄλλωστε, θά εἶναι καί τό βραβεῖο: ἡ αἰώνια ζωή.

Μπορεῖς, Κυριακή μου, νά φανταστεῖς μεγαλύτερη εὐτυχία, λαμπρότερη νίκη ἀπό τήν αἰώνια ζωή;

